

**«ҚАЗАТОМӨНЕРКӘСІП»  
ҰЛТТЫҚ АТОМ КОМПАНИЯСЫ» АҚ**

**Халықаралық қаржылық есеп стандарттарына сәйкес  
жеке қаржы есептілік және  
тәуелсіз аудитордың есебі**

**2015 жылғы 31 желтоқсан**

## **Мазмұны**

### **ТӘУЕЛСІЗ АУДИТОРДЫҢ ЕСЕБИ**

#### **ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІК**

Пайда немесе зиян және өзге жиынтық табыс туралы жеке есеп .....	1
Қаржы жағдайы туралы жеке есеп .....	2
Ақша қаражаттың қозғалысы туралы жеке есеп .....	3
Капиталдағы өзгерістер туралы жеке есеп .....	4

#### **Жеке қаржылық есептілігіне ескертпелер**

1. «Қазатомөнеркәсіп» Тобы және оның қызметі туралы жалпы мәліметтер .....	5
2. Компания өз қызметін жүзеге асырып жатқан экономикалық орта .....	6
3. Есеп саясатының негізгі ережелері .....	6
4. Есеп саясатының негізгі ережелері (жалғасы) .....	17
5. Жаңа және қайта қаралған стандарттар мен түсіндірулерді қолдану .....	23
6. Жаңа есептік ережелер .....	24
7. Байланысты тараптармен есептесу және операциялар .....	27
8. Түсім ақша .....	29
9. Өткізудің өзіндік құны .....	29
10. Өткізу бойынша шығыстар .....	29
11. Жалпы және әкімшілік шығыстар .....	30
13. Өзге табыстар .....	32
14. Өзге шығыстар .....	32
15. Персоналдың еңбегіне ақы төлеу .....	32
16. Қаржылық кіріс және шығыс .....	33
17. Табыс салығы бойынша шығыстар .....	33
18. Материалдық емес активтер .....	36
19. Негізгі құралдар .....	37
20. Өндіріске дайындау шығындары .....	39
21. Жер қойнауын пайдалану құқығы .....	41
22. Баралау және бағалау активтері .....	41
23. Еншілес кәсіпорындарға салынған инвестициялар .....	43
24. Қауымдасқан кәсіпорындарға салынған инвестициялар .....	45
25. Өзге инвестициялар .....	47
27. Дебиторлық берешек .....	48
29. Қорлар .....	49
30. Байланысты тараптарға берілген қарыздар .....	49
33. Кредиттер мен қарыздар .....	51
34. Резервтер (жалғасы) .....	53
36. Басқа міндеттемелер (жалғасы) .....	55
38. Қаржы активтері мен міндеттемелерді өзара есепке алу .....	58
39. Қаржы тәуекелдерін басқару .....	59
26. Қаржы құралдарының өділ бағасы .....	68
27. Бағалау санаты бойынша қаржы құралдарын ұсыну .....	69

**«ҚАЗАТОМӨНЕРКӘСІП» ҰЛТТЫҚ АТОМ КОМПАНИЯСЫ» АҚ**  
**Пайда немесе шығын және өзге жиынтық табыс туралы жеке есеп**

Миллион қазақстандық теңгемен	Ескерту	2015 ж.	2014 ж.
Табыс	8	259,458	202,325
Өткізудің өзіндік құны	9	(185,548)	(165,525)
<b>Жалпы табыс</b>		<b>73,910</b>	<b>36,800</b>
Өткізу бойынша шығыстар	10	(1,915)	(2,380)
Жалпы және өкімшілік шығыстар	11	(19,588)	(5,042)
Активтердің құнсыздануын қалпына келтіру		1,402	-
Активтердің құнсыздануынан болған шағын	12	(40,965)	(2,169)
Бағам айырмашылығы бойынша таза шағын	14	(40,141)	(16,454)
Өзге кірістер	13	599	2,270
Өзге шығыстар	14	(3,421)	(1,760)
Қаржылық кірістер	16	67,608	27,518
Қаржылық шығыстар	16	(6,533)	(7,966)
<b>Салық салғанға дейінгі табыс</b>		<b>30,956</b>	<b>30,817</b>
Табыс салығы бойынша шығыстар	17	(7,625)	(1,526)
<b>ЖЫЛ ІШІНДЕГІ ПАЙДА</b>		<b>23,331</b>	<b>29,291</b>
<b>Өзге жиынтық табыс</b>			
<i>Пайдаға немесе шағынға қайта сыныптапмалануы мүмкін емес баптар</i>			
Зейнетақы міндеттемелерінің бағалауын өзгерту		(24)	74
Жыл ішіндегі өзге жиынтық табыс		(24)	74
<b>ЖЫЛ ІШІНДЕГІ ЖАЛПЫ ЖИЫНТЫҚ ТАБЫС</b>		<b>23,307</b>	<b>29,365</b>

Осы жеке қаржылық есептілікті басшылық 2016 жылғы 3 наурызда бекітті:

Жұмағалиев А.Қ.  
Басқарма төрағасы



Қалиева З.Ф.  
Бас есепші

**«ҚАЗАТОМӨНЕРКӘСІП» ҰЛТТЫҚ АТОМ КОМПАНИЯСЫ» АҚ**  
**Қаржылық әл-ауқаты жөнінде жеке есеп**

Миллион қазақстандық теңгеммен	Ескерту	2015 ж.	2014 ж.
<b>АКТИВТЕР</b>			
<b>Ұзақ мерзімді активтер</b>			
Материалдық емес активтер	18	784	808
Өндіріске дайындалу бойынша шығындары	19	7,767	12,689
Жер қойнауын пайдалану құқығы	20	32,804	27,023
Барлау және бағалау активтері	21	1,796	1,630
Еншілес кәсіпорындарға салынған инвестициялар	22	6,686	6,962
Қауымдасқан кәсіпорындарға салынған инвестициялар	23	103,194	117,823
Бірлескен кәсіпорындарға салынған инвестициялар	24	24,019	22,998
Өзге инвестициялар	25	29,895	29,895
Дебиторлық берешек	26	67,039	67,039
Кейінге қалдырылған салықтық активтер	27	-	5,383
Өтеуге арналған ҚҚС	17	920	-
Байланысты тараптарға берілген қарыздар	30	32,343	29,778
Өзге ұзақ мерзімді активтер	28	8,141	8,845
<b>Ұзақ мерзімді активтер жиыны</b>		<b>315,388</b>	<b>330,873</b>
<b>Қысқа мерзімді активтер</b>			
Дебиторлық берешек	27	88,997	45,423
Табыс салығы бойынша алдын ала төлем		-	8,332
Өтеуге арналған ҚҚС		24,365	23,987
Босалқы қорлар	29	69,028	39,799
Байланысты тараптарға берілген қарыздар	30	1,374	2,218
Ақша қаражат және оның эквиваленттері	31	37,367	15,261
Өзге активтер	28	8,460	3,133
		<b>229,591</b>	<b>138,153</b>
Сатуға арналған ұзақ мерзімді активтер		16	20
<b>Қысқа мерзімді активтер жиыны</b>		<b>229,607</b>	<b>138,173</b>
<b>ЖАЛПЫ АКТИВТЕР</b>		<b>544,995</b>	<b>469,046</b>
<b>КАПИТАЛ</b>			
Акционерлік капитал	32	36,692	36,692
Бағамдық айырмашылықтың басқа валютадан қайта есептесу		(1,599)	(1,599)
Бөлінбеген пайда		273,892	253,558
<b>ЖАЛПЫ КАПИТАЛ</b>		<b>308,985</b>	<b>288,651</b>
<b>МІНДЕТТЕМЕЛЕР</b>			
<b>Ұзақ мерзімді міндеттемелер</b>			
Кредиттер мен қарыздар	33	93,164	-
Кредиторлық берешек	34	12,708	12,049
Резервтер	35	585	314
Кейінге қалдырылған салық міндеттемелері	17	-	647
Қызметкерлерге сыйақы		199	146
Өзге қаржы міндеттемелер	36	6,205	2,188
<b>Ұзақ мерзімді міндеттемелер жиыны</b>		<b>112,861</b>	<b>15,344</b>
<b>Қысқа мерзімді міндеттемелер</b>			
Кредиттер мен қарыздар	33	38,190	106,754
Кредиторлық берешек	35	78,443	51,967
Өзге салық пен міндетті төлемдер бойынша міндеттемелер		2,487	4,163
Қызметкерлерге сыйақы		20	15
Табыс салығы бойынша міндеттемелер		845	-
Өзге міндеттемелер	36	3,164	2,152
<b>Қысқа мерзімді міндеттемелер жиыны</b>		<b>123,149</b>	<b>165,051</b>
<b>ЖАЛПЫ МІНДЕТТЕМЕЛЕР ЖИЫНЫ</b>		<b>236,010</b>	<b>180,395</b>
<b>ЖАЛПЫ КАПИТАЛ ЖӘНЕ МІНДЕТТЕМЕЛЕР ЖИЫНЫ</b>		<b>544,995</b>	<b>469,046</b>

Осы жеке қаржылық есептілікті басшылық 2016 жылғы 3 наурызда бекітті:

Жұмағалиев А.Қ.  
Басқарма төрағасы



Қалиева З.Ф.  
Бас есепші

Қоса берілген ескертулер осы жеке қаржылық есептіліктің ажырамас бөлігін құрайды.

**«ҚАЗАТОМӨНЕРКӘСІП» ҰЛТТЫҚ АТОМ КОМПАНИЯСЫ» АҚ**  
**Ақша қаражаттың қозғалысы туралы жеке есеп**

Миллион қазақстандық теңгемен	2015 ж.	2014 ж.
<b>ОПЕРАЦИЯЛЫҚ ҚЫЗМЕТ</b>		
Сатып алушылардан түскен ақша қаражаттың түсімдері	253,471	200,997
Алынған сыйақылар (17 Ескерту)	2,198	2,072
Жеткізушілерге төлемдер	(216,507)	(162,840)
Қызметкерлерге деген төлемдер	(3,097)	(2,753)
<b>Операциялардан түскен ақша қаражат</b>	<b>36,065</b>	<b>37,476</b>
Төленген табыс салығы	(577)	(145)
Төленген сыйақы	(4,732)	(6,184)
<b>Операциялық қызметтен түскен ақша қаражаттың ағымы</b>	<b>30,756</b>	<b>31,147</b>
<b>ИНВЕСТИЦИЯЛЫҚ ҚЫЗМЕТ</b>		
Жылжымайтын мүлік, ғимараттар мен жабдықтарды сатып алу	(2,129)	(6,187)
Жылжымайтын мүлік, ғимараттар мен жабдықтардың істен шығып кетуінен түскен түсімдер	434	-
Материалдық емес активтерді сатып алу	(7)	(166)
Кен орындарын әзірлеу жөніндегі активтерді сатып алу	(8,561)	(10,876)
Барлау және бағалау активтерін сатып алу	(759)	(1,691)
Жедел салымдарды жайғастыру	(3,725)	(1,354)
Жедел салымдарды өтеу	2,935	388
Еншілес кәсіпорындарға салынған инвестицияларды сатып алу	(9,663)	(5,349)
Қауымдасқан және бірлескен кәсіпорындарға салынған инвестицияларды сатып алу	(2,046)	(7,036)
Еншілес кәсіпорындардан алынған дивидендтер	1,444	2,478
Қауымдасқан кәсіпорындар мен өзге инвестициялардан алынған дивидендтер	42,866	20,459
Қарыздарды ұсыну	-	(730)
Берілген қарыздарды өтеу	1,211	4,063
Өзге	48	1,691
<b>Инвестициялық қызметте пайдаланылған ақша қаражаттың ағымы</b>	<b>22,048</b>	<b>(4,310)</b>
<b>ҚАРЖЫ ҚЫЗМЕТІ</b>		
Кредиттер мен қарыздардан түскен түсімдер	120,856	60,983
Кредиттер мен қарыздарды өтеу	(164,033)	(72,257)
Акционерге төленген дивидендтер (32 Ескерту)	(2,323)	(5,385)
<b>Қаржы қызметінде пайдаланылған ақша қаражаттың ағымы</b>	<b>(45,500)</b>	<b>(16,659)</b>
<b>Ақша қаражатты және оның эквиваленттерін таза арттыру/(азайту)</b>	<b>7,304</b>	<b>10,178</b>
Жыл басындағы ақшалай қаражат пен оның эквиваленттері	15,261	4,761
Валюта бағамдары өзгеруінің ақша қаражатқа және оның эквиваленттеріне әсері	14,802	322
<b>Жыл аяғындағы ақша қаражат пен оның эквиваленттері (31 Ескерту)</b>	<b>37,367</b>	<b>15,261</b>

Осы жеке қаржылық есептілікті басшылық 2016 жылғы 3 наурызда бекітті:

Жұмағалиев А.Қ.  
Басқарма төрағасы



Қалиева З.Ф.  
Бас есепші

Қоса берілген ескертулер осы жеке қаржылық есептіліктің ажырамас бөлігін құрайды.

**«ҚАЗАТОМӨНЕРКӘСІП» ҰЛТТЫҚ АТОМ КОМПАНИЯСЫ» АҚ**  
**Капиталдағы өзгерістер туралы жеке есеп**

Миллион қазақстандық теңгемен	Акционерлік капитал	Бағамдық айырмашылықтың басқа валютадан қайта есеп айырысу кезіндегі резерві	Бөлінбеген пайда	Капитал жиыны
<b>2014 ж. 1 қантардағы</b>	<b>36,692</b>	<b>(1,599)</b>	<b>229,578</b>	<b>264,671</b>
Жыл ішіндегі пайда	-	-	29,291	29,291
Еңбек қызметі аяқталуы бойынша сыйақылар жөніндегі міндеттемелерді қайта бағалау	-	-	74	74
<b>Жыл ішіндегі жалпы жиынтық табыс</b>	<b>-</b>	<b>-</b>	<b>29,365</b>	<b>29,365</b>
Жария етілген дивидендтер	-	-	(5,385)	(5,385)
<b>2014 ж. 31 желтоқсандағы</b>	<b>36,692</b>	<b>(1,599)</b>	<b>253,558</b>	<b>288,651</b>
Жыл ішіндегі пайда	-	-	23,331	23,331
Еңбек қызметі аяқталуы бойынша сыйақылар жөніндегі міндеттемелерді қайта бағалау	-	-	(24)	(24)
<b>Жыл ішіндегі жалпы жиынтық табыс</b>	<b>-</b>	<b>-</b>	<b>23,307</b>	<b>23,307</b>
Жария етілген дивидендтер	-	-	(2,323)	(2,323)
Өзге	-	-	(650)	(650)
<b>2015 ж. 31 желтоқсандағы</b>	<b>36,692</b>	<b>(1,599)</b>	<b>273,892</b>	<b>308,985</b>

Осы жеке қаржылық есептілікті басшылық 2016 жылғы 3 наурызда бекітті:

Жұмағалиев А.Қ.  
Басқарма төрағасы



Қалиева З.Ф.  
Бас есепші

**1. «Қазатомөнеркәсіп» Тобы және оның қызметі туралы жалпы мәліметтер**

Осы жеке қаржылық есеп-қисап, «Қазатомөнеркәсіп» ұлттық атом компаниясы» АҚ (бұдан әрі – Компания) үшін, 2015 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылдағы Қаржылық Есептіліктің Халықаралық Стандарттарына (ҚЕХС) сәйкес дайындалды.

Компания «Қазатомөнеркәсіп» ұлттық атом компаниясын құру туралы» Қазақстан Республикасы Президентінің 1997 жылғы 14 шілдедегі № 3593 Жарлығына және ««Қазатомөнеркәсіп» ұлттық атом компаниясының мәселелері» атты Қазақстан Республикасы Үкіметінің 1997 жылғы 22 шілдедегі № 1148 қаулысына сәйкес жарғылық капиталға мемлекеттің жүз пайыздық қатысуы бар жабық акционерлік қоғам ретінде құрылды. Қазіргі кезде Компания акцияларының 100% «Самұрық-Қазына» ұлттық әл-ауқат қоры» АҚ (бұдан әрі – «Самұрық-Қазына» АҚ) арқылы мемлекетке тиесілі. Компания мына мекенжай бойынша тіркелген: Қазақстан Республикасы, Астана қ., Қонаев көш., 10. Негізгі қызмет орыны болып Қазақстан Республикасы болып табылады. Қызметтің негізгі орны Қазақстан Республикасы болып табылады.

Уранды өндіру және уран өнімін өткізу Компанияның негізгі қызмет түрі болып табылады. Компания әлемдегі жетекші уран өндіруші компаниялар санына кіреді. Бұдан басқа, «Қазатомөнеркәсіп» ҰАК» АҚ-тың еншілес кәсіпорындары сирек және сирекжер металдарды өндіру; бериллий және тантал өнімін шығару және өткізу; ғылымды көп қажетсінетін технологияларды әзірлеу; энергия ресурстарын жеткізу және жаңғыртылған энергия көздерін дамыту бойынша қызметті жүзеге асырады.

«Қазатомөнеркәсіп» ҰАК» АҚ Қазақстан Республикасын ядролық отын циклының бастапқы кезеңдерінде өкілеттік ететін Компания болып табылады. Компания оның ағымдағы және болашақтағы табыс көздерін генерирлеуші бір қатар бірлескен және қауымдастырылған кәсіпорындардың қатысушысы болып табылады (25 және

26 Ескертулер). Компанияның даму стратегиясы әлемдегі уран нарығындағы көшбасшылық орнын сақтап қалуда, сондай-ақ реакторға дейінгі ядролық отын циклындағы барлық бөлігіндегі және аралас жоғары технологиялық өндіріске әртараптандыруға негізделеді.

2014 жылы Компанияға еншілес мекемесі «Тау-кен компаниясы» ЖШС-нің қосылуы аяқталды. Аталған реструктуризация нәтижесінде Компания, бұрында «Тау-кен компаниясы» ЖШС тарапы болып табылатын, уранды өндіруге және барлауға арналған келісімшарттардың жер қойнауын пайдаланушысы болды. Сондай-ақ 2014 жылдың маусым мен қазан аралығында Компания «Ақдала», «Ыңғай» (участок 4) и «Солтүстік Қорасан» («Харасан-1» телімі) кен орындарындағы уранды өндіруге арналған келісімшарттар бойынша жер қойнауын пайдаланушы болып табылатын (20 Ескерту).

2015 жылғы 31 желтоқсанда Компания уранды өндіруге және барлауға арналған мына келісімшарттардың тарапы болып табылатын:

Кен орны/телім	Әзірлеу кезеңі	Келісім-шарт күні	Келісім-шарт мерзімі	Жер қойнауын пайдаланушы	Сервис компаниясы
Қанжуған	Өндіру	27.11.1996	25 жыл	Компания	«ТТХК» ЖШС
Уванас	Өндіру	27.11.1996	25 жыл	Компания	«Степное КБ» ЖШС
Мыңқұдық, Шығыс учаскесі	Өндіру	27.11.1996	25 жыл	Компания	«Степное КБ» ЖШС
Мойынқұм, №1 телім (Оңтүстік) (оңтүстік бөлігі)	Өндіру	26.09.2000	20 жыл	Компания	«ТТХК» ЖШС
Мыңқұдық, Орталық телімі	Өндіру	08.07.2005	28 жыл	Компания	«ОрталықӨК» ЖШС
Солтүстік және Оңтүстік Қарамұрын	Өндіру	27.11.1996	20жыл	Компания	«Кенбасқарма-6» ЖШС
Мойынқұм, №3 телім (Орталық) (солтүстік бөлігі)*	Барлау және өндіру	31.05.2010	29 жыл	Компания	«ТТХК» ЖШС
Жалпак Буденовское	Барлау	31.05.2010	8 жыл	Компания	«Степное КБ» ЖШС
	барлау	14.10.2015	6 жыл	Компания	-

\* - Барлау кезеңі бастапқыда 4 жылға деп көзделген болатын. 2014 жылы Компания құзыретті органға барлау кезеңін 2 жылға, 2016 жылға дейін созу туралы сұранысты жіберді.

\*\* - 2014 жылы Компания құзыретті органға келісімшартты 4 жылға, 2018 жылға дейін созуға сұрау жіберді.

2014 жылғы 31 желтоқсандағы жағдайы бойынша «Қазатомөнеркәсіп» ҰАК» АҚ-тың еншілес, бірлескен және қауымдасқан кәсіпорындарына 70-тен астам кәсіпорындар кіреді, олар Қазақстанның алты аумағында орналасқан – Оңтүстік Қазақстан, Шығыс Қазақстан, Қызылорда, Маңғыстау, Ақмола және Алматы облыстарында. 2015 жылғы 31 желтоқсанындағы жағдайы бойынша Компанияның қызметкерлерінің жалпы саны 383 (2014 ж: 373) адам құрайды.

## **2. Компания өз қызметін жүзеге асырып жатқан экономикалық орта**

Жалпы алғанда, Қазақстан Республикасының экономикасы дамушы нарықтарға тән кейбір сипаттамалық ерекшеліктерін білдіреді. Ол, еліміздің негізгі экспорт бөлігін құрастырушы мұнайдың және газдың тағы басқа да минералдық ресурстар бағаларының ауытқуына сезгіш. Бұл ерекшеліктерге сондай-ақ кіреді, бірақ шектеліп қана қоймайды, елден тыс жерде еркін конвертациясы жоқ ұлттық валютаның бар болуы және құнды қағаздар нарығының өтемпаздығының төмен деңгейі.

2015 жылғы 20 тамызда Қазақстан Республикасының Ұлттық банкі мен Үкіметі теңгенің ауыстыру бағамын және, құнсыздану таргетирлеу режимінде, валюталық коридорды алып тастап еркін ағымдағы ауыстыру бағамына өтуге негізделген жаңа ақшалай-несиелік саясаттың іске асырылуын қолдауды тоқтату туралы шешім қабылдады. Нәтижесінде, 2015 жылғы тамыз-желтоқсан аралығында теңгенің ауыстыру бағамы 1 АҚШ долларына 187-ден 350 теңгеге дейін құбылып тұрды. Осы есеп беру күні жағдайы бойынша Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкінің ресми ауыстыру бағамы 2015 жылғы 31 желтоқсандағы жағдайы бойынша 1 АҚШ долларына 339, 47 теңгемен салыстырғанда 1 АҚШ долларына 346,56 теңгені құрады (2014 жылғы 31 желтоқсанда: 1 АҚШ долларына 182, 35 теге). Сонымен, Ұлттық банк пен Үкіметтің ауыстыру теңге бағамына және болашақ әрекеттеріне, сондай-ақ аталған факторлардың Қазақстан Республикасына деген ықпалына қатысты белгісіздігі бар.

2016 жылы 2016-2019 жылдардағы мұнай бағасына болжамдалған баға деңгейінің төмендеуіне байланысты және Қазақстанның экономикасы елеулі деңгейде мұнайгаз секторына тәуелділігін ескере отырып, халықаралық рейтинг агенттіктері Қазақстанның тәуелсіз немиелік рейтингтерін төмендетті. Ұзақ мерзімдік рейтингтер бойынша болжау – «жағымсыз». Рейтинг бойынша жағымсыз болжау агенттіктердің сырттағы тәуекелдердің және ақшалай-несиелік саясатпен байланысты рейтингтердің өсуі туралы көзқарасын, шикізат тауарлар жаһанды нарығындағы ағымдағы нашар және тұрақсыз жағдайын ескере отырып, білдіреді.

Қаржы нарықтар бұрынғыдай тұрақтылықтың жоқтығымен, бағаның жие және елеулі өзгеруімен және сауда операциялар бойынша спредтердің өсуімен сипатталады. Аталған экономикалық орта Компанияның қызметіне және қаржылық жағдайына елеулі ықпал етеді. Басшылық Компанияның тұрақты қызметін қамтамасыз ету үшін қажетті шараларды қолданып жатыр. Сонда да ағымдағы экономикалық жағдайдың алдағы залалдарын болжау қиынға соғып отыр, және басшылардың ағымда күтетіні мен бағалауында іс жүзіндегі нәтижелерден айырмашылығы болуы мүмкін.

Бұдан басқа, Қазақстан Республикасындағы таукен секторы республикамыздағы саяси, заңнамалық, салық және реттеуші өзгерістер ықпалына тәуелді болып тұр. Қазақстан Республикасының экономикалық тұрақтылықтың болашағы Үкімет қабылдап отырған экономикалық шаралар тиімділігіне, сондай-ақ құқықтық, бақылау және саяси жүйенің дамуына, яғни Компанияның бақылауынан тыс саладағы жағдайларға елеулі дәрежеде тәуелді.

Басшылық Компанияның ұзақ мерзімдік активтерінен күтілетін құнсыздануына бағалауды ағымдағы экономикалық жағдайдың және оның болашағын ескере отырып жүргізді. (4 Ескерту). Болашақ экономикалық жағдай мен нормативтік-құқықтық орта басшылардың қазіргі күтетінінен айрықша болуы мүмкін.

## **3. Есеп саясатының негізгі ережелері**

### ***Қаржы есептілігін дайындау негізі***

Осы жеке қаржылық есеп-қисап, бастапқы мойындалуы құнының әділдігі бойынша жүзеге асырылатын қаржы құралдарын қоспағанда, тарихи құны негізінде, Қаржылық есеп-қисаптың халықаралық стандарттарына («ҚЕХС») сай дайындалған. Осы жеке қаржылық есеп-қисапты дайындау кезінде қолданылған есеп саясатының негізгі ережелері төменде келтірілген. Есеп саясатының аталған ережелері, басқасы көрсетілмеген жағдайда, есептілікте ұсынылған барлық кезеңдерге қатысты өз кезегімен қолданылды (5 Ескерту).

Осы жеке қаржылық есеп-қисап заңнаманың талаптарына сәйкес Компанияның және оның еншілес кәсіпорындарының (бұдан әрі – «Топ») шоғырландырылған қаржылық есеп-қисабына толықтыру ретінде шығарылған.

Шоғырландырылған қаржылық есеп-қисапта еншілес кәсіпорындардың операциялары (Топ бақылайтын құрылымдық кәсіпорындарды қоса, инвестициялар салынған объектілер ретінде айқындалған, өйткені Топтың (i) оған инвестициялар салынған объектілердің кірісіне елеулі әсер ететін қызметті басқаруға мүмкіндік беретін өкілеттіліктері бар, (ii) инвестициялар салынған объектілерге қатысуынан түскен өзгермелі кірістермен байланысты тәуекелдерге ұшырағыш, немесе осындай кірісті алуға құқығы бар, және (iii) инвестордың кіріс мөлшеріне әсер ету мақсатында инвестициялар салынған объектілерге қатысты өз өкілеттілігін пайдалану мүмкіндігі бар) толық шоғырландырылған. Сондай-ақ шоғырландырылған қаржылық есеп-қисапқа үлес әдісі бойынша есептелінген бірлескен және қауымдастырылған кәсіпорындардың қорытындысы кірді.

Қоса берілген ескертулер осы жеке қаржылық есептіліктің ажырамас бөлігін құрайды.



### **3. Есеп саясатының негізгі ережелері (жалғасы)**

Консолидированная финансовая отчетность Компании была утверждена к выпуску от имени руководства 3 марта 2016 года. Ознакомление пользователями с данной отдельной финансовой отчетностью должно проводиться вместе с консолидированной финансовой отчетностью по состоянию на и за год, закончившийся 31 декабря 2015 года, в целях получения полной информации о финансовом положении, результатах операционной деятельности и изменениях в финансовом положении Компании в целом.

#### **Есептілікті ұсыну валютасы**

Егер өзгесі көрсетілмесе, осы жеке қаржылық есеп-қисаптың көрсеткіштері миллион қазақстандық теңгеде көрсетілген.

#### **Еншілес, бірлескен және қауымдасқан кәсіпорындарға салынған инвестициялар**

Осындай инвестицияларды есептеген кезде осы жеке қаржылық есеп-қисаптың мақсаты үшін Компания құнсыздану резервісін шегере отыра бастапқы құн әдісін пайдаланды.

#### **Қаржы құралдары**

##### *(i) Бағалауға деген негізгі тәсіл*

Қаржы құралдары олардың классификациялауына байланысты әділ құны, өзіндік құны немесе амортизацияланған құны бойынша көрсетіледі. Төменде осы бағалау тәсілдері көрсетілген.

Әділ құны – бағалау күніндегі нарық қатысушылары арасындағы өз еркі негізінде активтерді сату кезінде немесе операцияларды жүргізу кезіндегі міндеттемелерді тапсыру кезінде алынуы мүмкін баға. Белсенді нарықтағы баға белгілеу әділ құнының ең жақсы дәлелі болып табылады. Белсенді нарық – бұл, тұрақты негізінде бағалау туралы ақпаратты алуды мүмкін ететін, жеткілікті жиелігі мен жеткілікті көлемінде активтер мен міндеттемелер мен операциялар жүргізілетін нарық.

Белсенді нарықта айналымы бар қаржы құралдарының әділ құны, белгілеу бағасын бөлек активке немесе міндеттемені, олардың кәсіпорын ұстап отырған санына көбейту кезінде алынған сома ретінде бағаланады. Нарықтың тәуліктік қарапайым сауда айналымы кәсіпорындағы активтер мен міндеттемелерді басып алуға жеткіліксіз болса, ал бөлек операцияларда позицияларды сатуға арналған тапсырыстарды орналастыру белгілеу бағасына әсер етуі мүмкін жағдайда да істің жағдайы осындай.

Дисконтталған ақшалай ағымдардың моделі сияқты, сондай-ақ нарық ережелерімен жасалатын ұқсас операциялардың деректерімен негізделген модельдер сияқты бағалау әдістері, немесе инвестициялар объектісінің қаржы деректерін қарау қаржы құралдарының әділ құнын айқындау үшін қолданады, олар үшін мәмілелер бағасы туралы нарық ақпарат қол жетімсіз. Әділ құнын бағалау қорытындысына мынадай түрде әділ құны иерархиясының деңгейі бойынша талдау жасалады және бөлінеді: (i) 1 Деңгейге ұқсас активтер немесе міндеттемелер үшін белсенді нарықтағы белгіленетін бағалар (белгіленбейтін) бойынша, (ii) 2 Деңгейге – бағалау әдісі арқалы алынған бағалаулар жатады, онда қолданылатын барлық елеулі шығыс деректер, тікелей (мысалы, баға), немесе жанама түрде (мысалы, баға негізінде есептелген) актив пен міндеттемелер үшін бақыланатын болып табылады, және (iii) 3 Деңгейдің бағалауы, олар, тек бақыланатын нарық деректеріне негізделген емес бағалау болып табылады (яғни бағалау үшін бақыланбайтын шығыс деректерінің елеулі көлемі талап етіледі). Әділ құны иерархиясының деңгейінен деңгейге ауысу есеп беру кезеңнің аяғында орын алған деп саналады.

Өзіндік құны ақшалай төленген қаражаттың немесе оның эквивалентінің сомасы, немесе сатып алу күніне активті сатып алу үшін тапсырылған өзге өтеудің әділдік құны болып табылады және мәміле бойынша шығындарды қосады. Өзіндік құны бойынша бағалау нарық түзетуі жоқ және олардың әділ құны сенімді бағалануы мүмкін емес үлес құралдарына жасалған инвестицияларға қатысты ғана және ашық нарықта түзетулері жоқ осындай үлес құралдарына байланған және осындай үлес құралдарымен өтеуге жататын өндірілген құралдарға қатысты қолданылады.

Мәміле бойынша шығындар қаржы құралын сатып алуға, шығаруға немесе істен шығаруға тікелей жататын қосымша шығындар болып табылады. Қосымша шығындар – бұл, мәміле жасалмай қалса, шегілмейтін шығындар. Мәмілебойынша шығындарға агенттерге (сауда агенттері ретінде әрекет ететін қызметкерлерді қоса), консультанттарға, делдалдарға және дилерлерге төленген сыйақылар мен комиссиялық төлемдер, реттеуші органдарға және қор биржаларына төленетін алымдар, сондай-ақ меншікті тапсыру кезіндегі алынатын салық пен алулар кіреді. Мәміле бойынша шығындарға сыйақылар немесе борыштық міндеттемелер бойынша дисконттар, қаржыландыруға кеткен шығындар, ішкі әкімшілік шығыстар немесе сақтауға арналған шығыстар кірмейді.

### **3. Есеп саясатының негізгі ережелері (жалғасы)**

*Амортизациялық құны* мөлшерлемені білдіреді, ондағы қаржы құралы есептелген пайыздың мөлшеріне азайтылған немесе көбейтілген, қарыздың негізгі сомасын өтеудегі ұстап қалынған ақшаны, ал қаржы активтері үшін – құнсызданудан туындаған залалдар сомасын санамағанда (бағалау резерві шотын тікелей немесе пайдалану арқылы), бастапқы мойындалған кезде бағаланған болатын. Қосылған проценттерге мәміле бойынша шығындардың, сондай-ақ кез келген сыйақылардың немесе тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісін қолданумен қоса өтеу сомасының дисконттың бастапқы мойындау кезінде кейінге қалдырылған амортизациясы кіреді. Қосылған пайыздық табыстар және қосылған пайыздық шығыстар, қосылған купондық табыспен және амортизацияланған дисконтпен немесе сыйақымен қоса (бар болған кезде, ұсынылған кезде кейінге қалдырылған комиссиямен қоса), бөлек көрсетілмейді, есептің қаржы жағдайы туралы тиісті баптарының тепе-тең құнына кіргізіледі.

*Тиімді пайыздық мөлшерлеменің әдісі* – бұл, құралдың тепе-тең құнына әр бір кезеңде тұрақты пайыздық мөлшерлемені қамтамасыз ету мақсатында, тиісті кезең ішіндегі (тиімді пайыз ставкасының) пайыздық табыстарды немесе пайыздық шығыстарды бөліп беру әдісі. Тиімді пайыздық мөлшерлеме – бұл, қаржы құралдың қолданынуы мүмкін уақыты бойы, немесе, орынды болған кезде, қаржы құралдың таза тепе-тең құнына дейінгі ең қысқа кезең бойы есептелетін болашақ төлемдерді немесе түсімдерді (болашақ несиелік шығындарды қоспағанда) тура дисконттау кезінде қолданатын ставка. Тиімді пайыздық мөлшерлеме, пайызды өзгертудің келесі күніне дейінгі өзгермелі мөлшерлеменен қоса құралдар бойынша ақшалай ағымдарды дисконттау үшін пайдаланады, бұған аталған құрал үшін көрсетілген өзгермелі мөлшерлеме бойынша, немесе нарық мағынасынан тәуелсіз белгіленетін басқа да ауыспалы факторлар бойынша редиттік сәздіті көрсететін сыйақы мен дисконт кірмейді. Бұндай сыйақы мен дисконттар құралдың барлық күтілетін айналым мерзімі бойы амортизацияланады. Келтірілген құн есептесуіне тиімді пайыздық мөлшерлеменің ажырамас бөлігін құрайтын, шарт бойынша тараптармен төленген немесе алынған барлық сыйақылар мен сомалар кіреді.

#### *(ii) Қаржы активтерінің жіктелімі*

Қаржы активтері мына категориялар бойынша жіктеледі: а) қарыздар мен дебиторлық берешектер; б) қолдағы сатуға бар қаржы активтері; в) өтеуге дейінгі ұсталынып қалатын қаржы активтері; г) әділ құны бойынша бағаланатын, оның өзгерістері пайда мен залалдың құрамында көрсетілетін қаржы активтері. Әділ құны бойынша бағаланатын, оның өзгерістері пайда мен залалдың құрамында көрсетілетін қаржы активтері екі кіші категорияларға бөлінеді: (i) бастапқы мойындау сәтінен бастап аталған категорияға қосылған, және (ii) саудаға арналған ретінде жіктелетін активтер.

*Туынды қаржы құралдары* әділ құны бойынша көрсетіледі. Туынды құралдар активтер ретінде есептеледі, егер де аталған құралдардың әділ құны ойдағыдай болса, және міндеттемелер ретінде есептеледі, егер де олардың әділ құны теріс болып табылса. Туынды құралдардың әділ құнының өзгеруі жылдағы пайдаға немесе залалға қосылады. Компания хеджилеу есебін қолданбайды.

Басқа қаржы құралдарына енгізілген кейбір туынды құралдар, бөлек туынды құралдар ретінде есептеледі, егер де олардың тәуекелдері мен экономикалық сипаттамалары негізгі шарттың тәуекелдері мен экономикалық сипатталарымен тығыз байланыста болмаса.

*«Қарыздар мен дебиторлық берешек» атты категория* бекітілген немесе айқындалған төлемдермен қоса туынды емес қаржы активтерін білдіреді, бұған Компания жақын арада сатуға ниеттенгендерді қоспағанда. Барлық өзге қаржы активтері қолдағы сатуға бар активтер категориясына кіреді.

#### *(iii) Қаржы міндеттемелерінің жіктелімі*

Қаржы міндеттемелері мына есептеу категориялары бойынша жіктеледі: а) туынды қаржы құралдарын қосқанда, саудаға арналған, және б) өзге қаржы міндеттемелері. Саудаға арналған міндеттемелер әділ құны бойынша көрсетіледі, олардың өзгерістері пайда болған кезеңдегі жылдың пайдасы мен залалы құрамында көрсетіледі (қаржы табыстары немесе қаржы шығындары сияқты). Өзге қаржы міндеттемелер амортизацияланған құны бойынша көрсетіледі.

### **3. Есеп саясатының негізгі ережелері (жалғасы)**

#### *(iv) Қаржы құралдардың бастапқы мойындалуы*

Қаржы құралдары әділ құны бойынша және мәміле бойынша шеккен шығындармен қоса бастапқы есептеледі. Мәміленің бағасы бастапқы мойындау кезіндегі әділ құнына ең жақсы растау болып табылады. Әділ құны мен мәміле бағасы арасында айырмашылық болған жағдайда ғана бастапқы мойындау сәтінде пайда немесе залал есептеледі, ол ұқсас құралдармен немесе бағалау әдісімен мәміле нарығында аталған сәттегі басқа да байқаушылармен расталуы мүмкін, онда кіріс ауыспалылар ретінде тек байқаудағы нарық деректері қолданылады.

Заңнамамен немесе аталған нарықтың ережелерімен белгіленген мерзімде тапсыруы көзделген қаржы активтерін сатып алу немесе сату (стандарттық ережемен сатып алу және сату) мәмілені жасасу күніне орай, яғни Компания қаржы активтерін тапсыруға өзіне міндеттеме алған күніне мойындалады. Сатып алу бойынша барлық өзге операциялар кәсіпорын аталған қаржы құралына қатысты шарттың тарабы болғанда мойындалады.

Белсенді нарықта айналымы жоқ, байланысты тараптарға берілген қарыздардың әділ құнын айқындау үшін Компания дисконтталған ақшалай ағымдардың моделі сияқты әдістерді қолданады. Мәміле бағасына тең деп қабылданатын, бастапқы мойындау кезіндегі әділ құны және бағалау әдісі арқылы айқындалған сомасы арасында айырмашылықтар туындауы мүмкін. Осындай айырмашылықтар байланысты тараптарға берілген қарыздардың әрекет ету мерзімі ішінде тең амортизацияланады.

#### *(v) Прекращение признания финансовых активов*

Компания мына жағдайларда қаржы активтерін мойындауды тоқтатады: (а) бұл активтер өтелген кезде немесе осындай активтерге байланысты ақшалай қаражат ағымының әрекет ету құқығы өтіп кеткен кезде, немесе (б) Компания қаржы активтеріне түсетін ақшалай қаражат ағымына арналған құқығын тапсырған кезде немесе тапсыру туралы келісімді жасасқан кезде, және бұл ретте (i) сондай-ақ осы активтерді иеленуге байланысты барлық тәуекелдер мен сыйақыларды тапсырса, немесе (ii) осы активтерді иеленуге байланысты барлық тәуекелдер мен сыйақыларды тапсырмай немесе сақтамай, бірақ аталған активтерге қатысты бақылау құқығынан айырылған кезде.

Контрагент барлық қарастырылатын активтерді байланысты емес үшінші тарапқа іс жүзінде қосымша салықты салу қажеттілігінсіз сату мүмкіндігі болмаған жағдайда бақылау сақталынады.

#### *(vi) Сатуға арналған қолдағы бар инвестициялар*

Сатуға арналған қолдағы бар инвестициялар әділ құны бойынша көрсетіледі. Сатуға арналған қолдағы бар борыштық құнды қағаздар бойынша пайыздық табыс проценттің тиімді мөлшерлемесі әдісі бойынша есептеледі және қаржы табыс ретінде жылдағы пайда мен залалда көрсетіледі. Сатуға қолдағы бар үлестік қаржы құралдарына деген инвестициялар бойынша дивидендтер, Компанияның төлемді алуға арналған құқығы белгіленіп, дивидендтерді алу мүмкіндік жоғары болған жылдағы пайда мен залалда көрсетіледі. Әділ құнының өзге де өзгерістері инвестицияның мойындалуы тоқтатылған немесе, жиналған пайда немесе залал сомасы өзге жиынтық табыс құрамынан қаржы табысының жылдағы пайда мен залал құрамына ауыстырылғанда оның құнсызданған сәтіне дейінгі өзге жиынтық табыс шотында көрсетіледі. Үлестік қаржылардағы инвестициялар оның әділ құнын басшылық жеткілікті дәрежеде анық бағалай алмайтын болса, сатып алынған нақты құнмен есептеледі. Үлестік құралдарға салынған инвестициялар сатып алудың нақты құны бойынша есептелінеді, егер басшылық оның әділ құнын сенімділіктің айтарлықтай деңгейінде анық бағалай алмаса.

Сатуға қолдағы бар инвестициялардың құнсыздануынан болған залал аталған активтерді бастапқы мойындалғанынан кейін орын алған бір немесе бірнеше жағдайлар («залалға әділ соқтыратын жағдайлар»), нәтижесінде олар туындаған сәттегі жылда болған пайда немесе залалда көрсетіледі. Үлестік құралдарға деген инвестициялардың әділ құнының олардың өзіндік құнынан елеулі немесе ұзақ төмендеуі құнсызданудың дәлелі. Бұрында пайда мен залалда көрсетілген құнсызданудан болған залалды есептемегеңде, сатып алынған және ағымдағы әділ құны бағасы арасындағы айырмашылық ретінде есептелетін құнсызданудан болған жиынтық залал сомасы өзге жиынтық табыс шотынан жылдағы пайда мен залалдың қаржы шығыстар құрамына ауыстырылады.

Үлестік құралдарға деген инвестициялардың құнсыздануынан болған залалдар қалпына келтірілмейді, болашақ пайда өзге жиынтық табыс құрамында көрсетіледі. Болашақ кезеңде, сатуға қолдағы бар деп жіктелінетін қарыз құралдардың әділ құны асып жатса, және бұл асқанын пайда немесе залал құрамындағы құнсызданудан болған залал мойындалғанынан кейін болған жағдаймен объективті түрде байланыстыруға болса, онда құнсызданудан болған залал ағымдағы кезеңнің пайда мен залалында қалпына келтіріледі.

### **3. Есеп саясатының негізгі ережелері (жалғасы)**

#### *(vii) Өзара есепке алу*

Қаржы активтері мен міндеттемелер өзара есепке алынады, және қаржы жағдайы туралы есептемеде көрсетілген сомалардың өзара есеп алуын жүргізу құқығы, және өзара есеп алу, немесе активті бір уақытта өткізу және міндеттемені реттеу заңды түрде белгіленген кезде ғана таза мөлшерлемесі көрсетіледі.

#### **Негізгі құралдар**

##### *(i) Негізгі құралдарды мойындау және бағалау*

Жылжымайтын мүлік, ғимараттар мен жабдықтар жинақталған амортизациялауды және құнсызданудан жинақталған залалдарды есептен шығарып, өзіндік құны бойынша көрсетіледі.

Бастапқы құн активті мақсаттық пайдалану үшін жұмыс орнына жеткізуге және жұмыс қалпына келтіруге тікелей байланысты кез келген шығындардан, импорт бажы және сатып алынғандар бойынша өтелмейтін салықпен қоса, сауда жеңілдіктерін және қайтаруларды есептемегендегі сатып алу құнынан тұрады. Шаруашылық әдісімен дайындалған немесе құрастырылған негізгі қаражат объектісінің бастапқы құны өзіне жұмсалған материалдар құнын, орындалған өндірістік жұмыстарды және өндірістік үстеме шығындардың тиісті үлесін қосудан тұрады. Олардың пайдалы қызмет мерзімі жалпы аталған объектінің пайдалы қызмет мерзімінен айырмашылығы бар негізгі құралдар нысанының бөлек елеулі бөліктері бөлек нысандар (компоненттер) ретінде есептеледі және осындай бөліктердің пайдаланылатын мерзімін көрсететін нормалар бойынша амортизацияланады.

Бұдан әрі болатын шығындар аталған нысанның баланстық құнына кіргізіледі немесе, Компанияның аталған нысанды пайдаланудан экономикалық пайдасы мүмкін болып және оның құны сенімді бағалануы мүмкін болған жағдайда, бөлек актив ретінде көрсетіледі. Жылжымайтын мүлік, ғимараттар мен жабдықтар құрамында елеулі бастапқы құнымен және бір жылдан астам пайдалы пайдалану мерзімімен қоса арнайы қор бөлігі мен қосалқы жабдықтар көрсетіледі. Өзге қор бөліктері мен қосалқы жабдықтар тауарлық-материалдық қор құрамында көрсетіледі және шығындану деңгейі бойынша жылдағы пайда мен залалда көрсетіледі.

Ағымдағы жөндеу мен техникалық қызмет көрсетуге кеткен шығындар ағымдағы кезеңдегі шығындарға жатады. Жылжымайтын мүлік, ғимараттар мен жабдықтардың ірі түйіндерін немесе компоненттерін ауыстыруға кеткен шығындар ауыстыруға жататын бөлшектерді бір уақытта тізімнен шығару кезінде капиталдандырылады.

Жылжымайтын мүлік, ғимараттар мен жабдықтардың шығып қалуынан болған пайда немесе залал сатудан түскен ақша мен оның баланстық құны арасындағы айырмашылық ретінде айқындалады.

##### *(ii) Негізгі құралдардың амортизациясы*

Жерге амортизация есептелмейді. Уранды өндіруге және оны алдын ала өңдеуге пайдаланатын «ғимараттар» категориясына кіретін объектілерді амортизациялау өндірістік әдіс негізінде есептеледі, осындай әдіс ең жақсы түрде тұтыну құрылымын көрсететін объектілерге қатысты қолданылады. Жылжымайтын мүлік, ғимараттар мен жабдықтардағы өзге объектілердің амортизациясы олардың бастапқы құнын қалдық құнына дейін олардың пайдалы пайдалану мерзімі ішінде тең тізімнен шығару арқылы сызбаша әдісімен есептеледі:

	<u>Пайдалы пайдалану мерзімі</u>
Ғимараттар	10 жылдан 45 жылға дейін
Машиналар мен жабдықтар	3 жылдан 5 жылға дейін
Көлік құралдары	3 жылдан 10 жылға дейін
Өзгесі	3 жылдан 20 жылға дейін

Жылжымайтын мүлік, ғимараттар мен жабдықтар нысанының пайдалы қызметінің есептесу мерзімі оның пайдалы қызметінің өз мерзіміне де, жер қойнауын пайдалануға арналған келісім-шарт мерзіміне және (немесе), негізгі құрал-жабдықтардың аталған нысаны орналасқан аумағындағы кен орнындағы экономикалық тұрғыдан түсіп жатқан қордың ағымдағы бағалануына да тәуелді.

Активтің қалдық құны есептесу сомасы болып табылады, оны Компания, актив пайдалы пайдалану мерзімінің соңына дейінгі жағдайға және пайдалы пайдалану мерзімінің соңы сипатталатын жағдайдың соңына жеткендей, істен шығуға болуы мүмкін шығындарды есептен шығарғанынан кейінгі активтің істен шығудан ағымдағы жағдайда алар еді. Активтердің қалдық құны және олардың пайдалы пайдалану мерзімі әр есеп беретін кезеңнің аяғында қайта қарастырылады және өзгертіледі.

### **3. Есеп саясатының негізгі ережелері(жалғасы)**

#### **Өндіріске дайындалу бойынша шығындар**

Өндіріске дайындалу бойынша капиталдандырылған шығындар жинақталған амортизацияны және қажет болғанда, құнсызданудан жинақталған залалдарды есептен алғанда, өзіндік құны бойынша көрсетіледі.

Өндіріске дайындалу бойынша шығындарға технологиялық құйылатын және ағызылатын төтелдерді бұрғылау, төтелдердің магистральдік сыртқы айналымын жер бетіндегі коммуникациялар, жабдықтар және бақылау-өлшеу аппаратурасы, иондық алмасу шайыр құны, телімді қалпына келтіру бойынша бағалау шығындар және өндіруге дайындалу бойынша өзге шығындар кіреді. Өндіріске дайындалу бойынша шығындар кен орны немесе өндірістік әдісті қолданып блоктар деңгейінде амортизацияланады. Өндірістік әдісі бойынша амортизация нормасы расталған қорларға негізделген, олар бар кен орындардан (блоктардан) қолданыстағы жабдықтарды және өндіру әдістерін қолдана отырып алынуы мүмкін. Расталған қорлардың есеп айырысуы әрбір жер қойнауын пайдалануға арналған ажырамас бөлігі болып табылатын қорлар туралы есептемелерге негізделген. Қорлар туралы аталған есептемелер құзыретті органмен бекітілген, және жылдар бойынша күтілетін өндіру көлемі туралы ақпарат ұсынылған, техникалық-экономикалық модельдерге енгізіледі.

#### **Материалдық емес активтер**

##### *(i) Материалдық емес активтерді мойындау және бағалау*

Компанияның материалдық емес активтерінде, пайдалы пайдаланудың ақырғы мерзімі бар және, негізінде, өндіріс технологиясын енгізу капиталдырылған шығындар, бағдарламалық қамту және лицензиялар мен патенттер кіреді. Сатып алынған компьютерлік бағдарламалық қамту және лицензиялар мен патенттер бастапқыда оларды сатып алуға және енгізуге шеккен шығындар сомасында мойындалады .

##### *(ii) Материалдық емес активтердің амортизациясы*

Материалдық емес активтер оларды пайдалы пайдалану мерзімі ішінде желілік әдіспен амортизацияланады:

	<u>Пайдалы пайдалану мерзімі</u>
Лицензиялар мен патенттер	4 жылдан 16 жылға дейін
Бағдарламалық қамту	3 жылдан 6 жылға дейін
Өзгесі	2 жылдан 7 жылға дейін

Құнсыздану жағдайында материалдық емес активтердің баланстық құны пайдаланудың ең жоғары құндылығына және әділ құнына дейін, сатуға деген шығыстарды есептемегенде, есептен шығарылады.

##### *(iii) Зерттеулерге және әзірлеуге кеткен шығындар*

Зерттеулерге арналған шығындар олар туындауына қарай болған шығыстардың құрамында мойындалады. Әзірлеуге кеткен шығындар (жаңа және модернизацияланған өнімдерді жобалауға және сынауға байланысты), жоба коммерциялық мақсатқа сай екенін және технологиялық тұрғыдан іске асырылатынын ескере отырып ойдағыдай іске асырылуы әбден мүмкін болған кезде, ал шығындар жеткілікті сенімділік деңгейімен бағаланатын болған кезде материалдық емес активтер ретінде мойындалады. Әзірлеуге арналған өзге шығындар олардың туындау шамасы бойынша шығыстарға жатады. Бастапқы кезде шығыстарға жатқызылған әзірлеуге арналған шығыстар келесі кезеңдерде капиталдандырылуы мүмкін емес.

Пайдалы пайдаланудың айқындалған мерзімі бар әзірлеулерге арналған капиталдандырылған шығындар, осы әзірлеулердің мәні болатын коммерциялық өнім өндірісі басталу сәтінен бастап, түскен ақшаны күтілетін алу мерзімі ішінде желілік әдіспен амортизацияланады.

#### **Жер қойнауын пайдалануға арналған құқықтар**

Жер қойнауын пайдалану құқықтар, қажет болған кезде, амортизацияның және құнсызданудан болған залалдардың жинақталған сомасын алып тастап, бастапқы құны бойынша ескеріледі. Жер қойнауы құқығын сатып алу құнына қол қойылатын бонус, коммерциялық тауып алу бонусы, жер қойнауы құқығын сатып алу құны және тарихи капиталдандырылған шығындар кіреді. Компания, үкімет лицензия берілгенге дейін лицензияланған аумақтарға қатысты шеккен тарихи шығындарды өтеуге міндетті.

### **3. Есеп саясатының негізгі ережелері(жалғасы)**

Аталған тарихи шығындар, лицензияның қолдану мерзімі ішінде өндірілетін төлемдердің келтірілген құнына тең міндеттемелерді тиісінше мойындаумен сатып алынған заттың құны ретінде мойындалады.

Жер қойнауын пайдалану құқықтар, уранды өндіруді бастау сәтінен бастап, расталған қорға сүйеніп, өндірістік әдісі бойынша амортизацияланады.

Қорлардың есептесуі жер қойнауын пайдалануға арналған әрбір келісімшарттың ажырамас бөлігі болып табылатын қор туралы есептемелерге негізделген. Қор туралы аталған есептемелер техникалық-экономикалық модельдерге қосылады, олар құзыретті органмен бекітіледі және онда жылдар бойынша күтілетін өндіру көлемі туралы егжей-тегжейлі ақпарат ұсынылған.

#### **Барлау және бағалау активтері**

Барлау және бағалау активтері, қажет болған кезде, құнсыздануға деген резервті есептен шығарып бастапқы құны бойынша көрсетіледі. Компания барлау және бағалау бойынша активтерді сатып алынған активтер сипаттамасына сәйкес материалдық және материалдық емес активтерге жіктелінеді.

Барлау және бағалау активтерге Компания нақты аумақты барлауға арналған заңды құқықтарын алғанынан кейін және мынадай сияқты барлауға, геологиялық және геофизикалық зерттеулерге ашу жұмыстарын жүргізуге және барлау жұмыстарына жататын өзге табыс шығыстарына арналған коммерциялық тұрғыдан ұтымды өндірісті жүзеге асыру мүмкіндігі бекітілгеніне дейін капиталдандырылған шығындар кіреді.

Жер қойнауы құқығын алғанға дейінгі қызмет барлауға дейінгі қызмет деп саналады. Барлау кезеңіне дейінгі қызмет бойынша барлық шығындар оларды шеккенге қарай кезеңнің шығыстарына жатқызылады және мынадай жобалау жұмыстары, жобаның техникалық-экономикалық бағалауы және барлауға дейінгі қызметпен байланысты өзге табыс шығыстары сияқты шығындар кіреді. Барлау және бағалау кезеңі аяқталғаннан кейін жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшартты жасасу немесе ұзарту туралы шешім барлау жетістіктеріне және минералдық ресурстарды бағалауға және өндіру кезеңіне өту (әзірлеу) туралы Компанияның шешіміне тәуелді.

Материалдық барлау және бағалау уранды шығару тиімділігін көрсеткеннен кейін өндіріске дайындалу бойынша шығындарға аударылады және , активтері расталған қорға сүйеніп, өндірістік әдіс бойынша амортизацияланады. Экономика түрінде дәлелденген жер бетіне көтерілетін қорларды («дәлелденген қорларды» немесе «коммерциялық қорларды») тапқан жағдайда барлау және бағалау бойынша материалдық емес активтер жер қойнауын пайдалану құқығын сатып алу шығындары ретінде қайта сипатталады. Тиісінше, Компания барлау және бағалау бойынша активтерді экономика түрінде дәлелденген жер бетіне көтерілетін қорларды («дәлелденген қорларды» немесе «коммерциялық қорларды») тапқан сәтіне дейін амортизацияланбайды.

Компания, активтердің құнсыздануын көрсететін фактілер мен жағдайлар болған кезде, барлау және бағалау бойынша активтерді құнсыздану мәніне тексереді. Құнсызданудан болған залал барлау мен бағалау бойынша активтердің баланстық құны оның өтелетін сомасынан асатын сомада мойындалады. Өтелетін сома екі мөлшерлемеден ең көбі деп мойындалады: өткізу бойынша шығындарды және пайдаланудағы құнын есептен шығарып, барлау және бағалау бойынша активтердің әділ құны.

Төмендегі фактілердің немесе міндеттемелердің бірі немесе одан көбінің бар болуы Компания барлау және бағалау бойынша өз активтерін құнсыздану мәніне (тізімі жеткілікті болып табылмайды) тексеруге міндетті екенін білдіреді:

- жақын арада біткен немесе бітетін кезең, ол ішінде Компанияның белгіленген телімде барлауды жүргізуге арналған құқығы бар;
- белгіленген телімдегі минералдық ресурстарды болашақ барлауға және бағалауға арналған елеулі шығыстар бюджетке кіргізілмеген және жоспарда жоқ;
- белгіленген телімдегі минералдық ресурстарды барлау және бағалау минералдық ресурстардың коммерциялық тұрғыдан ұтымды көлемін анықтауға жеткізген емес, және Компания белгіленген телімдегі осындай қызметті тоқтатуға шешті;
- Компанияның, белгіленген телімді әзірлеу мүмкіндігіне қарамастан, барлау және бағалау бойынша активтердің баланстық құны, мүмкін, нәтижелі әзірлеу немесе іске асырылуы нәтижесінде толық көлемінде өтелмейтіне туралы жеткілікті деректері бар.

### **3. Есеп саясатының негізгі ережелері(жалғасы)**

**Қаржылық емес активтер мен еншілес, бірлескен және қауымдасқан кәсіпорындарға салынған инвестициялардың құнсыздануы**

Әрбір есеп беру кезеңінің аяғында басшылық қаржылық емес активтердің (қордан және кейінге қалдырылған салық активтерінен айырмашылығы бар) және еншілес, бірлескен және қауымдасқан кәсіпорындарға салынған құнсыздану белгілері бар екенін анықтайды, осындай кез келген белгі анықталса, басшылық өтелетін құнын бағалайды, ол екі мөлшердің ең көбі ретінде айқындалады: активті сатуға кеткен шығыстарды алып тастағандағы әділ құнның (бағалау күніне нарықтың қатысушылары арасында ерікті негізде өткізілген операция барысындағы міндеттемелерді өткізу кезінде төленген немесе активті сатуда алуға болатын бағасы. Әділ құнның ең жақсы растауы белсенді нарықтағы бағаланатын құн болып табылады ) және оны пайдалану құндылығы (яғни, ақшалай ағымдарды өндіретін, сәйкес келетін нысан бойынша болашақта күтілетін ақшалай ағымдардың таза келтірілген құны). Пайдалану құндылығын бағалау кезінде, бағаланатын болашақ ақшалай қаражат ағымдары дисконт мөлшерлемесін салық салуға дейін пайдаланумен қоса олардың келтірілген сомасына дейін дисконтталады, ол уақытша ақша құнына және, болашақ ақшалай ағымдарын бағалау кезінде оларға түзетулер жүргізілмеген, аталған активтер тәуекелдеріне тән қолданып жатқан нарық бағалауын білдіреді.

Пайдалану құнын бағалау кезінде, ақшалай қаражаттардың бағалаушы болашақ ағымдары уақытша ақша құнның қолданыстағы нарықтық бағалауын және болашақ ақшалай ағымдарды бағалау кезінде түзетулер жүргізілмеген осы активке тән тәуекелдерді көрсететін салық салуға дейінгі дисконт мөлшерлемесін пайдалана отырып, олардың келтірілген құнына дейін дисконтталады.

Бөлек активтің өтелетін сомасын бағалау мүмкін емес болса, Компания аталған актив тиесілі бірліктің ақшалай ағымын генерирлейтін өтелетін соманы бағалайды. Ақшалай ағымдарын өндіретін нысан (генерирлеуші бірлік) – бұл ең аз айқындалатын активтер тобы, ол ақшалай ағымын өндіреді, және олар өзге активтерден немесе активтер тобынан түскен ақшалай ағымдарынан елеулі дәрежеде тәуелді емес. Генерирлеуші бірліктерді анықтау қағидасы 4 Ескертуде ұсынылған.

Құнсыздану мәніне тексеруді жүргізу кезінде қолданылатын бағалау мәні кен орнын әзірлеудің егжей-тегжейлі жоспарына және «Активтердің құнсыздануы» 36 (IAS) ҚЕХС талаптарына сәйкес келтірілген жұмыс бюджетіне негізделген. Болашақ ақшалай ағымдар мыналарға негізделген:

- есептесу резерв көлеміне, олар бойынша экономикалық тұрғыдан негізделген алудағы жоғары дәрежедегі сенімділік бар;
- болашақ өндіріс көлеміне;
- болашақ тауар бағаларына (ағымдағы нарық бағалардың, үш жылдан бес жылға дейінгі мерзім ішінде, Компаниямен есептелген ұзақ мерзімді перспективадағы орташа бағадан айырмашылығы болмаған жағдайда), сондай-ақ
- болашақ өндірістің өзіндік құнына және өзге де операциялық және капиталдық шығындарға.

Активтің баланстық құны оның өтелетін құнынан асатын болса, активтің құнсыздануы мойындалады, және құнсызданудан болған залал, қаржы жағдай туралы жеке есепте көрсетілген баланстық құнын активтің өтелетін құнына дейін азайту мақсатында, жылдағы пайда немесе залалда көрсетіледі. Активтердің өткен есеп беру кезеңдерінде мойындалған құнсыздануынан болған залал қалпына келтіріледі (қажет болған кезде), егер де активті немесе оның сатуға кеткен шығыстарын есептемегенде, әділ құнын пайдаланудан болған құндылықты айқындау кезінде бастапқы пайдаланған есептеу бағалары өзгерген болса. Аталған қалпына келтіру мөлшері, алдыңғы жылдары құнсызданудан ешбір залал мойындалмаған болған жағдайда айқындалуы мүмкін тозуды есептен шығарып, баланстық құнының сомасымен шектелген.

#### **Операциялық жалға алу**

Компания, активтердің иесі болуына байланысты емес іс жүзінде барлық тәуекелдер мен түскен ақшаны жалға алушыдан Компанияға тапсыруды көздемейтін, жалға алу шарт бойынша жалға алушы болған жағдайда жалға алу төлемдердің жалпы сомасы барлық жалға алу мерзімі ішінде желілік әдіспен жылдағы пайда мен залалда көрсетіледі. Жалға алу мерзімі - бұл жалға алушы активтерді жалға алу туралы шартты жасасқан, мерзімінен ерте тоқтатуға жатпайтын кезең , сондай-ақ жалға алушы қосымша төлеп немесе онсыз да активті жалға алу құқығы бар қосымша кезеңдер, егер де жалға алудың бастапқы күніне жалға алушымен осындай құқық іске асырылатынына жеткілікті сенімі болса.

#### **Табыс салығы**

Табыс салығы қаржылық есептілікте, есептеме кезеңінің аяғында қолданылатын заңнаманың талаптарына сәйкес көрсетіледі.

Қоса берілген ескертулер осы жеке қаржылық есептіліктің ажырамас бөлігін құрайды.

### **3. Есеп саясатының негізгі ережелері (жалғасы)**

Табыс салығы бойынша шығыстарға (өтеулерге) ағымдағы және кейінге қалдырылған салықтар кіреді және жылдағы пайда мен залалда көрсетіледі, егер де олар өзге жиынтық табыс құрамында немесе қандай болса да басқа есеп кезеңдегі капиталда тікелей көрсетілетін операцияларға жататынына байланысты капиталда тікелей көрсетілмеуге тиіс болса.

Ағымдағы салық, ағымдағы және алдағы кезеңдердегі салық салынатын пайдаға немесе залалға қатысты салық органдарына (салық органдары есебінен өтеледі) төленеді деп күтілетін соманы білдіреді. Салық салынатын пайдалар немесе залалдар есептесу бағалау негізінде есептеледі, егер де қаржылық есептілікті тиісті салық декларацияларын бергенге дейін бекітілетін болса. Табыс салығынан айрықша салықтар операциялық шығыстар құрамында көрсетіледі.

Кейінге қалдырылған салық болашақ кезеңге қалдырылған салық залалдарына және активтер мен міндеттемелердің баланстық базасы және олардың қаржылық есептіліктегі баланстық құны арасындағы уақытша айырмашылықтарына қатысты баланстық міндеттемелер әдісімен есептеледі.

Бастапқы мойындалуы бар ерекшелікке сәйкес, кейінге қалдырылған салықтар, бизнесті біріктірумен байланысты емес операциялар бойынша міндеттемелерді немесе активтерді бастапқы мойындалуы кезінде туындайтын уақытша айырмашылықтарға қатысты мойындалмайды, егер де осындайлар бухгалтерлікке де, салық салынатын пайдаға да ықпал етпесе. Кейінге қалдырылған баланстық құны есеп беру кезеңінің аяғында әрекет етілетін салық мөлшерлемесін қолданып есептеледі және, олар күтілетіндей, уақытша айрықшаларды қалпына келтіру немесе болашақ кезеңдерге ауыстырылған салық залалдары кезеңде қолданылатын болады. Барлық есептен шығарылатын уақытша айырмашылыққа және салық залалдардың болашақ кезеңдеріне ауыстырылғандарға қатысты кейінге қалдырылған салық активтері, есептен шығарылатын айырмашылықты есептеуге болатынына қарсы салық салынатын пайданы болашақта алу мүмкіндігі бар дәрежеде ғана мойындалады.

Компания, еншілес кәсіпорындардың дивидендтеріне арналған салықтарға немесе оларды сатудан түскен пайдаға жататын уақытша айырмашылықты бақылайды. Компания осындай уақытша айырмашылық бойынша кейінге қалдырылған міндеттемелерді білдірмейді, бұған басшылық жақын арадағы болашақта уақытша айырмашылықты қалпына келтірілуін күтетін жағдайлар кірмейді.

Компанияның айқындалмаған салық позицияларын басшылық әрбір есеп беру кезеңінің аяғында бағалайды. Пайдаға арналған салық бойынша позицияларға қатысты көрсетілетін міндеттемелер, қосымша салық міндеттемелердің туындау мүмкіндігі бар деп басшылық санаған жағдайларда ескеріледі, егер де Компанияның салық позициясы олардың жоқ болу мүмкіндігінен жоғары деп салық органдары келіспеген болса. Осындай бағалау, қолданыстағы есеп беру кезеңінің аяғындағы салық заңнаманы, сондай-ақ соттың кез келген белгілі қаулылары немесе ұқсас мәселелер бойынша өзге де шешімдерді талқылау негізінде жүргізіледі. Пайданың салығын қоспағанда, айыппұл, өсімақы мен салықтар бойынша міндеттемелер есеп беру кезеңінің аяғындағы міндеттемелерді реттеу үшін қажетті шығыстарды басшылықпен ең жоғары бағалау негізінде көрсетіледі.

#### ***Дебиторлық берешек***

Сауда дебиторлық берешек тиімді мөлшерлеме пайызы әдістемесін қолданып есептелген амортизациялау құны бойынша ескеріледі.

#### ***Қорлар***

Қорлар ең аз дегенде екі мөлшерлеме бойынша есептеледі: өзіндік құны бойынша және сатудың таза бағасы бойынша. Қордың өндіріске жіберілген және өзге есептен шығып кеткен кезінде оларды бағалау орташа өлшенген құны әдісі бойынша жүргізіледі. Дайын өнімнің және ақталмаған өндірістің өзіндік құнына материал құны, шикізат өндіру және қайта өңдеу қызметтері және өзге тікелей шығындар кіреді, және қарыз қаражаттар бойынша шығыстар кірмейді. Сатудың таза бағасы – бұл, өндірісті аяқтауға деген есептескен шығындарды және сату үшін шегуге қажет есептесу шығындарды есептен шығарып, қарапайым қызмет барысындағы есептесу сату бағасы.

#### ***Амортизацияланған құны бойынша көрсетілген қаржы активтерінің құнсыздануы***

Құнсызданудан болған залалдар, қаржы активтердің бастапқы мойындалғанынан кейін орын алған және, қаржы активтерімен немесе жеткілікті сенім дәрежесімен бағалануы мүмкін қаржы активтер тобымен байланысты болашақ ақшалай қаражат ағымының мөлшерлемесіне немесе мерзіміне ықпал ететін, бір немесе бірнеше жағдай («залалға әкеліп соғатын жағдайлар») нәтижесінде олардың туындауына қарай пайда мен залалда мойындалады.

Қоса берілген ескертулер осы жеке қаржылық есептіліктің ажырамас бөлігін құрайды.



### **3. Есеп саясатының негізгі ережелері (жалғасы)**

Компанияның жеке бағаланған қаржы активі үшін құнсыздандудың объективті дәлелдері болмаса (оның маңыздылығына тәуелді емес), бұл актив кредиттік тәуекелдердің ұқсас сипаттамасымен қаржы активтер тобына кіргізіледі және солармен қоса құнсыздану мәніне бағаланады. Қаржы активінің құнсыздануы туралы мәселені қараған кезде Компания назарына алатын негізгі факторлар оның мерзімінен өткен мәртебесі және, осындай болған кезде, қамтамасыз етуді іске асыру мүмкіндігі болып табылады.

Төменде, өзге негізгі критерийлер атап өтілген, олардың негізінде құнсызданудан болған залалдардың объективті белгілердің бар болуы айқындалады:

- кез келген кезекті төлемнің мерзімін өткізіп алу, осымен қатар уақытында төлемеу есептесу жүйе жұмысының кешіктіруімен түсіндірілмейді;
- контрагент елеулі қаржы қиыншылықтарын сезінеді, бұл Компанияның қарауындағы контрагент туралы қаржы ақпаратымен растау;
- контрагент банкротқа ұшырағанын немесе қаржылық қайта құрылуын жария етуін қарастыру;
- контрагенттің төлемдік мәртебесінің қолайсыз өзгеруі, бұл контрагентке ұлттық немесе жергілікті экономикалық жағдайлардың өзгеруінің ықпалымен негізделеді; немесе
- қамтамасыз ету құны, бар болған кезде, нарықтағы жағдайдың нашарлауы нәтижесінде елеулі төмендейді.

Амортизацияланған құны бойынша көрсетілетін құнсызданған қаржы активтің жағдайы келіссөздер қорытындыларында қайта қарастырылып жатса немесе контрагенттің қаржылық қиыншылықтарына байланысты қандай да өзге түрінде өзгертіліп жатса, құнсыздандудың жағдайды қайта қарағанға дейінгі бастапқы тиімді мөлшерлеме процентін қолданып, айқындалады. Осыдан кейін жағдайы қайта қаралған қаржы активтердің мойындалуы тоқтатылады да әділ құны бойынша жаңа актив мойындалады, бірақ, егер де аталған активпен байланысты тәуекелдер мен ақшалай пайдасы елеулі өзгерген болса. Бұл, келтірілген бастапқы және күтілетін жаңа ақшалай қаражат ағымдарының арасындағы елеулі айырмашылықпен расталады.

Құнсызданудан болған залалдар, активтің баланстық құнын, аталған актив бойынша бастапқы тиімді мөлшерлеме пайызын қолдана отырып дисконтталған, күтілетін ақшалай қаражат ағымдарының (әлі шекпеген кредиттік болашақ залалдар оған кірмейді) келтірілген құнына келтіретін сомма резервті құру арқылы ылғи да мойындалады. Кепілзат мәніне арналған өндіріп алу айналымының мүмкіндігі дәрежесіне тәуелсіз, қамтамасыз етуді алуға және сатуға арналған шығындарды есептен шығарғанда, кепілзатпен қамтамасыз етілген қаржы активінің күтілетін ақшалай қаражат ағымының келтірілген құнын есептесуге ақшалай қаражат ағымдары кіреді, олар кепілзат мәніне өндіріп алудың айналымы нәтижесінде туындауы мүмкін.

Егер болашақ кезеңде құнсызданудан болған залалдың сомасы төмендесе, және бұл төмендеу құнсыздану мойындалғанынан кейін болған жағдайға жатқызылуы мүмкін (дебитордың кредиттік рейтингісі жоғарлауы ретінде), бұрында құнсыздандудың көрсетілген залалы жылдағы пайда мен залал арқылы құрылған резервтің көмегімен қалпына келтіріледі.

Өткізілуі мүмкін емес және оларға қатысты барлық қажетті процедуралар толық немесе ішінара өтеу мақсатымен аяқталып залалдың ақырғы сомасы айқындалған активтер құнсыздануға арнап құрылған резерв есебінен есептен шығарылады. Бұрында есептен шығарылған сомаларды болашақта қалпына келтіру жылдағы пайда немесе залал құрамында құнсызданудан болған залал есебіне есептеледі.

#### **Алдын ала төлем**

Құнсыздануға арналған резервті шығарып тастағанда, алдын ала төлем іс жүзіндегі шығыстар бойынша есептілікте көрсетіледі. Алдын ала төлем ұзақ мерзімді болып жіктелінеді, егер де оған қатысты тауарлар мен қызметтерді алудың күтілетін мерзімі бір жылдан аспаса, немесе алдын ала төлем бастапқы мойындалу кезінде ұзақ мерзімді болып есепте көрсетілетін активке кіретін болса. Активті алуға арналған алдын ала төлем сомасы оның баланстық құнына Компания осындай активтерге бақылауды алған кезінде және онымен байланысты болашақ экономикалық пайдалар Компаниямен алынатын мүмкіндік бар болған кезде кіргізіледі. Өзге алдын ала төлемдер тауарлар мен қызметтерді алу кезінде оған қатысты пайда немесе залалдар тізіміне кіргізіледі. Алдын ала төлеуге жататын активтер, тауарлар немесе қызметтер төленбейді деген белгісі болса, алдын ала төлемнің баланстық құны есептен шығаруға жатады, және құнсызданудан болған тиісті залал жылдағы пайда мен залалға қосылады. Ұзақ мерзімді алдын ала төлемдер дисконтталмайды.

### **3. Есеп саясатының негізгі ережелері (жалғасы)**

#### ***Ақшалай қаражаттар мен олардың эквиваленттері***

Ақшалай қаражаттар мен олардың эквиваленттерге кассадағы, талап етілгенге дейін банк шоттарындағы ақшалай қаражат және үш айдан аспайтын шарт бойынша бастапқы өтеу мерзімі мен басқа да қысқа мерзімді жоғары өтімділік инвестициялар кіреді. Ақшалай қаражаттар мен олардың эквиваленттері тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісін қолдана отырып есептелген амортизациялық құны бойынша ескеріледі.

#### ***Акционерлік капитал***

Қарапайым акциялар капитал ретінде көрсетіледі. Жаңа акцияларды тікелей шығаруға жататын қосымша шығындар шығарудан алынған соманы (салықты есептен шығарып тастап) азайту ретіндегі капитал құрамында көрсетіледі. Алынған қаражаттың әділ құнының сомасын шығарылған акциялардың номиналдық құнынан арттыру капиталда эмиссиялық табыс ретінде көрсетіледі. Қосымша төленген капитал негізінде иеліктің бақыламайтын үлесімен өз үлесінен асыра жасалған салымды көрсетеді.

#### ***Дивидендтер***

Дивидендтер міндеттемелер ретінде көрсетіледі және олар жарияланып, мақұлданған сол кезеңдегі капиталдың сомасынан есептен шығарылады. Есептемелік күнінен кейін, бірақ қаржылық есептілікті бекіту күніне дейін, жария етілген дивидендтер туралы ақпарат «Есептемелік кезеңнің аяқталуынан кейінгі жағдайлар» ескертуде көрсетіледі.

#### ***Қосымша құн салығы***

Өткізу кезінде туындайтын қосымша құн салығы (ҚҚС) тауарлар тиіп-жіберілген немесе қызметтер көрсетілген кезде салық органдарына төлеуге жатады. Алу бойынша ҚҚС жеткізушіден салық шот-фактурасын алған кезде өткізу бойынша ҚҚС-мен қоса есептеуге жатады. Салық заңнамасы ҚҚС-ын есептеуге рұқсат етеді. Тиісінше, есептемелік күніне есептелмеген, өткізу және алу операциялары бойынша, ҚҚС тежелген қаржы жағдай туралы жеке есепте мойындалған. Өтелетін ҚҚС айналымынан тыс актив болып жіктелінеді, егер де есептемелік кезең аяқталу сәтінен бастап бір жыл ішінде ертең ол бойынша қайтару күтілмейтін болса. Ұзақ мерзімді ҚҚС дисконтталмайды.

#### ***Кредиттер мен қарыздар***

Кредиттер мен қарыздар тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісін қолданып амортизацияланған құны бойынша көрсетіледі.

Активті алуға, құрылысына немесе өндірісіне, оның маңызы бойынша пайдалануға немесе сатуға дайындау міндетті түрде елеулі уақытты талап ететін (белгілі талаптарға сай келетін актив), алуға тікелей жататын қарыздар бойынша шығындар капитализациясының басталуы 2009 жылғы 1 қаңтарға немесе келесі датаға келетін осындай активтер құны құрамына кіреді.

Капитализацияның басталу датасы (а) Компания, белгілі талаптарға сай келетін, активтермен байланысты шығыстарды шегереді; және (в) ол активті маңызы бойынша пайдалануға немесе сатуға дайындау үшін қажетті әрекетті жасайды. Қарыз бойынша шығындарды капиталдау, активті маңызы бойынша пайдалануға немесе сатуға дайындау үшін қажетті барлық жұмыстар іс жүзінде аяқталған күніне дейін жалғасады.

Компания белгілі талаптарға сай келетін, активтер бойынша күрделі шығындарды жасамағанда, болдырмауға болатын кредиттер мен қарыздар бойынша шығындарды капиталдайды. Қарыздар бойынша капиталдырылған шығындар Компанияны орташа қаржыландыру құны негізінде есептеледі (орташа өлшенген пайыздық шығыстар жіктелген активтер шығыстарына қолданылады), бұған белгілі талаптарға сай келетін, активтерді алу үшін қаражатты қарызға алу жағдайы кірмейді. Бұл болса, осы қарыз бойынша кезең ішіндегі шеккен іс жүзіндегі шығындар капиталдырылады, осы қарыздық қаражатты уақытша инвестициялаудан түскен кез келген инвестициялық табысты есептен шығарғанда.

#### ***Кредиторлық берешек***

Сауда кредиторлық берешек контрагент өзінің шарттық міндеттемелерін орындау фактісі бойынша есептеледі және тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісін қолданып амортизациялық құны бойынша ескеріледі.

Қоса берілген ескертулер осы жеке қаржылық есептіліктің ажырамас бөлігін құрайды.

#### **4. Есеп саясатының негізгі ережелері (жалғасы)**

##### ***Міндеттемелер және төлемдер бойынша резервтер***

Міндеттемелер және төлемдер бойынша резервтер айқындалмаған орындалу мерзімі мен немесе мөлшерімен қоса қаржылық емес міндеттемелерді білдіреді. Олар Компанияның қандай да өткен жағдайдың әсерінен міндеттемелері бар болса (заңдылық немесе конклюденттік) есептеледі, оларды реттеу үшін жоғары мүмкіндік дәрежесімен ресурстардың істен шығып кетуі талап етіледі, және міндеттеменің мөлшерін жеткілікті сенімділік дәрежесімен ақшалай көрсеткішпен бағалауға болады. Компанияның резервтеріне кен орындарын қалпына келтіру резервіжәне өзге де резервтер қосылады (36 Ескерту).

##### ***Кен орындарын қалпына келтіруге арналған резерв***

Активтерді жою және қалпына келтіру бойынша міндеттемелер олардың туындауы мүмкін болған кезде және олардың сомасының негізделген бағалауы мүмкін болған кезде мойындалады. Активтердің істен шығуы бойынша шығындар құрамына ғимараттарды рекультивациялау мен жоюға (ғимараттарды, үй-жайларды және инфрақұрылым нысандарын қирату, машиналар мен жабдықтарды демонтаждау, қалдық материалды шығару, қоршаған ортаны тазалау, тасталымдарға мониторинг жүргізу және бұзылған жерлерді қалпына келтіру) арналған шығындар кіреді. Негізгі құрал-жабдықтарды демонтаждау мен орын ауыстыруға есептелген шығындар осы негізгі құрал-жабдықтарды алу сәтіндегі, немесе, кен орындарын әзірлеу барысында жерді бұзудың немесе қоршаған ортаны ластандырудың тиісті фактісінен туындайтын міндеттеме пайда болған кезең ішінде, болашақ бағаланған шығындардың дисконтталған құны негізінде, өндірісті дайындау залалдар құнына қосылады. Тиісті шығындардың есептесу мерзімінің немесе сомасының өзгерілуі нәтижесінде, немесе дисконттық мөлшерлеменің өзгеру нәтижесінде туындаған міндеттемелерді бағалаудағы өзгерістер негізгі құралдар немесе өндіріске дайындау бойынша залалдар құрамындағы тиісті активтің ағымдағы кезеңдегі құнын түзетуі ретінде көрсетіледі. Бұл шығындар болашақта, аталған активтерге сай келетін амортизация әдісін қолданып, активтердің пайдалы қызмет ету мерзімі ішінде амортизацияланады.

Активтерді жою және қалпына келтіру бойынша міндеттемелерге арналған резервтерге бұзушылық немесе болашақта келтірілген залалдар фактілерімен байланысты туындаған қандай-да қосымша міндеттемелер кіреді. Шығындар соманың бағалау мәні, мысалы, активтердің жаңартылған бағалау сомасының және қайта қаралған пайдалану мерзімдерінің, және тұрақты негізінде ресми түрдегі тексерулерді жүргізіп операциялық қызметтің белгіленген мерзімдерінің белгілі өзгерістерін ескеріп, пайдаланылуына қарай жыл сайын есептеледі. Қажетті шығындардың нақты қорытынды сомасы белгілі еместігіне қарамастан, Компания өз шығындарын, техникалық-экономикалық негіздемеге және инженерлік зерттеулерге сүйеніп, қолданыстағы техникалық қағидаларға және рекультивация жұмыстарын жүргізу нормалары мен қалпына келтіру әдістеріне сәйкес бағалайды.

Резервтің дисконтталған құнын айқындау кезінде қолданылатын дисконттың амортизация немесе «алып тастау» сомасы әрбір есеп беру кезеңі қызметінің қорытындысына жатады. Дисконт амортизациясы қаржы шығындар құрамында көрсетіледі.

##### ***Қаржы кепілдіктері***

Қаржы кепілдіктері – бұл қайтарылмайтын шарттар, олар Компаниядан, тиісті дебитор қарыз құралының шарттары бойынша уақытылы төлемді жасамаған жағдайда, кепілдерді ұстаушы шеккен залалдарды өтеу бойынша айқындалған төлемдердің жүзеге асырылуын талап етеді. 20151 қантардан бастап қаржы кепілдіктері бастапқы өділ құны бойынша көрсетіледі, ол негізінде алынған комиссия сомасына тең. Аталған сома кепілдіктің өрекет ету мерзімі ішінде сызықша әдісімен амортизацияланады. Кепілдіктің өр бір есеп беру күнінде екі соманың ең көбі бойынша бағаланады: (i) бастапқы мойындалған кезде көрсетілген амортизацияланбаған сомадан және (ii) есеп беру кезеңнің аяғындағы жағдайы бойынша міндеттемені реттеу үшін қажетті шығыстар сомасының ең жақсы есеп айырысу сомасынан. 2015 жылғы 1 қантарға дейін Колмпания қаржы кепілдіктерін ХҚЕС 4 сәйкесесептеді. 2015 жылғы 1 қантардан Компания қаржы кепілдіктерге қатысты есептік саясатын өзгертті, өйткені жаңа есептік саясат Компанияның қаржы есептілігі салытырмалығын жақсартады. Есептік саясатты өзгерту тиімділігі елеулі болып табылмайды (36 Ескерту) және болашақта ескертілді.

##### ***Шетелдік валюталарды қайта есептеу***

Негізгі экономикалық ортаның валютасы кәсіпорынның функционалды валютасы болып табылады, ол ортада аталған кәсіпорын өз қызметін жүзеге асырады. Қазақстан теңгесі – Қазақстанның ұлттық валютасы, Компанияның функционалды валютасы болып және Компанияның есептемені ұсыну валютасы болып табылады. Теңгенің басқа валютаға конвертациялауына қатысты валюталық бақылау ережесі қолданылады. Қазіргі кезде теңге Қазақстан Республикасынан тыс жерде еркін конвертациялау валютасы болып табылмайды.

2015 жылғы 31 желтоқсандағы, шетелдік валютадағы шоттар бойынша қалдықтарды қайта бағалау үшін пайдаланылған жабу нарықтық ауыстыру бағамы 1 АҚШ долларына 339.47 теңгені құраған болатын (2014 ж.: 1 АҚШ долларына 182.35 теңге).

Қоса берілген ескертулер осы жеке қаржылық есептіліктің ажырамас бөлігін құрайды.

### **3. Есеп саясатының негізгі ережелері (жалғасы)**

2015 жылғы 31 желтоқсандағы, шетелдік валютадағы шоттар бойынша қалдықтарды қайта бағалау үшін пайдаланылған жабу нарықтық ауыстыру бағамы 1 АҚШ долларына 339.47 теңгені құраған болатын (2014 ж.: 1 АҚШ долларына 182.35 теңге).

#### ***Ақшалай түсімді мойындау***

Тауарларды сатудан түскен ақша тауарлардың меншік құқығымен байланысты тәуекелдер мен пайдалардың өту сәтінде мойындалады. Компания тауарды белгіленген орынға дейін жеткізу міндеттемені өзіне алса, ақшалай түсім тауарды сатып алушыға жету орнында тапсыру сәтінде мойындалады.

Қызметтерді өткізу, шарт бойынша ұсынылуға тиісті жалпы қызметтер көлемінде іс жүзінде көрсетілген қызметтер үлесіне тепе-тең бағаланатын, нақты операцияның аяқталу кезеңіне сүйене отырып, аталған қызметтер көрсетілген сол есеп беру кезеңінде мойындалады.

Ақшалай түсім, ҚҚС-ты және жеңілдіктерді есептен шығарылып көрсетіледі. Ақшалай түсімнің мөлшерлемесі алынған немесе алуға жататын әділ өтеу құны бойынша айқындалады. Бартерлік мәміле бойынша алынған тауардың әділ құнын сенімді бағалау мүмкін болмай тұрса, онда әділ құны сатылған тауарлардың және қызметтердің әділ құны бойынша бағаланады.

Уран өнімін жеткізу шарттары, негізінде, Incoterms жіктеліміне сәйкес, сатып алушылармен жасалған нақты сату шарттарымен айқындалады. Уран өнімін жеткізу Incoterms.шартымен тауарды іс жүзінде жеткізу күніне, немесе тапсырушымен айқындалған конвертор есебіне бук-трансфер жүзеге асырылады. Сонымен қатар бук-трансфер, бір мамандандырылған кәсіпорнында (конверсиондық/ре-консервиондық) бір тараппен көрсетілген материалдық шоттан уран материалын тізімнен шығару бойынша операция, және сол уақытта осындай материалды басқа тараппен көрсетілген шотқа жатқызуды білдіреді.

Пайыздық табыстар тиімді пайыз мөлшерлеме әдісін қолданып, қаржылындару уақыты ішінде тепе-тең мойындалады.

#### ***Қызметкерлерге сыйлықақы беру***

##### ***(i) Қызметкерлерге ұзақ мерзімді сыйлықақы беру***

Компанияның кәсіпорындары, ұжымдық еңбек шартының ережелеріне сәйкес, өз қызметкерлерін ұзақ мерзімдік сыйлықақылармен қамтамасыз етеді. Шарттар, мысалы, Компанияның қызметкерлеріне жұмысқа жарамсыз болған жағдайда, зейнеткерлікке шыққан кезінде, мерт болу жағдайы бойынша сыйлықақыны беруді және өзге төлемдерді қаржылық көмек ретінде көрсетуді көздейді. Бөлек жәрдемақыны алуға арналған құқық зейнетке дейін қалған жұмыс істеу мерзіміне тәуелді және қызметкердің ең төмен жұмыс өтілі бар болуына байланысты ұсынылады.

Компанияның қаржыланатын зейнетақы жүйесі жоқ. Әрбір есеп беру кезеңіндегі міндеттеме зейнеттік міндеттемелердің ағымдағы құнын білдіреді. Жыл ішінде туындайтын актуарийлік пайда мен залалдар жылдағы пайда мен залалдарда көрсетіледі. Осы мақсат үшін актуарийлік пайда мен залалдарға актуарийлік ұсыныстардағы өзгерістер ықпалы да, актуарийлік ұсыныстар мен іс жүзіндегі деректер арасындағы айырмашылықтардың өткен тәжірибесінің ықпалы да кіреді.

Еңбек қызметі аяқталысымен болатын міндеттемелер бойынша актуарийлік пайда мен залалдар, олар туындаған кезең ішіндегі өзге жиынтық табыстар құрамында көрсетіледі. Зейнетақылық міндеттемелердің ағымдағы құнындағы өзге өзгерістер, қызметтер бойынша ағымдағы шығындар құнымен қоса, жылдағы пайда мен залалдарда мойындалады.

Белгіленген ақша төлемдері бар зейнетақылық міндеттемелерді есепке алуда қолданылған ең елеулі ұсыныстарға дисконт мөлшерлемесі, кадрлар ағымы туралы ұсыныстар және өлім коэффициенті кіреді. Дисконт ставкасы болашақ міндеттемелердің келтірілген таза құнын айқындау үшін пайдаланылады, және әрбір жылда осындай міндеттемелер бойынша дисконтты алып тастау, жылдағы пайда мен залалдарға жатқызылады. Өлім туралы ұсыныс, міндеттемелердің келтірілген таза құнын алу үшін дисконтталатын, сыйлықақылардың болашақ төлем ағымын болжау үшін қолданылады.

Компания қызметкерлерінің жұмысқа жарамсыз болған жағдайда, мерт болу жағдайы бойынша қаржылық көмек көрсетумен қоса, қызметкерлеріне сыйлықақы беруді қызметкерлерге өзге де ұзақ мерзімдік сыйлықақыларды беру ретінде қарастырады. Осындай сыйлықақылар бойынша күтілетін шығыстарды есептеу, белгіленген ақша төлемдері бар зейнет жоспарларын есептеген кезде қолданылатын әдіс бойынша қызметкердің осындай міндеттемелер тәуелсіз білікті актуарийлармен жыл сайынғы негізінде бағаланады.

Қоса берілген ескертулер осы жеке қаржылық есептіліктің ажырамас бөлігін құрайды.

### **3. Есеп саясатының негізгі ережелері (жалғасы)**

#### *(ii) Жалақыға және байланысты аударымдарға арналған шығыстар*

Жалақыға, зейнетақылық аударымдарға, әлеуметтік сақтандыру қорына салымдар, жыл сайынғы төленген еңбек демалыстарына және ауру парағына, сыйақылар мен ақшалай емес жеңілдіктерге шығыстар Компанияның қызметкерлерімен тиісті жұмыстың жүзеге асырылуына орай есептеледі. Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес Компания қызметкерлердің жалақысынан зейнетақы аударымдарын жасайды және оны бірегей жинақтаушы зейнеткерлік қорына аударады. Қызметкер зейнетке шығарда барлық зейнетақылық төлемдер бірегей жинақтаушы зейнеткерлік қорымен жүзеге асырылады.

#### **Акцияға пайда**

Акцияға пайда, Компанияның акциялар ұстаушылар үлесіне келетін пайда мен залалды, есеп беру жыл ішінде айналымда болған, пайдаға қатысатын акциялардың орташа өлшенген акциялар санына бөлу арқылы айқындалады.

#### **Сегменттер бойынша есептілік**

33-Ескертуде көрсетілгендей, Компания 2015 жылғы мамырда облигацияларды толығымен өтеді және енді ХҚЕС 8 (IFRS) қолданылу аясына кірмейді. Сондықтан сегменттер бойынша ақпарат аталған жеке қаржы есеп-қисапта ұсынылған жоқ.

### **4. Есеп саясатын қолданудағы маңызды есеп айырысу бағалауы мен кәсіби ой-пікірлер**

Компания, келесі қаржы жылдағы қаржылық есептілікте көрсетілетін сомасына және активтер мен міндеттемелердің баланстық құнына ықпал ететін есептесу бағалауы мен ұйғарымдарды өндіреді. Есептесу бағалауы мен ой-пікірлер үнемі талдауға жатады және басшылықтың өткен тәжірибесіне және басқа факторларға, соның ішінде, қалыптасқан жағдайда негізделген деп саналатын болашақ жағдайларға қатысты күтілетіндерге негізделеді. Есеп саясатын қолдану процесінде басшылық сондай-ақ кәсіби ой-пікірлерді пайдаланады, бұған есептесу бағалауға байланысты ой-пікірлер кірмейді. Қаржылық есептілікте көрсетілген сомаларға ең елеулі ықпал ететін кәсіби ой-пікірлерге және, келесі қаржылық жыл ішіндегі активтер мен міндеттемелердің өділ бағасын елеулі түзету қажеттілігіне жеткізетін есептесу бағалауға мыналар кіреді:

#### **Уран қоры**

Уран қоры Компанияның, активтер құнын және тозу мен амортизациялау бойынша аударымдарды айқындау үшін қолданылатын ақшалай қаражатының болжаулы жылжуын бағалаудың негізгі компоненті болып табылады. Қорлардың бағалауы кен орындарын егжей-тегжейлі барлау нәтижесінде жүргізіледі, Қазақстан Республикасының геология Комитетінің Мемлекеттік минералдық қорлар комиссиясымен (МҚК) қарастырылып бекітіледі. МҚК бекітілген геологиялық қорлар мемлекеттік балансқа қойылады да қосымша жүргізілген барлау нәтижесі бойынша қайта қарастырылуы мүмкін. Кен телімі ауданында қосымша барлау жүргізу қажеттілігі өндіру процесіндегі эксплуатациялық барлаудағы жаңа кен денелерін тапқанда немесе егжей-тегжейлі барлау мәліметтері бойынша кен телімі контурында түрлі себептермен өнеркәсіп санатына ауыстырылмаған және мемлекеттік балансқа қойылмаған немесе уран ресурстары бар болған жағдайда немесе расталмаған жағдайда қорларды есептен шығару есептемесі нәтижесінде туындайды. Қорлардың расталмауы әдеттегідей кен қиылысының дұрыс үйлестірілмегендіктен, барлау желісінің тығыздығын негізсіз таңдаудан, геологиялық барлау жұмысы өдістері мен сатыларының бұзылғандығынан туындайды. Әдеттегідей, әр кен бойынша өндіру сатысында қорларды ашу барысында олар МҚК бекіткен геологиялық қорлардан көбірек немесе азырақ жағына айырмашылығы болады. Жер қойнауын пайдаланушы мемлекет алдында бүкіл кен орыны бойынша қорлар үшін есеп береді. Барлық кен орындары бойынша теңгерімдік қорлардың жүйелі түрде расталмауы орын алатын жағдайлар өте сирек. Жер қойнауын пайдаланушы санат бойынша қорлар санына өздігінше өзгерістер енгізуге құқығы жоқ. МҚК сараптамалық қорытындысы жер қойнауы келісімшартының айырып алғысыз бөлігі болып табылады және жер қойнауы келісімшартының жұмыстық бағдарламасы мен кен орынының (учаскенің) өндірістік істеп өтеу жобасын әзірлеуге негіздеме тарту болып табылады. Қордың бар болуы барлық қорларды экономикалық тұрғыдан ұтымды негізінде алуға болатынын білдірмейді. МҚК бекіткен қорлардың бөлігі нақты өндіру және бекітілген жоспарланған уран саны Келісімшарттың жұмыстық бағдарламасына және бекітілген істеп өтеу жобасына сәйкес болу керек. Өндіріс жоспарларына келісімшарттың істеп өтеу жобасы мен жұмыстық бағдарламасын орнатылған тәртіпте қайта қарастырып, оларды бекітусіз оларға өзгерістер енгізуге тыйым салынады. Егер де өндірудің нақты көлемдері бекітілгеннен 20 %-дан аспайтындай айырмашылығы болса, жобалық құжаттарға өзгерістер енгізудің қажеттілігі жоқ.

Қоса берілген ескертулер осы жеке қаржылық есептіліктің ажырамас бөлігін құрайды.

#### **4.Есеп саясатын қолданудағы маңызды есеп айырысу бағалауы мен кәсіби ой-пікірлер (жалғасы)**

##### **Қаржылық емес активтердің құнсыздануы**

Әрбір есеп беру кезеңінің аяғында Компания активтердің (генерирленген бірліктердің) бағалауын олардың құнсыздану мүмкіндігі белгілерін анықтау үшін жүргізеді. Осындай белгілер бар болған кезде активтердің өтелетін құны есептеледі және оның баланстық құнымен салыстырылады. Баланстық құнының өтеу құнынан артуы құнсыздану ретінде мойындалады.

Активтің немесе генерирлеуші бірліктің өтелетін құны екі мөлшердің ең көбін білдіреді: осы активтің (осы бірліктің) пайдалану құндылығын (қолдану құнын) және, сатуға арналған шығындарды есептен шығарып, оның өділ құны. Пайдалану құндылығын есептеу Компаниядан, Компанияның активті (генерирлеуші бірлікті) қолданудан түскен ақшаның алдағы жылжуына бағалауды құрастыруды талап етеді. Ақшаның алдағы жылжуын бағалауға болашақ тауар (уранның және өзге өнімнің және қызметтердің) бағасына, дисконт мөлшерлемесіне, өсу қарқынына, операциялық шығындар деңгейіне және өзге факторларына қатысты елеулі ой-пікірлер кіреді. Құнсыздану мәніне арналған тексерулер мен есеп айырысулар Компанияның бизнес-модельдеріне сәйкес келетін ұсыныстарға негізделген. Субъективті сипатына байланысты бұл бағалаулардың қызметі мен ақша жылжуының іс жүзіндегі қорытындысынан айырмашылығы болуы мүмкін, кез келген осындай айырмашылықтар құнсыздануға және тиісті активтердің баланстық құнының төмендеуіне әкеліп соқтыруы мүмкін.

##### *Уран өнімі өндірісіне байланысты активтер*

Басшылық 2015 жылғы 31 желтоқсанында әр түрлі факторларды бағалады, оған сыртқы және ішкі ақпарат көздері кіреді, және уран өнімі өндірісімен байланысты активтердің құнсыздану индикаторлары жоқ деп тұжырымдады.

##### *KazPV жобасына құйылатын инвестициялардың өтелетін құны*

2015 жылғы 31 желтоқсандағы жағдайы бойынша келесі факторларды басшылар KazPV жобасына байланысты инвестициялардың құнсыздану белесі ретінде бағалады: шығару мен сату деңгейі бюджеттік деңгейден төмен; және нарық бағалардың жалпы төмендеуі. KazPV жобасына жататын активтерге Компанияның «Astana Solar» ЖШС, «Kazakhstan Solar Silicon» ЖШС мен «МК «KazSilicon» ЖШС-ға құйылған инвестициялары кіреді.

Құнсыздануға жүргізілген бағалау негізінде Компания құнсызданудан болған залалды мойындады, өйткені инвестициялардың өтелетін құны олардың баланстық құнынан төмен болды (12 Ескерту). Өтелетін құнын есептеген кезінде қолданылған маңызды есептеу бағалау мен ой-пікірлерге болашақ сатудың көлемі мен бағасының болжауы кіреді. Болжау кезеңі негізгі қаражаттың қалған пайдалы қызмет ету мерзіміне тең. Егер де сату көлемі мен бағасы божадан 13.6%-ға төмен болса, онда құнсызданудан болатын залал 5, 329 миллион теңгеге артық болар еді, ал «Kazakhstan Solar Silicon» ЖШС мен «МК «KazSilicon» ЖШС-ға құйылған инвестициялардың баланстық құны нөлге тең болар еді. Сатудың көлемі мен бағасы болжаудан 40%-ға төмен болса, онда құнсызданудан болатын залал 5, 562 миллион теңгеге артық болар еді, ал «Astana Solar» ЖШС-ға құйылған инвестициялардың баланстық құны нөлге тең болар еді.

##### *Өзге бейіндік емес активтерге құйылған инвестициялардың өтелетін құны*

2015 жылғы 31 желтоқсандағы жағдайы бойынша келесі факторларды басшылар «Каустик» АҚ-қа құйылған инвестициялардың құнсыздану белесі ретінде бағалады: шығару мен сату деңгейі бюджеттік деңгейден төмен. Құнсыздануға жүргізілген бағалау негізінде Компания құнсызданудан болған залалды мойындады, өйткені инвестициялардың өтелетін құны олардың баланстық құнынан төмен болды (12 Ескерту). Өтелетін құнын есептеген кезінде қолданылған маңызды есептеу бағалау мен ой-пікірлерге болашақ сатудың көлемі мен бағасының болжауы кіреді. Болжау кезеңіне болжау кезеңінен кейінгі кезеңдегі терминалдық құнын есептеумен қатар 2020 жылға дейінгі 5 жыл кіреді. Сатудың көлемі мен бағасы болжаудан 20%-ға төмен болса, онда құнсызданудан болатын залал 6,841 миллион теңгеге артық болар еді, ал құйылған инвестициялардың баланстық құны нөлге тең болар еді.

#### **4.Есеп саясатын қолданудағы маңызды есеп айырысу бағалауы мен кәсіби ой-пікірлер (жалғасы)**

##### ***Кен орындарын жою және қалпына келтіру жөніндегі міндеттемелерге резерватер***

Табиғатты қорғау заңнамасына және жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарттарға сәйкес Компания қоршаған ортаға өзінің операциялық қызметі және кен орындарды және қалдықтарды көметін полигондарды жою, жұмысты аяқтағаннан кейін жабдықтарды демонтаждау мен жерді қалпына келтіру нәтижесінде келтірген залалды жою жөніндегі заңды міндеттемесі бар. Қор өткен операциялық қызметі салдарынан міндеттемелердің туындағанына қарайжою және қалпына келтіру жөніндегі міндеттемелердің дисконттық құны негізінде құрылады.

Кен орындарды жою және қалпына келтіру жөніндегі міндеттемелерге деген қорларКомпанияның Қазақстан Республикасының қолданыстағы табиғатты қорғау заңнамасының және келісімшарттық аумақтардағы жер қорын пайдалану залалдарын жою жөніндегі байланысты бағдарламалардың және, қалпына келтіру жұмыстарын жүргізудің ағымдағы нормалары мен әдістеріне сәйкес техникалық-экономикалық негіздемемен және инженерлік зерттеулермен бекітілген өзге де операциялық қызметтің жаңа интерпретациясы негізінде айқындалады.

Залалды жою бойынша шығындарды бағалау заңнаманың табиғатты қорғау талаптары мен интерпретациясындағы әлуетті өзгерістерге бағынысты. Кен орындарын жою жөніндегі міндеттемелер олар туындау мүмкіндігі бар кезінде және оларды негізделіп бағалау мүмкін болған кезде айқындалады.

Осындай бағалауларды жүргізген кездегі елеулі ой-пікірлерге ақшалай қаражаттың жылжу мерзімін және дисконттың ставкасын бағалау кіреді. Дисконт ставкасы басшылар болашақта кен орындарын жою мен қалпына келтіру кезінде болатын жұмыстардың номиналдық құнына қолданылады. Тиісінше, басшылардың ағымдағы бағалар бойынша жүргізген есептік бағалаулары болжамды ұзақ мерзімдік құнсыздану деңгейін пайдалана отырып өсті (2015 ж.: 6%; 2014ж.: 6%) және салдарынан дисконт ставкасы негізінде дисконтталған. Дисконт ставкасы ақшалай қаражаттың уақытша құнының ағымдағынарық бағалауын, сондай-ақ шығындардың ең жақсы бағалауларында ескерілмеген міндеттемелер бойынша тәуекелдерді білдіреді. Компанияның 2015 жылғы 31 желтоқсанға резерваті есептеу үшін қолданылған дисконт ставкасы 6.7% құрады (2014 ж.: 6.3%).

2015 жылғы 31 желтоқсандағы жағдайы бойынша кен орындарын қалпына келтіру бойынша міндеттемелерге арналған қордың жалпы баланстық құны 12,708 миллион теңгені құрады (2014 ж.: 12,049 миллион теңге) (34 Ескерту). Басшылардың бағалауы бойынша, негізгі рұқсат етудегі күтілетін өзгерістер жою жөніндегі міндеттемелерге арналған қорда елеулі өзгерістерге жеткізбейді.

##### ***Алу құны бойынша ескерілетін инвестициялар***

26 Ескертпеде жария етілгендей, 2007 жылғы қазанда Компания жалпы сомасы 540,000 мың АҚШ долларына (TNEH-US-пен 400,000 мың АҚШ долларын және TNEH-UK-пен 140,000 мың АҚШ долларын) А класстағы «Toshiba Nuclear Energy Holdings (US) Inc.» (бұдан әрі - «TNEH-US») және «Toshiba Nuclear Energy Holdings (UK) Inc.» (бұдан әрі - «TNEH-UK») компаниялар акцияларының 10%-нан алды. Компания TNEH-US және TNEH-UK-қа елеулі ықпалды жасамайтынын, қаржы және операциялық қызметтің шешімін қабылдауға қатыспайтынын ескере отырып, аталған инвестициялар сатуға қолда бар инвестициялар ретінде жіктелінген болатын.

TNEH-US және TNEH-UK-ке деген инвестициялар алудың іс жүзіндегі құны бойынша есептеледі, өйткені жеткілікті сенімділік дәрежеде олардың әділ құнын растап бағалай алмайды. Инвестициялардың кәсіпорындар-объектілері өз қызметі туралы соңғы қаржы ақпаратты жария еткен жоқ, олардың акциялары биржада белгіленбеген, және жалпы қол жетімді көздерде осы акциялармен жақын арада жасасылған сауда мәмілелер бағасы туралы ақпарат жоқ.

Әрбір есеп беру кезеңге басшылық іс жүзіндегі құны бойынша есептелетін инвестициялардың құнсыздану белгісі бар екенін бағалайды.Басшылық 2014 жылғы 31 желтоқсандағы жағдайы бойынша құнсыздану белгілері жоқ деп айқындады (2013 ж.: құнсыздану белгілері жоқ).

#### **4. Есеп саясатын қолданудағы маңызды есеп айырысу бағалауы мен кәсіби ой-пікірлер (жалғасы)**

*Негізгі құраларды пайдалы қолдану мерзімдері*

*Уран өнімін өндіруге байланысты активтердің амортизация мөлшерлерін бағалау нормалары*

Уран өнімін өндіруге байланысты негізгі құрал-жабдықтар, өндіріске дайындау бойынша шығындар және жер қойнауын пайдалануға арналған құқықтар, минералдық қорды бағалауға сүйеніп, кен орнын пайдалану мерзімі ішінде өндірістік әдісті қолданып амортизацияланады. Бағалау кезінде қолданыста болған болжамдар минералдық қорын айқындау кезінде жаңа ақпараттың түсуіне қарай өзгеруі мүмкін. Кез келген өзгерістер перспективті тозу нормаларына және активтің баланстық құнына ықпал етуі мүмкін.

Өндірістік әдіс бойынша амортизациялау нормасын есептесуге болашақта іс жүзінде болатын өндіру болжамдалған өндіруден айырмашылығы болатын факт ықпал етуі мүмкін. Ауытқу факторлардың немесе минералдық қорларды бағалауда қолданылған болжамдардың елеулі өзгеру нәтижесінде болуы мүмкін. Осындай факторларға мыналар кіреді:

- Минералдық қорларды бағалаудағы өзгерістер;
- Қор сортының кейде елеулі өзгеруі;
- Кен орындарда алдын ала болжамдалмаған операциялық проблемалар; және
- Күрделі және операциялық шығындардағы, қайта өңдеу мен рекультивациялаудағы шығындар, дисконттау ставкасындағы және, мүмкін, минералдық қордың экономикалық сипаттамасына теріс ықпал ететін, ауыстыру бағамындағы өзгерістер.

Қорды бағалау кезеңнен кезеңге ауысуы мүмкін, бұл Компанияның қаржы нәтижесіне ықпал етеді. Қордағы осындай өзгерістер тозуды есептеуге, активтердің баланстық құнына және активтерді жою бойынша міндеттемелерге арналған резервтер мөлшерлемесіне ықпалы бар. 2015 жылғы 31 желтоқсандағы жағдайы бойынша уран өнімі өндірісіне байланысты активтер құны 47, 848 миллион теңгені құрды (2014 ж.: 41, 114 миллион теңге).

Активтерді пайдалы қолданудың есептік мерзімдердің басшылардың бағалауынан 10%-ға айырмашылығы болса, жылдағы амортизациялық аударымдар 2015 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылда 972 миллион теңгеге өсуге немесе азаюға тиісті еді (2014 ж.: 1,220 миллион теңгеге өсу/азаяу).

#### ***Салық заңнамасы және трансферттік баға белгілеу заңнамасы***

Қазақстан салық заңнамасы және трансферттік бағаның құралы заңнамасы өртүрлі түсіндіру мүмкіндігін жасайды. (37 Ескерту)



## **5. Жаңа және қайта қаралған стандарттар мен түсіндірулерді қолдану**

Төменде көрсетілген стандарттар мен түсіндірулер Компания үшін 2015 жылғы 1 қаңтардан бастап міндетті болды. Аталған стандарттарды және түсініктемелерді қабылдау жеке қаржылық есп-қисапқа ықпал еткен жоқ.

*«Белгіленген төлемдермен зейнетақы жоспарлары: қызметкерлердің жарналары» 19-ші ҚЕХС-қа (IAS) түзетулер (2013 жылғы қарашада шығарылған және 2014 жылғы 1 шілдеден басталатын жыл кезеңдерінде күшіне енеді).* Түзету егер қызметкердің жарна сомасы оның еңбек өтіл жылының санына байланысты болмаса, жарналарды оның барлық қызмет кезеңіне жатқызудың орнына, қызметкердің тиісті қызметтерді көрсеткен кезеңінде қызметтер құнын азайту ретінде кәсіпорындарға қызметкерлердің жарнасын тануға рұқсат береді. Түзету Компанияның жеке қаржы есеп-қисабына елеулі әсер етпейді деп күтілуде.

*Жыл сайынғы ҚЕХС жетілдіру, 2012 ж., (2013 ж. желтоқсанда шықты және 2014 ж. 1 шілдеден басталатын жылдық кезеңдер үшін немесе, егер өзгеше көрсетілмесе, осы күннен кейін күшіне енеді).* Жетілдіру жеті стандарттағы өзгерістерді білдіреді. ҚЕХС (IFRS) 2-ге «өту шарты» деген терминнің анықтамасын нақтылау үшін түзетулер енгізілді және «қызмет нәтижелеріне қол жеткізу шарттары» және «қызмет мерзімінің шарттары» үшін жекелеген анықтамалар енгізілді. Түзету ұсынылған күні 2014 ж. 1 шілдеге немесе неғұрлым кейінгі күнге сәйкес келетін акцияларға негізделген төлемдермен операциялар жасау үшін енгізіледі. ҚЕХС (IFRS) 3-ке қаржылық инструментті анықтауға жауап беретін шартты өтемді төлеу жөніндегі міндеттемені (1) қаржылық міндеттеме немесе ҚЕХС (IAS) 32 анықтамасының негізіндегі капитал ретінде сыныпталады, және (2) капитал болып табылмайтын кез келген шартты өтем қаржылық, сонымен бірге қаржылық емес ретінде, әрбір есептік күнге әділетті құны бойынша бағаланады, ал әділетті құнның өзгерістері пайдада немесе залалда көрініс табады деп түсіндіретін түзетулер енгізілді. ҚЕХС (IFRS) 3-ке түзетулер сатып алу күні 2014 ж. 1 шілдеге немесе неғұрлым кейінгі күнге сәйкес келетін бизнесті біріктіру үшін күшіне енеді. Қайта қаралған ҚЕХС (IFRS) 8-ге сәйкес, (1) агрегацияланған сегменттердің ұқсас экономикалық ерекшеліктерге ие болатын фактіні анықтаған кезде бағаланатын агрегацияланған сегменттер мен экономикалық көрсеткіштердің сипаттамаларын қоса алғанда, басшылықтың операциялық сегменттерді агрегациялағанда шығарылған кәсіптік пайымдарына қатысты, ақпаратты ашуын ұсынуы және (2) есеп-қисапта сегмент активтерін көрсеткен кезде сегмент активтері мен компанияны салыстырып тексеруді орындауы қажет. Қорытынды жасау үшін ҚЕХС (IFRS) 13-ке енгізілген түзету, ҚЕХС (IFRS) 13 жарияланғаннан кейін ҚЕХС (IAS) 39-дағы кейбір абзацтардың жойылуы, дисконттаудың әсері айтарлықтай болмаған жағдайда есепте көрсетілген сома бойынша қысқа мерзімдік дебиторлық және кредиторлық берешекті бағалау мүмкіндігін болдырмау үшін жасалмағанын түсіндіреді. ҚЕХС (IAS) 16 мен ҚЕХС (IAS) 38-ге кәсіпорынның қайта бағаланатын құны бойынша есептеу моделін пайдаланған кезінде жалпы баланстық құн мен жинақталған амортизацияның есептеуде қалай көрсетілетінін түсіндіретін түзетулер енгізілді. Қайта қаралған ҚЕХС (IAS) 24-ке сәйкес байланысты тарапқа есеп беретін компанияның немесе есеп беретін компанияны аналық компаниясының («басқарушы компания») персоналды аға басқарушысының ұсынуы бойынша қызмет көрсететін компания есептеледі және басқарушы компанияның көрсеткен қызметі үшін есеп беруші компанияға есептеген сомалары туралы ақпаратты ашу қажеттігі туралы талапты білдіреді

*Жыл сайынғы ҚЕХС жетілдіру, 2013 ж., (2013 ж. желтоқсанда шықты және 2014 ж. 1 шілдеден басталатын жылдық кезеңдер үшін немесе, егер өзгеше көрсетілмесе, осы күннен кейін күшіне енеді).* Жетілдіру төрт стандарттағы өзгерістерді білдіреді. ҚЕХС (IFRS) 1 қорытынды жасауға негізделіп енгізілген түзету стандарттың жаңа нұсқасы өзін міндетті емес, бірақ мерзімінен бұрын қолданыла алатындығын; ҚЕХС-ті алғаш қолданған компания есеп-қисапта ұсынылатын барлық кезеңдерге бір ғана стандарт қолданылған жағдайда бұл стандарттың ескі немесе жаңа нұсқасын пайдалана алатынын түсіндіреді. ҚЕХС (IFRS) 3-ке ҚЕХС (IFRS) 11-ге сәйкес кез келген бірлескен қызмет құрудың есептілігіне қолданылмайтындығын түсіндіретін түзету енгізілді. Бұл түзету сондай-ақ стандартты қолдану саласынан алынған шығарып тастау сол бірлескен қызметтің қаржылық есеп-қисабы үшін ғана жарамды екендігін түсіндіреді. ҚЕХС (IFRS) 13-ке түзету, Топтың қаржылық активі мен қаржылық міндеттемелерінің нетто-негіздегі әділетті құнын бағалауға мүмкіндік беретін ҚЕХС (IFRS) 13-тегі портфельге қатысты шығарып тастау ҚЕХС (IAS) 39 немесе ҚЕХС (IFRS) 9 қолдану саласы шеңберіндегі барлық шарттарға (қаржылық емес баптардың сатып алу-сату шарттарын қоса алғанда) қолданылатындығын түсіндіреді. ҚЕХС (IAS) 40-қа ҚЕХС (IAS) 40 және ҚЕХС (IFRS) 3 стандарттары бірін-бірі өзара жоққа шығаратын стандарттар емес екендігін түсіндіретін түзетулер енгізілді. ҚЕХС (IAS) 40-тағы басшылық нұсқаулар есеп-қисапты жасаушыларға иесі иелік ететін инвестициялық мүлік пен қозғалмайтын мүліктің арасындағы айырмашылықты жүргізуге көмектеседі. Есеп-қисапты жасаушыларға, сонымен бірге ҚЕХС (IFRS) 3-тегі басшылықты да оқып-үйрену, инвестициялық мүлікті сатып алу бизнесті біріктіру ме, әлде жоқ па, соны анықтау үшін керек.

## **6. Жаңа есептік ережелер**

2016 жылғы 1 қаңтардан және осы күннен кейін басталатын, және Компания әлі мезгілінен бұрын қабылдамаған Компанияның жылдық кезеңдері үшін міндетті болып табылатын бірқатар жаңа стандарттар мен түсіндірулер жарияланды.

*«Қаржы құралдары: жіктелім және бағалау» 9-шы ҚЕХС (IFRS) (2014ж. шілдесінде енгізілген өзгерістермен бірге 2018 жылдың 1 қаңтарынан немесе осы күннен кейін басталатын жылдық кезеңдер үшін) . Стандарттың негізгі айырмашылығы мынада болып табылады:*

- Қаржы активтер бағалаудың үш санат бойынша жіктелуі тиіс: соңынан амортизацияланған құны бойынша бағаланатын, өзгерістері өзге жиынтық табыстың құрамында көрсетілетін әділ құны бойынша бағаланатын және өзгерістері пайда мен залал құрамында көрсетілетін әділ құны бойынша бағаланатын.
- Борыш құралдарының сипаттамасы қаржылай активтерді басқару бойынша мекеменің бизнес-моделінен және шарттармен қарастырылған қаржы құралдарының ағыны тек қана негізгі қарыз бен пайыздарды жабу есебіндегі төлемдермен байланысты. Егер де борыш құралы ақша алуға қарастырылған болса, және де ол тек негізгі қарыз бен пайыздарды жабуды ғана қарастыратын болса, ол амортизацияланған құнмен есептелеіне алады. Егер де мекеме тек негізгі қарыз бен пайыздарды жабуды ғана қарастыратын және портфельде ұсталатын борыш құралдарын активтер бойынша қаржы ағымдарын алу үшін ұстап және активтерді сататын болса, олар өзге жиынтық табыс құрамында кейін әділ құнмен бағаланатын болып сипатталады. Ақшалай ағымдары жоқ, тек қана негізгі қарыз бен пайыздар есебіндегі төлемдер болып табылатын қаржылық активтерді әділ құнмен бағалау тиіс, ол бойынша өзгерістер пайда және залал құрамында көрсетіледі (мысалы, туынды қаржылық құралдар). Кіріктірме қаржы құралдары қаржылық активтерден енді бөлінбейді, бірақ тек қана негізгі қарыз бен пайыздар есебіндегі төлемдерді қарастыратын шартты бағалағанда ғана есептеледі.
- Үлестік құралдарға инвестициялар әрдайым әділ құны бойынша бағалануы тиіс. Бұл орайда, егер де құрал сатуға арналмаған болса, басшылық әділ құнның өзгеруін өзге жиынтық табыс құрамында көрсету туралы өзгертілмейтін шешім қабылдауы мүмкін. Егер үлестік құрал сатуға арналған болса, әділ құнының өзгерулері табыс пен залал құрамында көрсетіледі.
- Қаржы міндеттерін жіктеу мен бағалауға қатысты 39-шы ҚЕХС (IAS) талаптарының көпшілігі 9-шы ҚЕХС-қа (IFRS) өзгеріссіз ауыстырылды. Негізгі айырмашылық кәсіпорынға пайда немесе залал құрамындағы, өзге жиынтық табыс құрамындағы әділ құн бойынша көрсетілген санаттарға жатқызылған қаржы міндеттері бойынша меншікті кредиттік тәуекелдің өзгерістер тиімділігін ашу талабы болып табылады.
- 9-шы ҚЕХС-қа (IFRS) құнсызданудан болған залалды мойындаудың жаңа үлгісін енгізеді: күтілетін кредиттік залалдар үлгісі. Бастапқа мойындау мезетінен қаржы активтерінің кредиттік сапасының өзгеруінде негізделген «үш кезеңді» тәсіл бар. Іс жүзінде жаңа ережелер алғашқы қаржылық активтерді мойындауда құнсызданудан түскен кредиттік залал болып табылмайтын 12 айдағы күтілетін кредиттік залалдар сомасындағы залалдарды мекеме бірден мойындау керектігін көрсетеді (немесе саудалық дебиторлық берешек үшін қаржылық құралдың бар мезгіліндегі күтілетін кредиттік залал сомасында). Егер де кредиттік тәуекелде өсерлі көтерілу орын алса, онда құнсыздану 12 айда күтілетін емес, қаржылық құралдың мезгілінде күтілетін кредиттік залалдарға қарай бағаланады. Үлгі саудалық дебиторлық берешек пен қаржылық жалға алу бойынша дебиторлық берешектің операциялық оңайлатуын қарастырады.
- Хеджирлеуді есепке алу талабына есептің тәуекелдерді басқарумен одан да тығыз байланысын орнату үшін түзету енгізілді. Стандарт кәсіпорындарға 9-шы ҚЕХС-тың (IFRS) құрамындағы хеджирлеуді есепке алу талабын қолдануымен, және барлық хеджамдарға 39-шы ҚЕХС-ты (IAS) қолдануын жалғастыруымен есеп саясаты арасында таңдау мүмкіндігін береді, өйткені қазіргі уақытта стандарт макрохеджирлеу жағдайлары үшін есепке алу көзделмеген.

Қазіргі кезде басшылар Компанияның қаржылық есеп-қисабына жаңа стандарттың ықпалына бағалау жүргізіп жатыр.

## **6. Жаңа есептік ережелер (жалғасы)**

«Кейінге қалдырылған тарифті айырмашылықтар шоттары» ҚЕХС (IFRS) 14 (2014 жылғы қаңтарда шығарылды және 2016 ж. 1 қаңтардан басталатын жылдық кезеңдер үшін немесе осы күннен кейінгі күнде күшіне енеді). ҚЕХС (IFRS) 14 ҚЕХС бойынша алғаш рет қаржылық есеп-қисап жасаушы кәсіпорындарға, ҚЕХС-қа өтер кезде, осының алдындағы БЕЖП талаптарына сәйкес тарифтер бойынша жүзеге асырылатын қызметке қатысты сомаларды мойындауға рұқсат береді. Алайда қазірдің өзінде ҚЕХС-ті қолданатын, бірақ мұндай сомаларды мойындамайтын кәсіпорындармен салыстырымдылық дәрежесін көтеру үшін, стандарт тарифтерді реттеудің ықпал-әсерінің басқа баптардан бөлек берілуін талап етеді. Бұл стандарт ҚЕХС-қа сәйкес дайындалған есеп-қисапты ұсынушы ұйымдарға қолданылмайды.

«Бірлескен операцияларға қатысу үлесін алу жөніндегі мәмілелерді есепке алу» - ҚЕХС (IFRS) 11-ге түзетулер (2014 жылғы 6 мамырда шығарылған және 2016 жылғы 1 қаңтардан басталатын жылдық кезеңдер үшін немесе осы датадан кейін күшіне енеді). Аталған түзетулерді жаңа басшылық бизнесті білдіретін, бірлескен операцияларда қатысу үлесін алу жөніндегі мәмілелерді есептеуге қатысты енгізеді. Қазіргі кезде Компания аталған өзгерістің қаржылық есеп-қисапқа әсерін бағалауда.

«Негізгі құралдардың және материалдық емес активтердің амортизациясын қолайлы есептеу әдістерін түсіндіру» - ҚЕХС (IAS) 16 және ҚЕХС (IAS) 38-ге түсініктемелер (2014 жылғы 12 мамырда шығарылған және 2016 жылғы 1 қаңтардан басталатын жылдық кезеңдер үшін немесе осы датадан кейін күшіне енеді). Басқарманың аталған түзетуінде ҚЕХС мынаны түсіндіреді: шегерімге негізделген әдістерді активтердің амортизациясын есептеу үшін қолдану орынсыз, өйткені активті қолдануды кездейтін қызметтің шегерімі, осындай активтерге байланысты экономикалық пайданы тұтынудан айырмашылығы бар факторларды ескереді. Қазіргі кезде Компания аталған өзгерістің қаржылық есеп-қисапқа әсерін бағалауда.

ҚЕХС (IFRS) 15 «Клиенттермен жасалған шарттар бойынша шегерім» (2014 жылғы 28 мамырда шығарылған және 2018 жылғы 1 қаңтардан басталатын жылдық кезеңдер үшін немесе осы датадан кейін күшіне енеді). Жаңа стандарт негізгі принципті енгізеді, оған сәйкес шегерім тауарлар немесе қызметтер клиентке мәміле бағасы бойынша тапсырылған кезде мойындалуға тиіс. Тауардың немесе қызметтің кез келген бөлек партиясы бөлек мойындалуға тиіс, ал келісімшарттық бағадан барлық жеңілдіктер мен ретроспективтік жеңілдіктер бөлек элементтерге бөлініп беріледі. Сыйлықақы мөлшері қандай-да себептер бойынша өзгерілетін болса, ең төмен сомаларды мойындау керек, егер де олар елеулі қайта қарау тәуекеліне ұшырамаған болса. Клиенттермен жасалған шарттарды қамтамасыз етуге байланысты шығындар капиталдануға және шарттан пайданы алу мерзімі ішінде амортизациялауға тиіс. Қазіргі кезде Компания аталған өзгерістің қаржылық есеп-қисапқа әсерін бағалауда.

«Бөлек қаржылық есептілікте үлестік қатысу едісін қолдану» ҚЕХС (IAS) 27-ге түзетулер (2014 жылғы 12 тамызда шығарылған және 2016 жылғы 1 қаңтардан басталатын жылдық кезеңдер үшін күшіне енеді). Бұл түзетулер кәсіпорындардың өзінің бөлек қаржылық есептілігінде еншілес, бірлескен және қауымдастырылған кәсіпорындарына құйған инвестицияларды есепке алу үшін үлестік қатысу едісін қолдануға жағдай жасайды. Қазіргі кезде Компания аталған өзгерістің қаржылық есеп-қисапқа әсерін бағалауда.

«Инвестормен қауымдастырылған немесе бірлескен кәсіпорындарға активтерді сату немесе салу» ҚЕХС (IFRS) 10 және ҚЕХС (IAS) 28-ге түзетулер (2014 жылғы 11 қыркүйекте шығарылған және 2016 жылғы 1 қаңтардан басталатын жылдық кезеңдер үшін немесе осы датадан кейін күшіне енеді). Аталған түзетулер инвестормен қауымдастырылған немесе бірлескен кәсіпорындарға активтерді сатуға немесе салуға қатысты, ҚЕХС (IFRS) 10 және ҚЕХС (IAS) 28 талаптары арасындағы сәйкес келмеуді жояды. Түзетулерді қолданудағы негізгі салдары ол пайда немесе залалдар мәміле бизнеске қатысты болған жағдайда толық көлемінде мойындалатынында негізделген. Активтер бизнес болып табылмаса, пайданың немесе залалдың тек бөлігі ғана мойындалады, осы активтерге еншілес кәсіпорын ие болған жағдайда да. Қазіргі кезде Компания аталған өзгерістің қаржылық есеп-қисапқа әсерін бағалауда.

Халықаралық қаржылық есептілік стандарттарын жыл сайын жетілдіру, 2014 жыл (2014 жылғы 25 қыркүйекте шығарылған және 2016 жылғы 1 қаңтардан немесе осы күннен кейін басталатын жылдық кезеңдер үшін күшіне енеді). Түзетулер төрт стандартқа ықпал етеді. ҚЕХС (IFRS) 5 - не деген түзетулер мақсаты - істен шығу тәсілін өзгерту («сатуға арналған» деген категориядан «бөліп беруге арналған» категорияға немесе керісінше ауыстыру) сату немесе бөліп беру жоспарының өзгеруі болып табылмайды деп түсіндіру және аталған жоспарды өзгерту ретінде есепте көрсетілмеуге тиіс. ҚЕХС (IFRS) 7 түзетуінде қосымша нұсқаулар бар, олар басшылыққа тапсырылған қаржы активке қызмет көрсету бойынша келісімнің шарттары ақпаратты ҚЕХС (IFRS) 7 талаптарына сәйкес ашу мақсаттары үшін жалғасып жатқан қатысудың бар болуын білдіретінін айқындауға көмектеседі. Бұдан басқа, ҚЕХС (IFRS) 7 баяндалған өзара есептеуді аралық қаржы есептілігіне қатысты жүргізу туралы ақпаратты ашуға қатысты талаптар жоқ деп түсіндіріледі, бұл ҚЕХС (IAS) 34 сәйкес талап етілетін жағдайлар бұған жатпайды.

## **6. Жаңа есептік ережелер (жалғасы)**

ҚЕХС (IAS) 19 түзетулерде еңбек қызметі аяқталғанына қарай сыйлықақы төлемдері бойынша міндеттемелерге қатысты дисконттау мөлшерлемесіне, жоғары сапалы корпоративтік облигациялардың дамыған нарықта («терең нарықта») бар болуына қатысты шешімдер, немесе ориентир ретінде қай мемлекеттік облигацияларды қолдану туралы шешімдер міндеттеме көрсетілген валютада, бірақ аталған міндеттеме туындайтын елдің валютасына емес, негізделуге тиіс екені түсіндіріледі. ҚЕХС (IAS) 34 –да талап енгізілген, оған сәйкес аралық қаржы есептілік «аралық қаржы есептіліктің басқа нысанында» орналасқан орнындағы қайшы келетін сілтеме мазмұнында болуға тиіс. Компания аталған өзгерістің қаржылық есеп-қисапқа әсерін бағалауда.

«Ақпаратты ашу» - ҚЕХС (IAS) 1-ге түзетулер (2014 жылғы желтоқсанда шығарылған және 2016 жылғы 1 қаңтардан басталатын жылдық кезеңдер үшін күшіне енеді). Стандартқа, маңыздылық деген түсінікті анықтайтын және олардың маңыздылығы жоқ деп ҚЕХС-мен талап етілетін ақпараттың ашылуын кәсіпорын ұсынбаса да болады деп түсіндіретін түсініктер, бұндай ашулар халықаралық қаржы есептіліктің айқындалған стандарт талаптарына енгізілген болса да және ең аз ашылуға қажет болып табылса да, енгізілді. Стандартқа сондай-ақ аралық жиынтық сомалардың қаржылық есептілігіне ұсыну жөніндегі жаңа басшылық енгізілген, ол стандартқа сәйкес аралық жиынтық сомалар (а) ҚЕХС-ға сәйкес мойындалу мен бағалау жүргізілетін баптар енгізілуге тиіс; (б) аралық жиынтық сомалардың компоненттерді түсінуді қамтамасыз ететін қылып ұсынылуға және белгіленуге тиіс; (в) кезеңге дейін дәйектілі болуға тиіс; және (г) оларды ұсынууда, аралық жиынтық сомаларды және ҚЕХС-мен талап етілетін жиынтық сомаларды ұсынудан гөрі артық назар аударылмай көрсетілуге тиіс.

«Инвестициялық компаниялар үшін шоғырландыру талаптарынан айыруды қолдану» - ҚЕХС (IFRS) 10, ҚЕХС (IFRS) 12 және ҚЕХС (IAS) 28-ге түзетулер (2014 жылғы тамызда шығарылған және 2016 жылғы 1 қаңтардан басталатын жылдық кезеңдер үшін күшіне енеді). Бұл түзетулер бойынша инвестициялық компаниялар болып табылатын еншілес кәсіпорындарға құйған өз инвестицияларын пайда немесе залалдар арқылы әділ құны бойынша бағалауға міндетті. Бұдан басқа, аталған кәсіпорынның ақырғы немесе аналық кәсіпорны ашық пайдалануға қол жетімді шоғырландырылған қаржылық есептілікті ұсынған жағдайдағы шоғырландырылған есептілікті құру туралы талаптан айыру, осындай айыру еншілес кәсіпорынның шоғырлануға енгізілгеніне немесе көрсетілген ақырғы немесе аналық кәсіпорынның шоғырландырылған қаржылық есептілігінде ҚЕХС (IFRS) 10-ға сәйкес пайда немесе залалдар арқылы әділ құны бойынша бағаланғанына тәуелсіз қолданатыны туралы түсініктемемен толықтырылған. Компания аталған өзгеріс Компанияның жеке қаржылық есеп-қисабына әсер етпейді деп бағалайды. Аталған түзетудің ықпалы жоқ деп күтілуде.

ҚЕХС (IFRS) 16 «Жалға алу» (2016 жылғы қаңтарда шығарылған және 2019 жылғы 1 қаңтардан басталатын жылдық кезеңдер үшін немесе осы күнінен кейін күшіне енеді). Жаңа стандарт есеп-қисаптағы жалға алу операцияларына қатысты ақпаратты мойындау, бағалау, ұсыну және ашу принциптерін айқындайды. Барлық шарттық жалға алулар жалға алушының шарттық жалға алу әрекеті басталған сәтінен активті пайдалану құқығын алуға, сондай-ақ қаржыландыруды алуға әкеледі, егер де жалға алу төлемдер уақыт кезеңі ішінде жүзеге асырылатын болса. Осыған сәйкес, ҚЕХС (IFRS) 16 жалға алудың операциялық немесе қаржылық ретінде, МСФО (IAS) 17 көздегендей, топтастырылуын алып тастайды да оның орнына жалға алушылар үшін жалға алу операциялардың есепке алудың бірегей моделін енгізеді. Жалға алушылар мойындауға тиісті болады: (а) жалға алынатын объект құны шамалы болған жағдайдан басқа кездері, әрекет ету мерзімі 12 айдан асатын жалға алудың барлық шарттарына қатысты активтер мен міндеттемелерді; және пайда мен залал туралы есептегі жалға алу міндеттемелер бойынша түскен проценттерден басқа жалға алу объектілердің тозуын. ҚЕХС (IFRS) 16 жалға алушыдан жалға алу есепке қатысы, ҚЕХС (IAS) 17 көзделген есепке деген талаптар, негізінде сақталады. Сонымен, жалға алушы жалға алу шарттарды операциялық немесе қаржылық жалға алу ретінде топтастыруды және, тиісінше, оларды есеп-қисапта әр түрлі көрсетуді жалғастырады.

«Өткізілмеген залалдар бойынша кейінге қалдырылған салық активтерін мойындау» - ҚЕХС (IAS) 12-ге түзетулер (2016 жылғы қаңтарда шығарылған және 2017 жылғы 1 қаңтардан басталатын жылдық кезеңдер үшін немесе осы күнінен кейін күшіне енеді). Түзету қарыз құралдары бойынша іске асырылмаған залалдар бойынша кейінгіше қалдырылған активтерді мойындауға қойылған талаптарды түсіндіреді. Ұйым нарықтың пайыздық ставкаларды қолданып қарыз инструменттері бойынша ақшалай ағымды дисконттау нәтижесінде туындаған, іске асырылмаған залалдар бойынша салық активін мойындауға тиісті болады, егер де ол бұл құралды ұстап тұратын болса да, және негізгі соманы алғаннан кейін де салықты төлеу күтілмейді. Кейінге қалдырылған салық активіне байланысты экономикалық пайдалар қарыз құралын ұстаушыға болашақта пайданы (дисконттау тиімділігін ескере отырып) осы пайдаға салықты төлемей алу мүмділігіне байланысты туындайды. аталған түзетудің ықпалы жоқ деп күтілуде. .

## 6. Жаңа есептік ережелер (жалғасы)

«Ақпаратты ашусаласындағы бастама» – ҚЕХС (IAS) 7 (2016 жылғы 29 қаңтарда шығарылған және 2017 жылғы 1 қаңтардан басталатын жылдық кезеңдер үшін немесе осы күнінен кейін күшіне енеді). ҚЕХС (IAS) 7-ге енгізілген түзетулер қарыжылық қызметі нәтижесінде туындайтын міндеттемелердегі өзгерістер туралы ақпараттың ашылуын талап етеді. .

Қазіргі кезде Компания жаңа стандарттардың және өзгерістердің ықпалын бағалап жатыр.

## 7. Байланысты тараптармен есептесу және операциялар

Егер тараптар жалпы бақылауда болса, немесе тараптың біреуі басқа тарапты бақылауға мүмкіндігі болса, немесе қаржылық-шаруашылық қызметтің мәселелері бойынша онымен қабылданатын шешімдерге елеулі ықпалын көрсете алса немесе оған бірлескен бақылауды жүзеге асыра алса, Тараптар негізінде байланысты деп саналады. Өрбір болуы мүмкін байланысты тараптармен өзара қатынастарын басшылықпен қарау кезінде осындай өзара қатынастардың тек заңды формасы ғана емес, оның экономикалық мазмұны, назарға алынады.

Байланысты тараптарда «Самұрық-Қазына» АҚ бақылауындағы мекемелер бар. Өзге мемлекеттік кәсіпорындармен операциялар, егер де олар кәдімгі қызмет жүрісінде барлық қоғамдық және жеке компанияларға ретімен қолданылатын шарттарға сәйкес (i), олар жеке-дара мәнді болмаса (ii), егер де Компанияның қызмет көрсетуі стандарттық барлық пайдаланушыларға жетімді шарттарда көрсетілетін болса, немесе (iii) осындай қызмет көрсетуді, телекоммуникациялық қызметтерді, электр энергияны өткізу бойынша қызметтерді жеткізушіні таңдау жоқ болған жағдайда және т.б., ашылмайды.

Байланысты тараптармен 2015 жылғы 31 желтоқсандағы жағдайы бойынша операциялар бойынша қалдықтар төменде келтірілген:

<i>Миллион қазақстандық теңгемен</i>	Дебиторлық берешек және өзге активтер (27, 28 Ескерту)	Алуға арналған дивидендтер (28 Ескерту)	Берілген қарыздар (30 Ескерту)	Кредиторлық берешек (35,36 Ескертулер)
Еншілес кәсіпорындар	8,047	-	163	3,635
Қауымдасқан кәсіпорындар	5	6,258	18,033	36,543
Бірлескен кәсіпорындар	5	2,511	2,422	25,817
Жалпы бақылаудағы кәсіпорындар	6	-	-	2
Өзге	10	-	13,099	2,099
<b>Барлығы</b>	<b>8,073</b>	<b>8,769</b>	<b>33,717</b>	<b>38,096</b>

Байланысты тараптармен 2015 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылдағы операциялар бойынша тараптары төменде көрсетілген:

<i>Миллион қазақстандық теңгемен</i>	Тауарлар мен қызметтерді сату	Алуға арналған дивидендтер	Тауарлар мен қызметтерді алу	Акционерге арналған дивидендтер (32 Ескерту)	Қаржылық және өзге де табыстар
Еншілес кәсіпорындар	647	710	49,610	-	5,289
Қауымдасқан кәсіпорындар	151	33,735	80,130	-	7,648
Бірлескен кәсіпорындар	58	7,267	46,728	-	550
Жалпы бақылаудағы кәсіпорындар	-	-	783	-	-
Акционер	-	-	-	2,323	-
Өзге	38	-	1,874	-	5,478
<b>Барлығы</b>	<b>894</b>	<b>41,712</b>	<b>179,125</b>	<b>2,323</b>	<b>18,965</b>

Қоса берілген ескертулер осы жеке қаржылық есептіліктің ажырамас бөлігін құрайды.

**«ҚАЗАТОМӨНЕРКӘСІП» ҰЛТТЫҚ АТОМ КОМПАНИЯСЫ» АҚ**  
**2015 жылғы 31 желтоқсандағы жеке қаржы есептемеге ескертулер**

**7. Байланысты тараптармен есептесу және операциялар**

Байланысты тараптармен 2014 жылғы 31 желтоқсандағы жағдайы бойынша операциялар бойынша қалдықтар төменде келтірілген:

<i>Миллион қазақстандық теңгемен</i>	Дебиторлық берешек және өзге активтер (27, 28 Ескерту)	Алуға арналған дивидендтер (28 Ескерту)	Берілген қарыздар (30 Ескерту)	Кредиттер мен қарыздар (33 Ескерту)	Кредиторлық берешек (35, 36 Ескертулер)
Еншілес кәсіпорындар	10,354	733	10,423	-	4,390
Қауымдасқан кәсіпорындар	439	-	-	536	32,965
Бірлескен кәсіпорындар	31	3,768	14,030	-	3,176
Жалпы бақылаудағы кәсіпорындар	27	-	-	-	2
Өзге	2	-	7,543	-	17
<b>Барлығы</b>	<b>10,853</b>	<b>4,501</b>	<b>31,996</b>	<b>536</b>	<b>40,550</b>

Байланысты тараптармен 2014 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылдағы операциялар бойынша тараптары төменде көрсетілген:

<i>Миллион қазақстандық теңгемен</i>	Тауарлар мен қызметтерді сату	Алуға арналған дивидендтер	Тауарлар мен қызметтерді алу	Акционерге арналған дивидендтер (34 Ескерту)
Еншілес кәсіпорындар	1,431	3,210	59,751	-
Қауымдасқан кәсіпорындар	32,242	11,378	96,647	-
Бірлескен кәсіпорындар	62	6,383	29,129	-
Жалпы бақылаудағы кәсіпорындар	-	-	736	-
Акционер	-	-	-	5,385
Өзге	27	-	334	-
<b>Барлығы</b>	<b>33,762</b>	<b>20,971</b>	<b>186,597</b>	<b>5,385</b>

Байланысты тараптар берешектерінің шарттары байланыссыз тараптардың шарттарынан елулі айырмашылығы жоқ.

Төмендегі кестеде аға басшылар персоналына сыйақы беру туралы деректер келтірілген:

<i>Миллион қазақстандық теңгемен</i>	2015 ж.		2014ж.	
	Шығыстар	Міндеттеме	Шығыстар	Міндеттеме
Жалақы мен сыйақылар	183	10	344	8
<b>Барлығы</b>	<b>183</b>	<b>10</b>	<b>344</b>	<b>8</b>

Қоса берілген ескертулер осы жеке қаржылық есептіліктің ажырамас бөлігін құрайды.

**«ҚАЗАТОМӨНЕРКӘСІП» ҰЛТТЫҚ АТОМ КОМПАНИЯСЫ» АҚ**  
**2015 жылғы 31 желтоқсандағы жеке қаржы есептемеге ескертулер**

<b>8.Түсім ақша</b>		
<i>Миллион қазақстандық теңгемен</i>	<b>2015 ж.</b>	<b>2014 ж.</b>
Уран өнімін сатудан түскен табыс	258,578	201,329
Өзге	880	996
<b>Жалпы түсім ақша</b>	<b>259,458</b>	<b>202, 325</b>

<b>9.Өткізудің өзіндік құны</b>		
<i>Миллион қазақстандық теңгемен</i>	<b>2015 ж.</b>	<b>2014 ж.</b>
Шикізат пен материалдар	128,233	85,978
Үшінші тараптардың көрсететін қызметтері	39,346	55,413
Табыс салығынан басқа салықтар	9,576	13,206
Таукен-дайындық жұмыстарын амортизациялау	7,200	9,735
Резервтер бойынша активтерді амортизациялау	557	654
Тасымалдау бойынша шығыстар	157	149
Жалдау бойынша шығыстар	102	98
Тозу және амортизация	98	57
Персоналға еңбекақы төлеу	27	18
Еңбекақыдан әлеуметтік салық және аударым	3	2
Сақтандырылуға жұмсалатын шығын	3	2
Коммуналдық қызметтер	-	3
Өзге	246	210
<b>Жалпы өткізудің өзіндік құны</b>	<b>185,548</b>	<b>165,525</b>

<b>10. Өткізу бойынша шығыстар</b>		
<i>Миллион қазақстандық теңгемен</i>	<b>2015 ж.</b>	<b>2014 ж.</b>
Тиеу, тасымалдау және сақтау бойынша шығыстар	1,642	2,039
Жалға алу	135	158
Жарнамалық және маркетингтік шығыстар	36	35
Амортизация	30	22
Іссапарлық шығыстар	19	19
Персоналға еңбек ақытөлеу	7	6
Шикізат пен материалдар	1	1
Өзге	45	100
<b>Өткізу бойынша барлық шығыстар</b>	<b>1,915</b>	<b>2,380</b>

Қоса берілген ескертулер осы жеке қаржылық есептіліктің ажырамас бөлігін құрайды.

**«ҚАЗАТОМӨНЕРКӘСІП» ҰЛТТЫҚ АТОМ КОМПАНИЯСЫ» АҚ**  
**2015 жылғы 31 желтоқсандағы жеке қаржы есептемеге ескертулер**

**11. Жалпы және әкімшілік шығыстар**

<i>Миллион қазақстандық теңгемен</i>	<b>2015 г.</b>	<b>2014 г.</b>
Күмәнді берешек бойынша қорлар	9,435	-
Персоналға еңбекақы төлеу	4,872	4,475
Консультациялық және ақпараттық қызметтер	1,969	691
Жалдау	736	729
Ғылыми-зерттеу жобалық жұмыстар	731	543
Салық бойынша өтемақылар мен айыппұлдар	591	(2,960)
Тозу мен амортизация	294	263
Іссапарлық шығыстар	215	145
Табыс салығынан басқа салықтар	151	125
Кәсіби оқытуға және біліктілікті арттыруға арналған шығыстар	151	111
Жұмыскерлерге әлеуметтік көмек	49	558
Өзге	394	362
<b>Жалпы ортақ және әкімшілік шығыстар</b>	<b>19,588</b>	<b>5,042</b>

**12. Активтердің құнсыздануынан болған залалдар**

Компания баланстық баптар жөніндегі қиығындағы активтердің келесі құнсыздануын мойындады:

<i>Миллион қазақстандық теңгемен</i>	<b>2015 г.</b>	<b>2014 г.</b>
Еншілес кәсіпорындарға инвестициялар	28,612	1,364
Берілген зайымдар	10,166	-
Қауымдасталған кәсіпорындарға инвестициялар	1,025	696
Өзге	1,162	109
<b>Жалпы активтердің құнсыздануынан болған залалдар</b>	<b>40,965</b>	<b>2,169</b>

Продолжающиеся убытки и отклонения от первоначальных планов развития в отношении некоторых инвестиций в дочерние, совместные и ассоциированные предприятия были расценены руководством как признак их обесценения. Руководство провело тест на обесценение соответствующих инвестиций по состоянию на 31 декабря 2015 года. Результаты теста, проведенного на конец отчетного периода, представлены ниже.

<i>Миллион қазақстандық теңгемен</i>	<b>Баланстық құны</b>	<b>Өтелетін құны</b>	<b>Активтің құнсыздануынан болған залалдар</b>
«Astana Solar» ЖШС	12,814	5,562	7,252
«Kazakhstan Solar Silicon» ЖШС	11,391	5,280	6,111
«Қазатомөнеркәсіп-Демей» ЖШС	8,591	826	7,765
«Каустик» АҚ	7,440	6,841	599
«МК «KazSilicon»» ЖШС	4,159	49	4,110
«SARECO» БК ЖШС	2,983	118	2,865
«Экоэнергомаш» ЖШС	1,050	541	509
«IFASTAR» БК	426	-	426
<b>Барлығы</b>	<b>48,854</b>	<b>19,217</b>	<b>29,637</b>

Қоса берілген ескертулер осы жеке қаржылық есептіліктің ажырамас бөлігін құрайды.



## 12. Құнсызданудан болған залалдар (жалғасы)

Күн сапасы кремнийді шығару және сату деңгейін, кремний және фотоэлектр пластиналарды бюджеттіктен төмен сату деңгейін, шығындардың бюджеттіктен жоғары және нарық бағасының жалпы төмендеу деңгейін басшылар «Astana Solar» ЖШС, «Kazakhstan Solar Silicon» ЖШС және «МК «KazSilicon» ЖШС-терге құйылған инвестициялардың құнсыздану белгісі ретінде бағаланды. Өтелетін инвестициялар құны пайдалану құндылығы ретінде айқындалған болатын. Қолданылған дисконттау ставкалары құрады:

- «Astana Solar» ЖШС – 12.19%;
- «Kazakhstan Solar Silicon» ЖШС – 15.45%;
- «МК «KazSilicon» ЖШС – 11.11%;

Пайда мен операциялардың жоқ болуын басшылар «Энергомаш» ЖШС-ке құйылған инвестициялардың құнсыздану белгісі ретінде бағалады. Генерирлеуші бірліктің өтелетін құны пайдалану құндылығы ретінде айқындалды. Қолданылған дисконттау ставкалары 12.04% құрады.

Негізгі құралдың объектілерін Оңтүстік-Қазақстан облысы мен Қызылорда облысының әкімдіктеріне беру мен қызметті ауыстыруды басшылар «Қазатомөнеркәсіп-Демеу» ЖШС-ке құйылған инвестициялардың құнсыздануы ретінде бағаланды. Генерирлеуші бірліктің өтелетін құны пайдалану құндылығы ретінде айқындалды. Қолданылған дисконттау ставкалары 12.21% құрады.

Бюджеттіктен төмен шығару мен өндіру деңгейін басшылар «Каустик» Қ-қа құйылған инвестициялардың құнсыздану белгісі ретінде бағалады. Өтелетін инвестициялар құны пайдалану құндылығы ретінде айқындалған болатын. Қолданылған дисконттау ставкасы 11.94% құрады.

Екінші акционердің жоспарланып отырған шығуын және жобаға қатысты болашақ жоспарлардың белгісіздігін басшылар «SARECO» БК ЖШС-ке құйылған инвестициялардың құнсыздану белгісі ретінде бағалады. Өтелетін инвестициялар құны пайдалану құндылығы ретінде айқындалған болатын. Басшылар «SARECO» БК ЖШС-тің басым активтері үшін баланстық құнының 5% мөлшеріндегі қалдық құны бойынша активтерді өткізу арқылы инвестициялар құны өтеледі деп қол жетімді етті.

Жобаға қатысты болашақ жоспарлардың белгісіздігін басшылар «IFASTAR» БК-ға инвестициялардың құнсыздану белгісі ретінде бағалады. Басшылар инвестициялардың толық құнсыздануын мойындады.

В таблице ниже приведены результаты теста на обесценение инвестиций в дочерние, совместные и ассоциированные предприятия на 31 декабря 2014 года:

<i>В миллионах казахстанских тенге</i>	<b>Балансо- вая стоимость</b>	<b>Возме- щаемая стоимость</b>	<b>Убыток от обесцене- ния</b>
ТОО «Байланыс-НАК»	3,455	2,091	1,364
ТОО «Уранэнерго»	2,787	2,091	696
<b>Итого</b>	<b>6,242</b>	<b>4,182</b>	<b>2,060</b>

2014 жылғы 31 желтоқсанда «Байланыс-ҰАК» ЖШС инвестицияларын пайдалану құндылықтарын бағалау кезінде басшылық қолданған негізгі болжамдары төменде көрсетілген:

- дисконттау мөлшерлемесі – 12.95%;
- болжамды ұзақ мерзімді инфляция – 6%;
- 2015-2019 жж. сату өсімінің орташа қарқыны – 10% және 2019 жылдан кейінгі ұзақ мерзімді инфляцияның көлемінде;
- 2015-2019 жж. шығыс өсімінің орташа қарқыны – 5% және 2019 жылдан кейінгі ұзақ мерзімді инфляцияның көлемінде.

## 12. Құнсыздандырылған болған залалдар (жалғасы)

2014 жылғы 31 желтоқсанда «Уранэнерго» ЖШС инвестицияларын пайдалану құндылықтарын бағалау кезінде басшылық қолданған негізгі болжамдары төменде көрсетілген:

- дисконттау мөлшерлемесі – 12.95%;
- өсімнің ұзақ мерзімді қарқыны – 4.1%.

## 13. Өзге табыстар

<i>Миллион қазақстандық теңгемен</i>	<b>2015 ж.</b>	<b>2014 ж.</b>
Ұзақ мерзімді активтердің істен шығып кетуінен түскен пайда	496	277
Айыппұл мен өсімақыдан түскен табыс	89	182
Өтеусіз алынған мүлік және артылуы	14	1,804
Өзге	-	7
<b>Барлығы өзге табыстар</b>	<b>599</b>	<b>2,270</b>

## 14. Өзге шығыстар

<i>Миллион қазақстандық теңгемен</i>	<b>2015 ж.</b>	<b>2014ж.</b>
Әлеуметтік салаға арналған шығыстар	3,005	1,522
Босатылған айналымдар бойынша ҚҚС	261	-
Жеңілдік көмек және қайырымдылық	43	136
Материалдық емес активтердің шығуынан болатын залалдар	-	38
Өзге	112	64
<b>Өзге шығыстардың жиыны</b>	<b>3,421</b>	<b>1,760</b>

## Бағамдық айырма бойынша таза залал

<i>Миллион қазақстандық теңгемен</i>	<b>2015 ж.</b>	<b>2014 ж.</b>
Қаржылақ қызметтен бағамдық айырма бойынша таза залал	(69,578)	(19,552)
Операциялық қызметтен бағамдық айырма бойынша таза пайда	29,437	3,098
<b>Бағамдық айырма бойынша таза залал жиыны</b>	<b>(40,141)</b>	<b>(16,454)</b>

## 15 Персоналдың еңбегіне ақы төлеу

<i>Миллион қазақстандық теңгемен</i>	<b>2015 ж.</b>	<b>2014 ж.</b>
Еңбекақы	4,329	3,815
Әлеуметтік салық және әлеуметтік аударымдар	417	381
<b>Персонал еңбегіне ақы төлеу жиыны</b>	<b>4,746</b>	<b>4,196</b>

<b>16.Қаржылық кіріс және шығыс</b>	<b>2015 ж.</b>	<b>2014 ж.</b>
<i>Миллион қазақстандық теңгемен</i>		
<b>Қаржылық кірістер</b>		
Дивидендік кіріс	48,762	20,971
Қаржы активтерін қайта бағалаудан түскен кіріс	14,955	2,923
Берілген қарыздар бойынша пайыздық кіріс	2,981	2,843
Жедел депозиттер, талап ету депозиттері және ағымдағы шоттар бойынша пайыздық кіріс	496	304
Ұзақ мерзімді дебиторлық берешектің дисконттауынан түскен пайыздық кіріс	414	441
Өзге	-	36
<b>Қаржылық кірістердің жиыны</b>	<b>67,608</b>	<b>27,518</b>
<b>Қаржылық шығыстар</b>		
Кредиттер мен қарыздар бойынша пайыздық шығыстар	4,746	6,618
Резервтер бойынша дисконтты есептен шығару		
Қаржы активтерін қайта бағалаудан болған шығыс	763	873
Шетел валютасын сатудан келген залал	561	150
Өзге	109	49
	354	276
<b>Қаржылық шығыстар жиыны</b>	<b>6,533</b>	<b>7,966</b>

### 17.Табыс салығы бойынша шығыстар

(а) Табыс салығы бойынша шығыстардың компоненттері

Жыл ішіндегі пайдадан немесе залалдан көрінетін табыс салығы бойынша шығыстар мына компоненттерді қамтиды:

<i>Миллион қазақстандық теңгемен</i>	<b>2015ж.</b>	<b>2014 ж.</b>
Ағымдағы табыс салығы	2,602	1,754
Өткен кезеңдерді түзету	(3,432)	2,080
Кейінге қалдырылған салық бойынша(экономия)/шығыс	2,356	(307)
<b>Табыс салығы бойынша шығыстардың жиыны</b>	<b>1,526</b>	<b>3,527</b>

(б) Табыс салығы бойынша шығыстарды салық салудың қолданыстағы мөлшерлемесіне көбейткендегі бухгалтерлік пайда сомасымен салыстырып тексеру

Компанияның 2015 және 2014 жылдардағы пайдасына қолданылатын табыс салығының ағымдағы мөлшерлемесі 20%-ды құрайды.

Төменде табыс салығы бойынша есептік және нақты шығыстарды салыстыра тексеру ұсынылып отыр.

<i>Миллион қазақстандық теңгемен</i>	<b>2015ж.</b>	<b>2014 ж.</b>
<b>Салық салынғанға дейінгі пайда</b>	<b>30,956</b>	<b>30,817</b>
Табыс салығы бойынша шығыстың заңмен белгіленген 20% мөлшерлемесі бойынша есептелген сомасы (2014 ж.: 20%):	6,191	6,163
Шығыстардың салық салынатын базасын және салық салынатын базаға енгізілмейтін кірістерді азайтпайтын салық эффектісі:		

**18. Табыс салығы бойынша шығыстар (жалғасы)**

Салық салынбайтын кіріс	(9,763)	(4,257)
Шегерілмейтін шығыстар	9,776	-
Трансферттік баға белгілеу бойынша түзетулер	307	2,328
Оларға қатысты кейінге қалдырылған салықтық активтер мойындалмаған ағымдағы жылдың залалдары	513	724
Бұдан бұрынғы кезеңдерге түзетулер	601	(3,432)
<b>Жыл ішіндегі табыс салығы бойынша шығыстар</b>	<b>7,625</b>	<b>1,526</b>

2015 жылы алдағы кезеңдердегі түзетулерге салық органдарының корпоративтік табыс салығы бойынша және 613 миллион теңге мөлшеріндегі пайда үстіне арналған салық бойынша есептеулер кіреді (37 Ескерту).

2015 жылғы 31 желтоқсанда Компания құнсызданудан болған залалдарға арналған кейінге қалдырылған салық активтерін мойындаған жоқ.

2014 жылы алдағы кезеңдердегі түзетулерге салық органдарының 2,984 миллион теңге көлеміндегі трансферттік баға белгілеу бойынша артқан кінәларын есептеу кіреді (37 Ескерту).

*(в) Кейінге қалдырылған шығыстар уақытша айырмашылықтардың түрлері бойынша бөлінгенде*

ҚЕХС пен Қазақстанның салық заңнамасының арасындағы айырмашылық, қаржылық есептілікті жасау мақсатында, активтердің баланстық құны мен міндеттемелерінің және олардың табыс салығын есептеуге арналған базасының арасындағы уақытша айырмашылықтардың тууына әкеп соғады.

Осы уақытша айырмашылықтардың өзгеруінің салықтық зардаптары төменде дәйектілікпен берілген және 20% мөлшерлеме бойынша көрсетілген (2013 ж.: 20%).

<i>Миллион қазақстандық теңгемен</i>	1 қаңтар 2015 ж.	Пайда немесе залал құрамында қалпына келтірілді (жатқызыл ды)	31 желтоқсан 2014 ж.
<b>Шегерілетін (салық салынатын) уақытша айырмашылықтардың салықтық нәтижесі</b>			
Негізгі құралдар мен материалдық емес активтер	(787)	(55)	(842)
Дебиторлық берешек	230	220	452
Резервтер	490	270	771
Міндеттемелерді есептеу	200	30	236
Шеккен салықтық залал	200	1,810	2,022
Салықтар	820	(349)	476
Босалқы қорлар	(1,820)	(375)	(2,195)
	<b>(647)</b>	<b>1,560</b>	<b>920</b>
<b>Мойындалған кейінге қалдырылған салықтық актив</b>	-	<b>920</b>	<b>920</b>
<b>Мойындалған кейінге қалдырылған салықтық міндеттеме</b>	<b>(647)</b>	<b>(647)</b>	-

**«ҚАЗАТОМӨНЕРКӘСІП» ҰЛТТЫҚ АТОМ КОМПАНИЯСЫ» АҚ**  
**2015 жылғы 31 желтоқсандағы жеке қаржы есептемеге ескертулер**

**18. Табыс салығы бойынша шығыстар (жалғасы)**

2014 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылғы уақытша айырмашылықтар қозғалысының салықтық нәтижесі төменде келтірілді:

	1 қаңтар 2014 ж.	Пайда немесе залал құрамында қалпына келтірілді (жатқызыл ды)	Еншілес кәсіпорын дарға салынған инвестици яларға жатқызыл ды ( 23 Ескерту)	31 желтоқсан 2014 ж.
<i>Миллион қазақстандық теңгемен</i>				
<b>Шегерілетін (салық салынатын) уақытша айырмашылықтардың салықтық нәтижесі</b>				
Негізгі қаражат және материалдық емес активтер	(366)	(421)	-	(787)
Дебиторлық берешек	92	(70)	208	230
Алынған қарыздар	142	(142)	-	-
Резервтер	1,221	(726)	-	495
Міндеттемелерді есептеу	141	62	-	203
Шеккен салықтық залал	1,081	(874)	-	207
Салықтар	420	405	-	825
Босалқы қорлар	(1,230)	(590)	-	(1,820)
	<b>1,501</b>	<b>(2,356)</b>	<b>208</b>	<b>(647)</b>
<b>Мойындалған кейінге қалдырылған салықтық актив</b>	<b>1,501</b>	<b>(1,709)</b>	<b>208</b>	<b>-</b>
<b>Мойындалған кейінге қалдырылған салықтық міндеттеме</b>	<b>-</b>	<b>(647)</b>	<b>-</b>	<b>(647)</b>

Басшылық 3, 245 миллион теңге (2014 ж.: 725 миллион теңге) сомасындағы жалпы кейінге қалдырылған салықтық активтер мен 842 миллион теңге (2014 ж.: 787 миллион теңге) сомасындағы жалпы кейінге қалдырылған салықтық міндеттемелер есептік кезең аяқталғаннан кейін 12 айдан астам мерзімде өтелуі мүмкін деп есептейді.

**18.Материалдық емес активтер**

<i>Миллион қазақстандық теңгемен</i>	Лицензияла р мен патенттер	Програм- малық қамтамасы з ету	Өзге	Жиыны
<b>2014 ж. 1 қаңтарына</b>				
Құны	38	672	146	856
Құнсызданудан жиналған амортизация және залал	(33)	(151)	(25)	(209)
<b>Баланстық құны</b>	<b>5</b>	<b>521</b>	<b>121</b>	<b>647</b>
Түсімдер	32	134	-	166
Аударымдар	-	132	-	132
Жыл ішіндегі амортизация	(2)	(127)	(8)	(137)
<b>2014 ж. 31 желтоқсанға</b>				
Құны	70	938	146	1,154
Құнсызданудан жиналған амортизация және залал	(35)	(278)	(33)	(346)
<b>Баланстық құны</b>	<b>35</b>	<b>660</b>	<b>113</b>	<b>808</b>
Түсімдер	-	9	-	9
Аударымдар	(1)	136	-	135
Жыл ішіндегі амортизация	(2)	(158)	(8)	(168)
<b>2015 ж. 31 желтоқсанға</b>				
Құны	69	1,083	146	1,298
Құнсызданудан жиналған амортизация және залал	(37)	(436)	(41)	(514)
<b>Баланстық құны</b>	<b>32</b>	<b>647</b>	<b>105</b>	<b>784</b>

Өзге материалдық емес активтердің едәуір бөлігін өндіріс технологиясын әзірлеу жөніндегі жобаның құны құрайды.

**«КАЗАТӨМӨНЕРКӘСІП» ҰЛТТЫҚ АТОМ КОМПАНИЯСЫ» АҚ**  
**2015 жылғы 31 желтоқсандағы жеке қаржы есептемеге ескертүүлөр**

**19.Негізгі құралдар**

Негізгі қаражаттың баланстық құнының өзгерістері төменде келтірілді:

		Миллион казахстандық теңгемен		Жер		Машина-лар мен жабдықтар		Көлік құралдары		Өзгелері		Аяқталмаған құрылыс		Жиыны	
		Жер	Ғимарат	Жер	Ғимарат	Жер	Ғимарат	Жер	Ғимарат	Жер	Ғимарат	Жер	Ғимарат	Жер	Ғимарат
<b>2014ж. 1 қаңтарына</b>		7	728	-	971	113	464	4,815	7,098	-	-	-	-	-	-
Құны		-	(168)	-	(203)	(97)	(179)	(1)	(648)	-	-	-	-	-	-
Құнсыздандудан жиналған амортизация және залал		-		-						-	-	-	-	-	-
<b>Баланстық құны</b>		<b>7</b>	<b>560</b>	<b>768</b>	<b>16</b>	<b>285</b>	<b>4,814</b>	<b>6,450</b>							
Түсімдер		-	-	34	-	72	6,885	6,991	-	-	-	-	-	-	-
Аударымдар		-	3,383	1,103	9	87	(4,582)	-	(236)	-	-	-	-	-	-
Жыл ішіндегі амортизация		-	(60)	(106)	(6)	(64)	(1)	(16)	(22)	-	-	-	-	-	-
Істелген шығындар		-	-	(1)	(4)	(1)	(16)	(22)	(22)	-	-	-	-	-	-
Босалқы қорларға, дайындау шығындарына және материалдық емес активтерге аударымдар		-	-	-	-	(3)	(491)	(494)	(494)	-	-	-	-	-	-
<b>2014ж. 31 желтоқсанына</b>		<b>7</b>	<b>4,111</b>	<b>2,079</b>	<b>72</b>	<b>593</b>	<b>6,611</b>	<b>13,473</b>							
Құны		-	(228)	(281)	(57)	(217)	(1)	(784)							
Құнсыздандудан жиналған амортизация және залал		-								-	-	-	-	-	-
<b>Баланстық құны</b>		<b>7</b>	<b>3,883</b>	<b>1,798</b>	<b>15</b>	<b>376</b>	<b>6,610</b>	<b>12,689</b>							
Түсімдер		-	-	24	-	8	1,642	1,674	-	-	-	-	-	-	-
Аударымдар		(1)	1,858	(514)	8	12	(1,363)	-	(297)	-	-	-	-	-	-
Жыл ішіндегі амортизация		-	(89)	(122)	(3)	(83)	(1)	(19)	(19)	-	-	-	-	-	-
Істелген шығындар		(4)	-	-	-	(15)	-	(19)	(19)	-	-	-	-	-	-
Құнсызданду		-	-	-	-	-	(5,812)	(5,812)	(5,812)	-	-	-	-	-	-
Босалқы қорларға, дайындау шығындарына және материалдық емес активтерге аударымдар		-	-	-	-	-	(5,812)	(5,812)	(5,812)	-	-	-	-	-	-
<b>2015 ж. 31 желтоқсанына</b>		<b>2</b>	<b>5,976</b>	<b>1,565</b>	<b>80</b>	<b>588</b>	<b>1,077</b>	<b>9,288</b>							
Құны		-	(324)	(379)	(60)	(289)	(469)	(1,521)							
Құнсыздандудан жиналған амортизация және залал		-								-	-	-	-	-	-
<b>Баланстық құны</b>		<b>2</b>	<b>5,652</b>	<b>1,186</b>	<b>20</b>	<b>299</b>	<b>608</b>	<b>7,767</b>							

### **19. Негізгі құралдар (жалғасы)**

2015 жылдың 31 желтоқсанында аяқталмаған құрылысқа Оңтүстік Қазақстан облысы, Мыңқұдық кен орны Орталық учаскесіндегі салу, монтаждау және орнату сатысындағы инфрақұрылым объектілері кіреді. 2015 жылы Мыңқұдық кен орнындағы объектілер құрылысының аяқталуы есебінен және өндіріске дайындау бойынша негізгі құралдар мен шығындар құрамына аудару есебінен едәуір төмендеу болды (20 Ескерту).

2014 жылдың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша негізгі қаражатты сатып алу жөніндегі шарттық міндеттемелер сомасы 1,424 миллион теңгені құрады.

Толығымен самортизирленген, бірақ әлі де пайдаланатын негізгі құралдардың жалпы баланстық құны 2015 жылғы 31 желтоқсанда 260 миллион теңгені құрайды (2014 ж.: 174 млн. теңге). 2015 жылғы 31 желтоқсандағы жағдайы бойынша негізгі құралдарды сатып алу жөніндегі шарттық міндеттемелердің сомасы 23 млн. теңгені құрады (2014 ж.: 1, 424 млн. теңге).

2014 жылғы желтоқсанда Компания ОҚО және Қызылорда облысы әкімдіктерімен 2015-2016 жылдарға арналған әлеуметтік-экономикалық даму шеңберіндегі ынтымақтастық туралы меморандумдарға қол қойды. Осы меморандумдарға сәйкес еншілес және қауымдасталған кәсіпорындарға тиесілі әлеуметтік объектілерді оларды күтіп ұстауға арналған 2015-2016 жылдары 3.6 миллиард теңге мөлшеріндегі қаржы құралдарымен қоса облыстың коммуналдық меншігіне тапсыру күтілген болатын. 2015 жылы аталған әлеуметтік объектілер объектілерді оларды күтіп ұстауға арналған 1.6 млрд теңге мөлшеріндегі қаржы құралдарымен қоса коммуналдық меншікке өтеусіз тапсырылды.



**20. Өндіріске дайындау шығындары**

<i>Миллион қазақстандық теңгемен</i>	Кен орнын дайындау	Кен орындар ын қалпына келтіру	Ионалмас- тырғыш шайыр	Жиыны
<b>2014 ж. 1 қантарға</b>				
Құны	23,513	7,520	1,818	32,851
Құнсызданудан жиналған амортизация және залал	(4,639)	(144)	(22)	(4,805)
<b>Баланстық құны</b>	<b>18,874</b>	<b>7,376</b>	<b>1,796</b>	<b>28,046</b>
Түсімдер	10,150	-	374	10,524
Жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарттарды аударуға байланысты түсімдер	26,746	-	-	26,746
Жыл ішіндегі амортизация	(10,473)	(512)	(220)	(11,205)
Жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарттарды аударуға байланысты істен шығулар	(26,081)	-	-	(26,081)
Есептік бағалаудағы өзгерістер	-	(1,007)	-	(1,007)
Түсімдер	10,150	-	374	10,524
<b>2014 жылғы 31 желтоқсанға</b>				
Құны	32,059	6,513	2,192	40,764
Құнсызданудан жиналған амортизация және залал	(12,843)	(656)	(242)	(13,741)
<b>Баланстық құны</b>	<b>19,216</b>	<b>5,857</b>	<b>1,950</b>	<b>27,023</b>
Түсімдер	8,369	-	-	8,369
Жыл ішіндегі амортизация	(7,944)	(441)	(199)	(8,584)
Негізгі құралдар құрамынан аудару	5,676	-	-	5,676
Тауарлық-материалдық қоры құрамынан аудару	-	-	297	297
Бағалау-барлау активтер құрамынан аудару	-	-	128	128
Есептік бағалаудағы өзгерістер	-	(105)	-	(105)
<b>2015 ж. 31 желтоқсанға</b>				
Құны	46,104	6,408	2,617	55,129
Құнсызданудан жиналған амортизация және залал	(20,787)	(1,097)	(441)	(22,325)
<b>Баланстық құны</b>	<b>25,317</b>	<b>5,311</b>	<b>2,176</b>	<b>32,804</b>

Телімді қалпына келтіру активтері Компанияның кен орындарын қалпына келтіруге арналған резервті құру кезінде қалыптастырылған капиталдандырылған шығындарды білдіреді. Резервтің және байланысты активтердің баланстық құны әр бір есеп беру кезеңнің аяғында қайта қаралады. Қосымша ақпарат үшін 4 және 34 Ескертулерді қараңыз.

*ГПР және басқа активтерді беру*

2004-2005 жылдары Компания өзінің қауымдастырылған компаниялары «Бетпақ Дала» БК» ЖШС және «Қызылқұм» ЖШС-ға «Ақдала», «Ыңғай» (4 учаске) және «Солтүстік Қарасан» («Қарасан-1» учаске) кенорындарында жер қойнауын пайдалану құқығын берді. 2014 жылғы 4 маусымдағы жоғарыда көрсетілген келісімшарттар бойынша жер қойнауын пайдалану құқығы Компанияға қайтарылып берілді.

## **20. Өндіріске дайындау шығындары (жалғасы)**

Уран өндіру жөніндегі келісімшарттық міндеттемелерін орындау мақсатында Компания «Бетпақ Дала» БК» ЖШС және «Қызылқұм» ЖШС-нен 28,770 миллион теңге сомасына өндіруге дайын жобаларға есептелген геологиялық барлау және тау-кен дайындау жұмыстарының нәтижелерін, оның ішінде 26,746 миллион теңге сомасындағы Өндіріске дайындау шығындарын, 37 миллион теңге (21 Ескерту) сомасындағы жер қойнауын пайдалану құқығын, және 1,987 миллион теңге (22 Ескерту) сомасындағы барлау және бағалау активтерін сатып алды. Сондай-ақ тиісті міндеттеме қабылданды. Шарт талаптарына сәйкес берешекті өтеу мақсатында Компания «Бетпақ Дала» БК» ЖШС және «Қызылқұм» ЖШС-нің пайдасына вексель шығарды.

«Бетпақ Дала» БК» ЖШС және «Қызылқұм» ЖШС инвесторларымен келіссөздерден кейін Компания Жол картасын қабылдап, соған сәйкес 2014 жылы шілдеде «Оңтүстік тау-кен-химия компаниясы» БК» ЖШС («Қазатомөнеркәсіп» ҰАК» АҚ қатысу үлесі – 30%, Uranium One Rotterdam B.V. – 70%) және «Қорасан-У (Қорасан-У)» БК» ЖШС («Қазатомөнеркәсіп» ҰАК» АҚ қатысу үлесі – 33.98%, Energy Asia Holdings Ltd. – 36.02%, Uranium One Utrecht B.V. – 30%) құрылды. 2014 жылғы қазанда Компания бұл кәсіпорындарға «Ақдала», «Ыңғай» (4-ші учаске) және «Солтүстік Қарасан» («Қарасан-1» учаске) кенорындарындағы келісімшарттар бойынша жер қойнауын пайдалану құқығын берді. Уран өндіру жөніндегі келісімшарттық міндеттемелерін орындау мақсатында Компания 2014 жылғы қазанда осы кәсіпорындарға бұрын «Бетпақ Дала» БК» ЖШС және «Қызылқұм» ЖШС-дан сатып алған геологиялық барлау (22 Ескерту) және тау-кен-дайындау жұмыстарының нәтижелерін, сондай-ақ жер қойнауын пайдалану құқығын (21 Ескерту) сатты. Шарттардың талаптарына сәйкес «Оңтүстік тау-кен-химия компаниясы» БК» ЖШС мен «Қорасан-У (Қорасан-У)» БК» ЖШС «Қазатомөнеркәсіп» ҰАК» АҚ пайдасына вексельдер шығарды. Компания оларды 2015 жылғы қаңтарда бұрын шығарылған вексельдерді өтеу үшін «Бетпақ Дала» БК» ЖШС және «Қызылқұм» ЖШС-не табыстады. Тиісінше, осы жеке қаржылық есеп-қисапта Компанияның «Бетпақ Дала» БК» ЖШС және «Қызылқұм» ЖШС-нің пайдасына жазған вексельдерді Компания «Оңтүстік тау-кен-химия компаниясы» БК» ЖШС мен «Қорасан-У (Қорасан-У)» БК» ЖШС-нен алған вексельдермен өзара есепке алу (38 Ескерту) жүргізілді.

Жоғарыда көрсетілген түсімге сәйкес Компания 2014 жылдың бірінші жартыжылдығында өндіріске дайындық жөніндегі шығындардың құрамында тарату қорының активін және 2,617 миллион теңге мөлшеріндегі кен орындарын қалпына келтіру бойынша резервті (міндеттеме), сондай-ақ жер қойнауын пайдалану құқығы құрамындағы тарихи шығындар жөніндегі активтерді және 419 миллион теңге мөлшеріндегі қаржылық міндеттемені де мойындады. «Ақдала», «Ыңғай» (4 учаске) және «Солтүстік Қарасан» («Қарасан-1» учаске) кенорындарындағы келісімшарттар бойынша жер қойнауын пайдалану құқығын «Оңтүстік тау-кен-химия компаниясы» БК» ЖШС және «Қорасан-У (Қорасан-У)» пайдаларына берген соң өндіріске дайындық жөніндегі шығындардың құрамындағы кенорындарын қалпына келтіру бойынша резерв (міндеттеме) тарату фонды бойынша актив, және де жер қойнауын пайдалану құқығы құрамындағы тарихи шығындар жөніндегі актив пен қаржылық міндеттеме қайта түзелді.

**«ҚАЗАТОМӨНЕРКӘСІП» ҰЛТТЫҚ АТОМ КОМПАНИЯСЫ» АҚ**  
**2015 жылғы 31 желтоқсандағы жеке қаржы есептемеге ескертулер**

**21. Жер қойнауын пайдалану құқығы**

*Миллион қазақстандық теңгемен*

<b>2014 ж. 1 қаңтарға</b>	
Құны	1, 803
Құнсызданудан жиналған амортизация және залал	(104)
<b>Баланстық құны</b>	<b>1, 699</b>
Түсімдер	94
Жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарттарды аударуға байланысты түсімдер (21 Ескерту)	37
Жыл ішіндегі амортизация	(125)
Істен шығулар	(38)
Жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарттарды аударуға байланысты істен шығулар (21 Ескерту)	(37)
<b>2014 ж. 31 желтоқсанға</b>	
Құны	1,859
Құнсызданудан жиналған амортизация және залал	(229)
<b>Баланстық құны</b>	<b>1,630</b>
Түсімдер	288
Жыл ішіндегі амортизация	(122)
<b>2015 ж. 31 желтоқсанға</b>	
Құны	2,147
Құнсызданудан жиналған амортизация және залал	(351)
<b>Баланстық құны</b>	<b>1,796</b>

**22. Баралау және бағалау активтері**

*Миллион қазақстандық теңгемен*

	Материалд ық активтер	Материалд ық емес активтер	Жиыны
<b>Құны</b>			
<b>2014 ж. 1 қаңтарға</b>	<b>3,367</b>	<b>1,234</b>	<b>4,601</b>
Есептік бағадағы өзгерістер	(121)	-	(121)
Түсімдер	2,661	1	2,662
Жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарттарды аударуға байланысты түсімдер (20 Ескерту)	1,858	129	1,987
Жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарттарды аударуға байланысты істен шығулар (20 Ескерту)	(2,433)	(129)	(2,562)
Қордан/(қордаға) аударым	40	(4)	36
Есептік бағалаудағы өзгерістер	359	-	359
<b>2014ж. 31 желтоқсанға</b>	<b>5,731</b>	<b>1,231</b>	<b>6,962</b>
Түсімдер	944	1	945
Қордан аударым	274	-	274
Тестілік өндіруді өткізуден түскен табыс	(1,370)	(5)	(1,375)
Өндіріске адындау жөніндегі шығыстарға аударымдар	(128)	-	(128)
Өзге аударымдар	-	8	8
<b>2015 ж. 31 желтоқсанға</b>	<b>5,451</b>	<b>1,235</b>	<b>6,686</b>



**«ҚАЗАТОМӨНЕРКӘСІП» ҰЛТТЫҚ АТОМ КОМПАНИЯСЫ» АҚ**  
**2015 жылғы 31 желтоқсандағы жеке қаржы есептемеге ескертулер**

**23. Еншілгес кәсіпорындарға салынған инвестициялар**

Миллион қазақстандық теңгеммен	Қызмет түрі	2015 ж.		2014 ж.	
		Қатысу үлесі	Құны	Қатысу үлесі	Құны
«МАЗК – Қазатомөнеркәсіп» ЖШС	Электрэнергиялар мен жылуэнергияларды өндіру, беру және өткіз. ауыз, техникалық және дисциплденген суды өндіру және өткізу, тегіс суын қайта айдау және газды тасымалдау	100%	14,966	100%	14,279
«Қазатомөнеркәсіп-Демеу» ЖШС	жер қойнауың пайдаланып өңірлерде алуэметтік сипаттағы қызметтерді көрсету, алуэметтік сапалдағы объектілер құрылысын және пайдалануын ұйымдастыру	85%	825	85%	8,591
«Байланыс-ҰАК» ЖШС	байланыс қызметтерін көрсету	100%	3,690	100%	2,091
«Қорған Қазатомөнеркәсіп» ЖШС	күзет қызметтерін көрсету	100%	20	100%	20
«Алпақ» ЖШС	уран кенін барлау, өндіру және алдын-ала өңдеу	65%	3,798	65%	3,798
«Ұлы металлургиялық зауыты» АҚ	уран материалдарын өндіру және қайта өңдеу, сирек металдар мен жарғылай өткізгіш материалдарды шығару	90%	2,434	90%	2,434
«Волжгеология» АҚ	уран кен орындарын геологиялық барлау және зерттеу, бұртылау жұмыстарын, радиоактив дөңгейін және экологиялық жағдайларды мониторингілеуді жүзеге асыру	65%	84	65%	84
«Жоғары технологиялар институты» ЖШС	ғылыми-зерттеу, жобалау-конструкторлық, тәжірибелі-конструкторлық және инженерингтік қонсулықтық қызметтерді көрсету	100%	1,240	100%	927
«Қызылту» ЖШС	құрамында ураны бар молібденді-мыс кенін барлау, өндіру және қайта өңдеу	76%	1,267	76%	1,267
«SARECO» БК» ЖШС	кенді байыту, сирек металдар қонцентраторын гидрометаллургиялық өндіру, сирек металдардың жөкелген метал оксидтеріне ыдырауы жөніндегі химиялық өндіріс	51%	118	51%	2,983
«Экоэнергомаш» ЖШС	баламалы энергия көздерінің негізінде автономды объектілерді жабдықтаудың кешенді энергияжүйесіндегі вертикалды-өстік желэнергетикалық станцияларды шығару	100%	542	100%	1,050
«KazSilicon» МК» ЖШС	металлургиялық және жарғылай кристалдық кремнийді өндіру және өткізу, кремний өндірісінің қалдықтарын қайта өндіру	100%	97	100%	3,159
«Kazakhstan Solar Silicon» ЖШС	күндөй сапалы кремнийді, кремний пластиндерін және фотоэлектрлік пластиндерді өндіру	100%	5,370	100%	9,740
«Asiana Solar» ЖШС	күндөй сапалы кремнийді, кремний пластиндерін, фотоэлектрлік пластиндерді(көздерін), фотоэлектрлік модульдерді және соңғы негізінде электржикалық жүйелерді өндіру	100%	5,913	100%	6,846
«Сирекметалды компания» КТ» БК» ЖШС	сирек және сирек жер металдар кен орынын барлауға техникалық-экономикалық негіздемені орындау	51%	382	51%	382
«Орталық» ӨК» ЖШС	уранның химиялық концентраторына дейін өндіру, қайта өңдеу жөніндегі қызметтерді және тау-дайындық жұмыстары жөніндегі қызметтерді көрсету	100%	19,096	100%	19,096
«Қазақстандық даярлық университеті» ЖШС	оқу бағдарламаларын, курстарды, семинарлар мен тренингтерді ұйымдастыру жөніндегі қызметтерді көрсету	100%	17	100%	17
«Реммонтажсервис» ЖШС	Геотехнологиялық полигондардың байластыруын, жөндеу-механикалық қызметтерді, бейстандарт жабдықтар мен қосалқы бөлшектерді дайындауды, жоспарлы, алдын-ала жасалатын жөндеулерді орындауды жүзеге асыру	100%	309	100%	309
«ТТХК» ЖШС	құрамында ураны бар кенді барлау, өндіру және бастапқы қайта өңдеу	100%	2,836	100%	2,836
«Степноө КБ» ЖШС	құрамында ураны бар кенді барлау, өндіру және бастапқы қайта өңдеу	100%	7,224	100%	7,224
«КБ-6» ЖШС	құрамында ураны бар кенді барлау, өндіру және бастапқы қайта өңдеу	100%	2,192	100%	2,134
«Сауда-көлік компаниясы» ЖШС	Кешенді материалдық-техникалық қамтамасыз ету және көлік-экспедициялық қызмет көрсету	93%	29,985	93%	27,671
«БАМ СО» ЖШС	Физикалық-химиялық сынау, шығарылатын өнімнің сапасын бақылау, метрология және стандартизация	-	-	100%	96
«Геотехносервис» ЖШС	Тау-кен жұмыстарың жоспарларын жасау, жоспарлардың таукен бөлігін өзірлеу, геофизикалық зерттеулер кешенін жүргізу	100%	789	100%	789
«Қазатомпром-SaUran» ЖШС	Құрамында ураны бар руданы барлау, өндіру және бастапқы қайта өңдеу	100%	0	-	-

Еншілгес кәсіпорындарға құйылған инвестициялар жиыны

117,823

112,977

### **23. Еншілес кәсіпорындарға салынған инвестициялар (жалғасы)**

Барлық еншілес кәсіпорындар құрылған және Қазақстанда өз қызметтерін жүзеге асырып жатыр.

#### **«МАЭК-Қазатомөнеркәсіп» ЖШС**

Компания 2015 ж. жарғылық капиталға 300 миллион теңге (2014 ж.: 246 миллион теңге) сомасында қосымша жарна салды. Компания «МАЭК-Қазатомөнеркәсіп» ЖШС-ке ұсынылған Natixis несиесі бойынша ортақ қарыз алушы болып табылады. Шарттың ережелеріне сәйкес Компанияда борышқормен ортақ жауапкершілігі бар. Компания 386 миллион теңге сомасына арналған қаржылық кепілдік бойынша міндеттемесін мойындады. Кепілдікті мойындау инвестицияларды еншілес кәсіпорындарға құюды арттыруға жатқызылды.

#### **«Жоғары технологиялар институты» ЖШС**

2015 жылы Компания жарғылық капиталға 314 млн. теңге көлемінде қосымша салым жасады (2014ж.: 255 млн. теңге).

#### **«KazSilicon» МК» ЖШС**

Компания 2014 ж. жарғылық капиталға 1,000 миллион теңге (2014 ж.: 600 миллион теңге) сомасында қосымша жарна салды. Шарттың ережелеріне сәйкес Компанияда борышқормен ортақ жауапкершілігі бар. Компания «KazSilicon» МК» ЖШС-ке ұсынылған «Қазкоммерцбанк» АҚ несиесі бойынша ортақ қарыз алушы болып табылады. Компания 48 миллион теңге сомасына арналған қаржылық кепілдік бойынша міндеттемесін мойындады. Кепілдікті мойындау инвестицияларды еншілес кәсіпорындарға құюды арттыруға жатқызылды. Сондай-ақ Компания 4, 110 млн. теңге сомаға құйылған инвестициялардың құнсыздануын мойындады (12 Ескерту).

#### **«Kazakhstan Solar Silicon» ЖШС**

Компания 2014 ж. жарғылық капиталға жалпы сомасы 1, 651 миллион теңгеге (2014 ж.: 900 миллион теңгеге) қосымша жарна салды. Компания «Kazakhstan Solar Silicon» ЖШС-ке ұсынылған «Қазкоммерцбанк» АҚ несиесі бойынша ортақ қарыз алушы болып табылады. Шарттың ережелеріне сәйкес Компанияда борышқормен ортақ жауапкершілігі бар. Компания 90 миллион теңге сомасына арналған қаржылық кепілдік бойынша міндеттемесін мойындады. Кепілдікті мойындау инвестицияларды еншілес кәсіпорындарға құюды арттыруға жатқызылды. Сондай-ақ Компания 6,111 млн. теңге сомаға құйылған инвестициялардың құнсыздануын мойындады (12 Ескерту).

#### **«Astana Solar» ЖШС**

Компания 2014 ж. жарғылық капиталға 4,000 миллион теңге (2014ж.: 1, 207 миллион теңге) сомасында қосымша жарна салды. Компания «AstanaSolar» ЖШС-ке ұсынылған The Bank of Tokyo Mitsubishi UFJ Ltd және «Қазкоммерцбанк» АҚ несиесі бойынша ортақ қарыз алушы болып табылады. Шарттың ережелеріне сәйкес Компанияда борышқормен ортақ жауапкершілігі бар. Компания 2, 317 миллион теңге сомасына арналған қаржылық кепілдік бойынша міндеттемесін мойындады. Кепілдікті мойындау инвестицияларды еншілес кәсіпорындарға құюды арттыруға жатқызылды. Сондай-ақ Компания 7, 251 млн. теңге сомаға құйылған инвестициялардың құнсыздануын мойындады (12 Ескерту).

#### **«Байланыс-ҰАК» МК» ЖШС**

Компания 2014 ж. жарғылық капиталға 235 миллион теңге (2014 ж.: 35 миллион теңге) сомасында қосымша жарна салды. Сондай-ақ Компания тарифтердің өсуіне байланысты 1, 363 миллион теңге сомасына құнысыздануға резервті қалпына келтірді.

#### **«Сауда-көлік компаниясы» ЖШС**

Компания 2014 ж. жарғылық капиталға 2,309 миллион теңге (2014 ж.: 2, 090 миллион теңге) сомасында қосымша жарна салды. Компания «Сауда-көлік компаниясы» ЖШС ұсынылған «Ситибанк Қазақстан» АҚ несиесі бойынша ортақ қарыз алушы болып табылады. Шарттың ережелеріне сәйкес Компанияда борышқормен ортақ жауапкершілігі бар. Компания 6 миллион теңге сомасына арналған қаржылық кепілдік бойынша міндеттемесін мойындады. Кепілдікті мойындау инвестицияларды еншілес кәсіпорындарға құюды арттыруға жатқызылды.

#### **«SARECO» БК» ЖШС**

2015 жылы Компания 2, 865 миллион теңге сомасына құйылған инвестициялардың құнсыздануын мойындады (12 Ескерту).

**«ҚАЗАТОМӨНЕРКӘСІП» ҰЛТТЫҚ АТОМ КОМПАНИЯСЫ» АҚ**  
**2015 жылғы 31 желтоқсандағы жөке қаржы есептемеге ескертулер**

**23. Еншілес кәсіпорындарға салынған инвестициялар (жалғасы)**

«КБ-6» ЖШС

2015 жылы Компания жарғылық капиталға 59 миллион теңге сомасында қосымша жарна салды.

«Қазатомөнеркәсіп-Демеу» ЖШС

2015 жылы Компания 7, 765 миллион теңге сомасына құйылған инвестициялардың құнсыздануын мойындады (12 Ескерту).

ТОО «СЦ КАМ»

2015 жылы «БАМ СО» ЖШС «Жоғары технологиялар институт» ЖШС-ымен бірікті

«Қазатомөнеркәсіп-SaUran» ЖШС

2015 жылы «Казатомпром-SaUran» ЖШС тіркелді. Жарғылық капиталы 0.2 миллион теңгені құрады.

«Экоэнергомаш» ЖШС

2015 жылы Компания 509 миллион теңге сомасына құйылған инвестициялардың құнсыздануын мойындады (12 Ескерту).

**24. Қауымдасқан кәсіпорындарға салынған инвестициялар**

Төменде Компанияның өзінің қауымдастырылған кәсіпорындарындағы қатысу үлесі келтірілген:

Ел	Негізгі қызметі	2015 ж.		2014 ж.		
		Қатысу үлесі/Дауыс беру құқығы	Миллион теңгемен	Қатысу үлесі/Дауыс беру құқығы	Миллион теңгемен	
«Бетпақ Дала» БК» ЖШС	Қазақстан	Уран өнімін өндіру, өңдеу және экспорттау	30.00%	167	30.00%	167
«КАТКО БК» ЖШС	Қазақстан	Уран өнімін өндіру, өңдеу және экспорттау	49.00%	71	49.00%	71
«Ыңғай» БК» ЖШС	Қазақстан	Уран өнімін өндіру, өңдеу және экспорттау	40.00%	9	40.00%	9
«Каустик» АҚ	Қазақстан	Каустикалық сода жеткізілімі	40.00%	6,841	40.00%	6,040
«Қызылқұм» ЖШС	Қазақстан	Уран өнімін өндіру, өңдеу және экспорттау	30.00%	6,593	30.00%	6,593
«Уранэнерго» ЖШС	Қазақстан	Электр энергиясын беру және бөлу, электр желілері мен шағын станцияларды пайдалану	42.79%	2,737	40.98%	2,091
«Заречное БК» АҚ	Қазақстан	Уран өнімін өндіру, өңдеу және экспорттау	49.979%	6,726	49.979%	6,726
«Казатомөнеркәсіп КҚЗ» БК» ЖШС	Қазақстан	Күкірт қышқылын өндіру	9.89%	838	9.89%	838
«IFASTAR» БК	Франция	Тараптардың ядролық отын циклы саласындағы ынтымақтастығына қатысты ТЭН-ді орындау	49.00%	-	49.00%	426
«Оңтүстік таукен-химия компаниясы» БК» ЖШС	Қазақстан	Уран өнімін өндіру, өңдеу және экспорттау	30.00%	19	30.00%	19
«Қорасан-У (Қорасан-У)» БК» ЖШС	Қазақстан	Уран өнімін өндіру, өңдеу және экспорттау	33.98%	18	33.98%	18
<b>Қауымдасқан кәсіпорындарға салынған инвестициялар жиыны</b>				<b>24,019</b>		<b>22,998</b>

## 24. Қауымдасқан кәсіпорындарға салынған инвестициялар (жалғасы)

Жоғарыда көрсетілген барлық қауымдастырылған кәсіпорындар, егер қажет болса құнсыздануды шегеріп, нақты құны бойынша көрсетілген.

2015 жылы Компания «Каустик» АҚ жарғылық капиталына 1,400 миллион теңге сомасында қосымша жарна жүргізді (2014 ж.; 6, 370 млн. теңге), сондай-ақ 599 млн. теңге мөлшеріндегі құнсыздануды мойындады (12 Ескерту).

2015 жылы Компания «Уранэнерго» ЖШС-нің жарғылық капиталына 646 миллион теңге (2014: 730 миллион теңге) сомасында қосымша жарна жүргізді, соның нәтижесінде Компанияның қатысу үлесі 42.79%,-ға дейін артты.

2015 жылғы Компания «IFASTAR» БК-да 426 миллион теңге мөлшеріндегі инвестицияның құнсыздануын мойындады. (12 Ескерту).

2014 жылы Компания екі қауымдасқан кәсіпорын құрды: «Оңтүстік таукен-химия компаниясы» БК» ЖШС 30% қатысу үлесімен және 19 миллион теңге сомасында жарғылық капиталына жарна құйды; «Қорасан-У (Қорасан-У)» БК» ЖШС 33,98% қатысу үлесімен және 18 миллион теңге сомасында жарғылық капиталына жарна құйды.

## 25. Бірлескен кәсіпорындарға салынған инвестициялар

Төменде Компанияның оның негізгі бірлескен кәсіпорындарындағы қатысу үлестері көрсетілген:

Ел	Негізгі қызметі	2015ж.		2014 ж.		
		Қатысу үлесі/Дауыс беру құқығы	Миллион теңгемен	Қатысу үлесі/Дауыс беру құқығы	Миллион теңгемен	
«Ақбастау» БК АҚ	Қазақстан	Уран өнімін өндіру, өңдеу және экспорттау	50.00%	105	50.00%	105
«ЦОУ» ЖАҚ	Ресей	Бөлудің жоғары деңгейімен уран өнімін шығару	50.00%	12,892	50.00%	12,892
«Семізбай-У» ЖШС	Қазақстан	Уран өнімін өндіру, өңдеу және экспорттау	51.00%	11,264	51.00%	11,264
«Қаратау» ЖШС	Қазақстан	Уран өнімін өндіру, өңдеу және экспорттау	50.00%	1,600	50.00%	1,600
«СКЗ-У» ЖШС	Қазақстан	Күкірт қышқылын өндіру	49.00%	3,833	49.00%	3,833
«КазПерОксид» ЖШС	Қазақстан	Сутегі тотығын өткізу	50.00%	27	50.00%	27
«УҚР ЖБҚ БК» ЖАҚ	Украина	Ядролық отынды өндіру	33.33%	22	33.33%	22
ҚРҚАС АҚ	Қазақстан	Атом энергоблоктары мен атом станцияларының жобалық және техникалық құжаттамаларын әзірлеу	50.00%	28	50.00%	28
«КАС» ЖАҚ	Германия	Ғылымды көп қажет ететін инновациялық жобаларды әзірлеу	50.00%	2	50.00%	2
«Қазатомөнеркәсіп-Сорбент» ЖШС	Қазақстан	Ионалмастырғыш шайрды жеткізу	51.00%	122	51.00%	122
<b>Бірілескен кәсіпорындарға салынған инвестициялардың жиыны</b>				<b>29,895</b>		<b>29,895</b>

Жоғарыда көрсетілген бірлескен кәсіпорындар есеп-қисапта, егер қажет болса құнсыздануды шегеріп, нақты құны бойынша көрсетілген.



## 25. Өзге инвестициялар

<i>Миллион қазақстандық теңгемен</i>	<b>2015 ж.</b>	<b>2014 ж.</b>
<b>Сатуға арналған қолдағы инвестициялар</b>		
Toshiba Nuclear Energy Holdings (US) Inc.	48,893	48,893
Toshiba Nuclear Energy Holdings (UK) Ltd.	17,112	17,112
«Байкен-У» ЖШС	1,021	1,021
Өзге	13	13
<b>26.Өзге инвестициялар жиыны</b>	<b>67,039</b>	<b>67,039</b>

*«Toshiba Nuclear Energy Holdings (US) Inc.» және «Toshiba Nuclear Energy Holdings (UK) Ltd.» инвестициялары*

2007 жылғы қазанда Топ «Toshiba Nuclear Energy Holdings (US) Inc.» (бұдан әрі - «TNEH-US») және «Toshiba Nuclear Energy Holdings (UK) Inc.» (бұдан әрі - «TNEH-UK») компаниялары А класындағы акцияларының 10% жалпы сомасы 540,000 мың АҚШ долларына (TNEH-US-ке 400,000 мың АҚШ доллары және TNEH-UK-ке 140,000 мың АҚШ доллары) сатып алды.

TNEH-US және TNEH-UK-тегі қатысу үлесін сатып алумен бір мезгілде Компания «пут» (бұдан әрі – «пут» опционы) опционына келісім жасасты. Осы «пут» опционына толықтыру ретінде 2012 жылдың соңында Компания және «Toshiba» Корпорациясы келісімге қол қойып, соған сәйкес «пут» опционын 2018 жылдың 28 ақпанына дейін пайдаланатын болды. «Пут» опционы Компанияға TNEH-US мен TNEH-UK-тегі қатысу үлесін бастапқы бағаның 100% құны бойынша сату құқығын береді. Оның алғашқы акциялардың 67%, және қалған 33% бастапқы төленген құнының 90% 540,000 мың АҚШ долларына тең, бұл «пут» опционының құнын 522,180 мың АҚШ долларына теңестіреді. 2014 жылдың 31 желтоқсанына «пут» опционы пайдаланылған жоқ.

TNEH-US мен TNEH-UK-тегі иелік үлесін сатып алумен бір мезгілде Компания «колл» опционына (бұдан әрі, «колл» опционы) келісім жасасты. «Колл» опционы, егер АҚШ шетелдік инвестициялар жөніндегі комитеті, үкіметтік ұйым Компания бұдан былай стратегиялық әріптес болмайды деп шешім қабылдаса, Toshiba Corporation-ға Компаниядан TNEH-US мен TNEH-UK-тегі қатысу үлесін сатуды талап ету құқығын береді. Мұндай жағдайда Компания акцияларының әділетті құны тәуелсіз халықаралық бағалау компанияларын тарту арқылы бағаланатын болады. 2015 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша «Toshiba» корпорациясы «колл» опционын пайдаланған жоқ.

Компания TNEH-US және TNEH-UK-ке инвестицияларды қолда бар сатуға арналған деп бағалап отыр. Бұлай сыныптау Компанияның инвестицияларды ұзақ мерзімді перспективада ұстауға ниетті әрі қабілетті екендігін көрсетеді.

Бұрынғы жылдардағыдай, басшылық Компанияның TNEH-US пен TNEH-UK акцияларындағы инвестицияларының әділетті құнын жеткілікті дәрежедегі сенімділікпен бағалай алмай отыр. Инвестициялар баланста сатып алу құны бойынша көрсетілген. Кәсіпорындар өз қызметтері туралы соңғы қаржылық ақпаратты жариялаған жоқ, биржада олардың акцияларына баға белгіленбейді, және жалпыға мәлім көздерде бұл акциялармен таяуда болған сауда мәмілелерінің бағасы туралы ақпараттар жоқ.

«Байкен» ЖШС-на инвестициялар 5% қатысу үлесін білдіреді. Басшылық Компанияның «Байкен» ЖШС инвестицияларының әділетті құнын жеткілікті дәрежедегі сенімділікпен бағалай алмай отыр. Инвестициялар баланста сатып алу құны бойынша көрсетілген, өйткені олардың үлестік инструменттеріне биржада баға белгіленбейді, және жалпыға мәлім көздерде бұл инструменттермен таяуда болған сауда мәмілелерінің бағасы туралы ақпараттар жоқ.

Компания осы инвестицияларды сатуды жоспарламайды.

**«ҚАЗАТОМӨНЕРКӘСІП» ҰЛТТЫҚ АТОМ КОМПАНИЯСЫ» АҚ**  
**2015 жылғы 31 желтоқсандағы жеке қаржы есептемеге ескертулер**

**27. Дебиторлық берешек**

<i>Миллион қазақстандық теңгемен</i>	<b>2015 ж.</b>	<b>2014 ж.</b>
Байланысты тараптардың сауда-саттық дебиторлық берешегі	9,257	5,383
Байланысты тараптардың дебиторлық берешегінің құнсыздануына резерв	(9,257)	-
<b>Ұзақ мерзімді дебиторлық берешектің жиыны</b>	<b>-</b>	<b>5,383</b>
Саудадағы дебиторлық берешек	81,204	40,463
Байланысты тараптардың саудадағы дебиторлық берешегі	7,890	4,863
<b>Жалпы саудалық дебиторлық берешектің жиыны</b>	<b>89,094</b>	<b>45,326</b>
Байланысты тараптардың дебиторлық берешегінің құнсыздану резерві	(117)	(52)
<b>Таза саудалық дебиторлық берешек жиыны</b>	<b>88,977</b>	<b>45,274</b>
Байланысты тараптардың өзге дебиторлық берешегі	19	148
Өзге дебиторлық берешек	1	1
<b>Өзге дебиторлық берешек жиыны</b>	<b>20</b>	<b>149</b>
<b>Қысқа мерзімді дебиторлық берешектің жиыны</b>	<b>88,997</b>	<b>45,423</b>

Компанияның кредиттік және валюталық қатерлерге, сондай-ақ сауда дебиторлық берешектің құнсыздануынан зиян шегуге ұрынғыштығы туралы ақпарат 39 Ескертуде ашылған.

Байланысты тараптардың құнсызданған ұзақ мерзімдік дебиторлық берешек «Astana Solar» ЖШС-тің KazPV жобасымен байланысты құнсызданған ұзақ мерзімді дебиторлық берешекті білдіреді. 12 Ескертуде бейнеленген құнсыздану белгілеріне сүйене отырып, басшылар ұзақ мерзімді дебиторлық берешек сомасына құнсыздануға арналған резервті құрады.

**28. Өзге активтер**

<i>Миллион қазақстандық теңгемен</i>	<b>2015 ж.</b>	<b>2014 ж.</b>
<b>Ұзақ мерзімді</b>		
Пайдалануы шектелген ақша қаражаты	6,240	5,450
Байланысты тараптар дивидендтері бойынша берешектер	1,256	2,512
Қызметкерлерге берілген қарыздар	645	883
<b>Өзге ұзақ мерзімді активтер жиыны</b>	<b>8,141</b>	<b>8,845</b>
<b>Қысқа мерзімді</b>		
Байланысты тараптар дивидендтері бойынша берешек	7,513	1,989
Байланысты тараптарға тауарлар мен қызметтер үшін берілген аванстар	281	511
Тауарлар мен қызметтер үшін берілген аванстар	237	278
Қызметкерлердің берешегі	228	254
Келешек кезең шығыстары	62	60
Сақтандыру бойынша алдын ала төлем	19	9
Табыс салығынан басқа салықтар бойынша алдын ала төлем	104	8
Өзге активтер	7,513	1,989
<b>Өзге қысқа мерзімді активтер жиыны</b>	<b>8,460</b>	<b>3,133</b>

**«ҚАЗАТОМӨНЕРКӘСІП» ҰЛТТЫҚ АТОМ КОМПАНИЯСЫ» АҚ**  
**2015 жылғы 31 желтоқсандағы жеке қаржы есептемеге ескертулер**

**28. Өзге активтер (жалғасы)**

Жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарттарға сәйкес Компания кен орындарын қалпына келтіру бойынша болашақ қызметті қаржыландыру мақсатында ұзақ мерзімді банк депозиттеріне ақша қаражатын аударады. 2015 жылдың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша ұзақ мерзімді банк депозиттеріндегі пайдалануы шектелген ақша қаражатының сомасы 6, 240 миллион теңгені (2014 ж.: 5,450 миллион теңге) құрады.

Мемлекеттік органдардың өнім берушілердің біреуінің қызметін тексеру салдарынан Компания өнім берушінің тыйым салынған ақша қаражатын ұстап отырды. Сот шешімі бойынша ақша қаражаты Компанияға қайтарылды. Тиісінше, 2014 жылы Компания өтүсіз алынған мүліктен түскен кірісті мойындады (13 Ескерту).

**29. Қорлар**

<i>Миллион қазақстандық теңгемен</i>	<b>2015 ж.</b>	<b>2014ж.</b>
Дайын өнім және сатуға арналған тауарлар	64,700	35,123
Аяқталмаған өндіріс	4,349	4,707
Өзге материалдар	62	78
Ескірген және өтімсіз тауарлық-материалдық қорлар резерві	(83)	(109)
<b>Қорлар жиыны</b>	<b>69,028</b>	<b>39,799</b>

Төменде резервтегі өзгерістер берілген:

<i>Миллион қазақстандық теңгемен</i>	<b>2015 г.</b>	<b>2014 г.</b>
1 қантарға қалдық	109	-
Жыл ішіндегі резервті есептеу Начисление резерва в течение года	12	109
Восстановление резерва в течение года	(38)	-
<b>31 желтоқсанға қалдық</b>	<b>83</b>	<b>109</b>

**30. Байланысты тараптарға берілген қарыздар**

<i>Миллион қазақстандық теңгемен</i>	<b>2015 ж.</b>	<b>2014 ж.</b>
<b>Ұзақ мерзімді</b>		
«Қызықұм» ЖШС	18,033	10,398
«Байкен-У» ЖШС	13,099	7,543
«Kazakhstan Solar Silicon» ЖШС	6,186	6,186
«Astana Solar» ЖШС	2,250	1,500
«МК KazSilicon» ЖШС	1,730	1,730
«Семізбай-У» ЖШС	1,211	2,421
Байланысты тараптарға берілген зайымдардың құнсыздануына резерв	(10,166)	-
<b>Байланысты тараптарға берілген ұзақ мерзімді зайымдар жиыны</b>	<b>32,343</b>	<b>29,778</b>
<b>Краткосрочные</b>		
«Семізбай-У» ЖШС	1,211	1,211
«Astana Solar» ЖШС	72	843
«Kazakhstan Solar Silicon» ЖШС	71	128
«МК KazSilicon» ЖШС	20	36
<b>Байланысты тараптарға берілген қысқа мерзімді зайымдар</b>	<b>1,374</b>	<b>2,218</b>

Бағланысты тараптар зайымдар бойынша орта салмақты жылдық пайыздық ставка 2015 жылы 7.78% құрады (2014 ж.: 7.96%).

### **31. Байланысты тараптарға берілген қарыздар (жалғасы)**

2010 жылғы қыркүйек пен желтоқсанда қаржылық көмек көрсету мақсатында Компания «Қызылқұм» ЖШС және «Байкен» ЖШС кәсіпорындарына мерзімдік, төлемдік және қайтарымдылық шарттарымен ұзақ мерзімді кредиттер ұсынды. 2012 жылы өтеу кестесі қайта қаралып, «Қызылқұм» ЖШС және «Байкен» ЖШС қарыздарын қайтару мерзімі тиісінше 2024 және 2022 жылдарға ауыстырылды. Бұл қарыздар бойынша міндеттемелерді қамтамасыз ету үшін мүлік кепілі қабылданды.

2012 жылғы қыркүйекте Компания «Семізбай-У» ЖШС-ге бес жылдық кредит берді. «Семізбай-У» ЖШС бұл кредиттері бойынша міндеттемелерді қамтамасыз ету үшін мүлік кепілі қабылданды. Кредит 2014 жылдан бастап төлеуге жатады.

2012 жылы «KazPV» инвестициялық жобаны қаржыландыру шеңберінде «AstanaSolar» ЖШС, «KazakhstanSolarSilicon» ЖШС және «MKKazSilicon» ЖШС еншілес кәсіпорындарына 2016 жылғы желтоқсанға дейін өтеу мерзімімен жеке қамтамасыз етілмеген кредиттік желілер түрінде қарыздар берілді. 2015 жылы өтеу кестесі қайта қаралды, және «AstanaSolar» ЖШС, «KazakhstanSolarSilicon» ЖШС және «MKKazSilicon» ЖШС-тің қарыздарды өтеу мерзімі 2018-2019 жылдарға ауыстырылды. 12 Ескертуде бейінделген белгілерге сүйене отырып, басшылық KazPV инвестициялық жобаны қаржыландыру шеңберінде берілген зайымдар сомасына құнсызданудың резервін құрады.

### **32. Капитал**

Компанияның номиналды тіркеліп шығарылған акционерлік капиталы 2014 жылғы 31 желтоқсандағы жағдайы бойынша 36,692 миллион теңгені (2014 ж.: 36,692 миллион теңге) құрады .

Шығарылуға рұқсат етілген қарапайым акциялардың жалпы саны бір акцияға 1, 000 теңге номиналдық құнымен (2013 ж.: бір акцияға 1,000 теңге) 36,692 мың акцияны құрады (2013ж.: 36,692 мың акция). Барлық шығарылған қарапайым акциялар толығымен төленген. Әр бір қарапайым акция бір дауыс құқығына ие.

Компанияның барлық акциясы «Самұрық-Қазына» АҚ-қа тиесілі (1 Ескерту), ол дивидендтерді бөліп беру жөніндегі шешімді қабылдайтын жалғыз және ақырғы тарап болып табылады.

Жыл ішінде келесі дивидендтер жария етіліп төленген:

<i>Миллион қазақстандық теңгемен</i>	<b>2015 г.</b>	<b>2014 г.</b>
1 қаңтарға шаққандағы дивидендтер бойынша кредиторлық берешек	-	-
Жыл ішінде жарияланған дивидендтер	2,323	5,385
Жыл ішінде төленген дивидендтер	(2,323)	(5,385)
<b>31 желтоқсанға дивидендтер бойынша кредиторлық берешек</b>	<b>-</b>	<b>-</b>
<b>Жыл ішінде жарияланған акцияларға арналған дивидендтер, теңгемен</b>	<b>63</b>	<b>147</b>

**«ҚАЗАТОМӨНЕРКӘСІП» ҰЛТТЫҚ АТОМ КОМПАНИЯСЫ» АҚ**  
**2015 жылғы 31 желтоқсандағы жеке қаржы есептемеге ескертулер**

**33.Кредиттер мен қарыздар**

<i>Миллион қазақстандық теңгемен</i>	2015 г.	2014 г.
<b>Ұзақ мерзімді міндеттемелер</b>		
Банк кредиттері	93,164	-
<b>Ұзақ мерзімді кредиттер мен қарыздар жиыны</b>	<b>93,164</b>	<b>-</b>
<b>Краткосрочные обязательства</b>		
Банк кредиттері	38,190	14,513
Шығарылған облигациялар	-	91,705
Өзге	-	536
<b>Қысқа мерзімді кредиттер мен қарыздар жиыны</b>	<b>38,190</b>	<b>106,754</b>

2015-2014 жж. Компания айналым қаражаттарын толықтыру мақсатында қысқа мерзімді банк кредиттерін тартты.

**Облигациялар**

2010 жылғы 20 мамырда Компания 6.25% жылдық купондық сыйақы мөлшерлемесімен және 2015 жылы өтеу мерзімімен негізгі борыштың 500,000 мың АҚШ доллары (73,510 миллион теңге) сомасына облигациялар шығарды. Облигациялар бойынша купондық сыйақы 2010 жылдың 20 қарашасынан бастап жыл сайын 20 қарашада және 20 мамырда жарты жылдық негізде төлеуге жатады.

2010 жылғы 20 мамырда Компания 6.25% жылдық купондық сыйақы беру стакасы бар және 2015 жылы өтеу мерзімімен негізгі қарыздың 500, 000 АҚШ доллары сомасына (73, 510 миллион теңге) облигациялар шығарды. Облигациялар бойынша купондық сыйақы беру, 2010 жылдың 20 қарашасынан бастап, жыл сайын 20 қараша мен 20 мамырда жартыжылдық негізінде төлеуге жататын. Облигациялар шығарылып Лондон Қор биржасы мен Қазақстан Қор биржасында сатылды. 2015 жылғы 20 мамырда Компания 500, 000 АҚШ доллары сомасына облигациялар өтеді.

2015 жылдың 19 қаңтарында Компания бес банкпен (The Bank of Tokyo Mitsubishi UFJ Ltd, Citibank N.A., Deutsche Bank AG, Mizuho Bank Ltd, Sumitomo Mitsui Banking Corporation Europe Limited) жалпы сомасы 450 миллион АҚШ долларына қамтамасыз етілмеген синдицирленген қарыз туралы келісімге қол қойды. Бұл синдицирленген қарыздың мақсаты облигацияларды қайта қаржыландыру болып табылады. Қарыз 2015 жылдың қыркүйегінен 2019 жылдың маусым арасында бірдей транштармен өтеледі.

Қарыздың міндетті шартында Топ кәсіпорындарының жалгерлікті сату және қайтару, факторинг бойынша айтарлықтай мәмілелер жасамау, сондай-ақ кәсіпорындардың айтарлықтай қосылуын, ажырауын, бірігуін және корпоративтік қайта құрылымдалуын, айтарлықтай сатып алынуын және құрылуын, кредиттік келісімшартта көрсетілгеннен басқа, жүргізуге шек қою қамтылған. Компания сондай-ақ қаржылық міндеттемелерінің EBITDA-ға 3.5:1 аспайтын, өз капиталына 1:1 аспайтын арақатынасын ұстап тұруға міндеттенген.

Төменде Компанияның қарыздары мен кредиттері туралы ақпарат берілген:

<i>Миллион қазақстандық теңгемен</i>	Валюта	Төлем мерзімі (жылы)	2014 ж.	2013 ж.
<b>Қамтамасыз етілген банк кредиттері</b>				
Mizuho Corporate Bank Ltd.	АҚШ доллары	2015	1,026	2,016
<b>Қамтамасыз етілген банк кредиттерінің жиыны</b>			<b>-</b>	<b>1,026</b>
<b>Қамтамасыз етілген банк кредиттерінің жиыны</b>				
Синдицирленген қарыз	АҚШ доллары	2024	131,354	-
Societe Generale	АҚШ доллары	2015	-	10,952
«Ситибанк Қазақстан» АҚ	АҚШ доллары	2015	-	2,535
<b>Қамтамасыз етілмеген банк кредиттерінің жиыны</b>			<b>131,354</b>	<b>13,487</b>
<b>Банк кредиттерінің жиыны</b>			<b>131,354</b>	<b>14,513</b>

2015 жылы қарыз бойынша жылдық орташа бағамдық пайыздық мөлшерлеме 2.28% (2014ж.: 2.94%) болды.

### 33. Кредиттер мен қарыздар (жалғасы)

#### Кредиттік келісімдер бойынша міндетті шарттар

Компанияның банкілермен жасасқан кредиттік келісімдерінің міндетті шарттарына сәйкес, Компания барлық жағдайда да өзіне қатысты қолданылатын заңдарды сақтауға тиіс. Кредиттік келісімдерде көзделген жағдайларды есептемегенде, оның қандай да бір активтеріне қатысты міндеттемелер алмауға, ондай жағдайлар туып жатса, кредит беруші банкілерден активтерді сатуға, сатып алуға, қосылуға және істен шығуларға рұқсат алмауға тиісті. Компания сондай-ақ азаматтық мақсаттар үшін Ядролық қаруды таратпау туралы шартқа қол қойған, және Халықаралық атом энергиясы агенттігіне мүше елдердегі сатып алушыларға уран сата алады.

Сонымен қатар, Компания белгіленген деңгейлерде салықтарды, сыйақыларды, тозу мен амортизацияны төлегенге дейін қарыз қаражатының өз капиталына қатынасы, қарыз қаражатының пайдаға қатынасы сияқты Топтың шоғырландырылған ақпаратына негізделген бірнеше негізгі қаржылық көрсеткіштерді ұстап тұруға тиісті.

Компания басшылығы 2015 жылдың 31 желтоқсанындағы жағдайы бойынша жоғарыда көрсетілген барлық міндетті талаптарды орындап отыр.

### 34. Резервтер

<i>Миллион қазақстандық теңгемен</i>	Кен орындарын қалпына келтіруге арналған резерв	Өзге	Жиыны
<b>2014 ж. 1 қантарға</b>			
Ұзақ мерзімді	11,205	-	11,205
Қысқа мерзімді	-	5	5
<b>Жиыны</b>	<b>11,205</b>	<b>5</b>	<b>11,210</b>
Дисконтты есептен шығару	873	-	873
Жыл ішінде құрылған резервтер	1,099	-	1,099
Жыл ішінде пайдаланылған резервтер	-	(5)	(5)
Бағалаудағы өзгерістер	(1,128)	-	(1,128)
<b>2014 ж. 31 желтоқсанға</b>			
Ұзақ мерзімді	12,049	-	12,049
<b>Жиыны</b>	<b>12,049</b>	<b>-</b>	<b>12,049</b>
Дисконтты есептен шығару	763	-	763
Бағалаудағы өзгерістер	(104)	-	(104)
<b>2015 ж. 31 желтоқсанға</b>			
Ұзақ мерзімді	12,708	-	12,708
<b>Жиыны</b>	<b>12,708</b>	<b>-</b>	<b>12,708</b>

### **34.Резервтер (жалғасы)**

*Кен орындарын қалпына келтіру резерві*

Компания, оның әрбір учаскесі бойынша кен орындарды қалпына келтіруге арналған шығындарды бағалауды жүзеге асырды. Жою іс-шараларына арналған шығынның жалпы дисконтталмаған құны шамамен 22,501 миллион теңгені (2014 ж.: 23,210 миллион теңге) құрайды. Кен орындарды қалпына келтіруге арналған резерв сомасы тартуға тиіс шығыстарға жатқызылатын шығыстар бойынша ағымдағы бағаларды (есепті күндегі баға) пайдалана, және міндеттемелерді өтеу күнге дейінгі кезең ішінде инфляцияның болжамды мөлшерлемесін пайдалану арқылы айқындалды (2016-2038 жж. кезеңінде 6% шегінде). Міндеттеменің ағымдағы құнын айқындау үшін пайдаланылған дисконт мөлшерлемесі 2015 жылғы 31 желтоқсанда тәуекелсіз мөлшерлеме болып табылатын жылдық 6.7%-ды (2014 ж.: жылдық 6.3%) құрады, өйткені болашақ ақша кетісі осындай міндеттемеге тән тәуекелдерді көрсетеді.

Міндеттеменің ұзақ мерзімдік сипатын ескере отырып, әрбір кен орнын қалпына келтіру кезеңіндегі шығынның нақты құнына қатысты тұрлаусыздық байқалады (4 Ескерту) .

Содан кейін жоюға жататын қайтадан бұрғыланған ұңғымаларды, салынған құм тұндырғыштар мен өзге объектілерді ескере, жыл сайынғы негізде полигон объектілерінің жою құнын қайта есептеудің салдарынан, бағалауда өзгерістер болады.

Жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарттардың талаптарына сәйкес, Компания кен орындарын қалпына келтіру жөніндегі іс-шараларды қаржыландыруға арнаулы ұзақ мерзімді депозиттік шотқа ақшалай қаражаттарды аударады. 2015 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша арнаулы депозиттік шотқа арналған жиналған аударымдар 6,240 миллион теңгені (2014 ж.: 5,450 миллион теңге) құрады (28 Ескерту).

Төменде міндеттемелердің теңгерімділік құнын есептеуге негіз болған негізгі болжаулар берілген:

- Компанияның қазіргі уақытта барлау сатысында тұрған кен орындарында игеру мен өндіруді жалғастыру ықтималдығы айқын байқалады. Компания өзінің ұзақ мерзімдік стратегиялық жоспарының бір бөлігі ретінде уран кен орындарының санын арттыру туралы жоспарларын көпшілікке жария етті. Стратегиялық жоспарды Қазақстан Республикасының Үкіметі бекіткен. Бұл фактілер Компанияның өндіру мен барлауға арналған барлық келісімшарттары бойынша кен орындарды қалпына келтіру жөніндегі конструктивтік міндеттемелердің туындауына әкеліп соғады;
- Ақшалай қаражаттардың жылыстауы болатын болжалды кезеңді есептеу кен орындар қызметінің мерзіміне негізделеді. Шығыстардың едәуір бөлігі 2019-2034 жылдары, яғни кен орындарының қызмет көрсету мерзімінің соңы деп күтілуде; және
- инфляцияның болжамды деңгейі – жылына 6%.

### 35.Кредиторлық берешек

<i>Миллион қазақстандық теңгемен</i>	<b>2015 ж.</b>	<b>2014ж.</b>
<b>Ұзақ мерзімді</b>		
Саудалық кредиторлық берешек	585	314
<b>Жалпы ұзақ мерзімді кредиторлық берешек</b>	<b>585</b>	<b>314</b>
<b>Қысқа мерзімді</b>		
Байланысты тараптардың саудалық кредиторлық берешегі	68,043	34,604
Саудалық кредиторлық берешек	10,349	11,477
<b>Жалпы саудалық кредиторлық берешек</b>	<b>78,392</b>	<b>46,081</b>
Байланысты тараптардың өзге кредиторлық берешегі	8	5,886
Өзге кредиторлық берешек	43	-
<b>Жалпы өзге кредиторлық берешек</b>	<b>51</b>	<b>5,886</b>
<b>Жалпы қысқа мерзімді кредиторлық берешек</b>	<b>78,443</b>	<b>51,967</b>

Компанияның саудалық және өзге кредиторлық берешегіне қатысты валюталық тәуекелге және өтемаздық тәуекелге ұшырағыштығы туралы ақпарат 39 Ескертуде ашылған.

### 36.Басқа міндеттемелер

<i>Миллион қазақстандық теңгемен</i>	<b>2015 г.</b>	<b>2014 г.</b>
<b>Ұзақ мерзімді</b>		
Кепілдік міндеттемелер	3,225	-
Тарихи шығындар бойынша міндеттемелер	2,980	2,188
<b>Ұзақ мерзімді басқа міндеттемелер жиыны</b>	<b>6,205</b>	<b>2,188</b>
<b>Қысқа мерзімді</b>		
Пайдаланбаған демалы пен сыйақылар бойынша есептелген міндеттемелер	1,183	1,014
Тарихи шығындар бойынша міндеттемелер	769	480
Салық бойынша резерв	601	-
Жалақы төлемі бойынша берешек	170	105
Әлеуметтік салымдар	54	39
Байланысты тараптардан алынған аванстар	45	60
Алынған аванстар	45	52
Басқа міндеттемелер	297	402
<b>Қысқав мерзімді басқа міндеттемелер жиыны</b>	<b>3,164</b>	<b>2,152</b>

#### *Тарихи шығындар бойынша міндеттемелер*

Жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарттардың аясында Компания жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарттарды жасасқанға дейін мемлекеттің келісімшарттық аумақтарды геологиялық зерттеуге және уран кен орындарын барлауға жұмсалған жиынтық шығындарын өтеуге жауапты. Салық заңнамасының талаптарына сәйкес тарихи шығындар уранды коммерциялық түрде өндіру күнінен басталатын 10 жылдық кезең аяқталғанға дейін тең тоқсан сайынғы төлемді өтеуге жатады. Тарихи шығындар бойынша міндеттемелер АҚШ долларында номиналданған тарихи шығындар үшін 3.3%, және теңгеде номиналданғандар үшін 7% мөлшерлемесі бойынша дисконтталған болжамды болашақ төлемдер сомасында көрсетіледі (2014 ж.: тиісінше 3.3% және 7%).



### **36.Басқа міндеттемелер (жалғасы)**

#### *Кепілдік міндеттемелер*

Компания еншілес кәсіпорындар алған қарыздар бойынша қоса қарыз алушы болып табылады және ортақ жауапкершілігі бар.

### **37.Шартты және келісімшартты міндеттемелер**

#### **Соттың істі қарауы**

Компанияның қалыпты қызметінің барысында қуыным талабы түсіп тұрады. Басшылық өз бағалауына сүйене отырып, олар қандай-да елеулі залалдарға жеткізбейді деп санайды.

#### **Салық салу**

Қазақстан Республикасындағы салық ережелері өзгеру мен тиянақсыз қолдануға және өзінше пайымдауға шалдыққыш. Атап айтқанда, жер қойнауын пайдалануға арналған ағымдағы келісімшарттарда 2009 жылдың 1 қаңтарынан бастап салықтық тұрақтылық жоқ, және де салық міндеттемелері жалпы қалыпта есептелініп, Компанияның позициясын қоса, жер қойнауын пайдаланушылардың салық позицияларын жағымсыз өзгерістерге өкелуі мүмкін. Қазақстандық заңдар мен ережелерді Компания және қазақстандық уәкілетті органдарының өзіндік пайымдауындағы алшақтық қосымша салықтарды, айыппұлдар мен өсімпұлдарды есептеуге өкелуі мүмкін.

Қазақстандық заңнама және салық салу тәжірибесі үздіксіз даму жағдайында тұр, сондықтан ол кері күші болуы мүмкін әртүрлі түсіндірме мен жиі өзгерістерге ұшырайды. Салық органдары салық жылы аяқталғаннан кейін бес жылдың ішінде ретроспективті тексеріс жүргізуі мүмкін.

Компания басшылығы оның тиісті заңнаманы түсіндіруі тиімді болып табылады және Компанияның салықтық ұстанымы негізделген болады деп есептейді. Аяқталмаған салықтық даулар мен төлемдер бойынша егжей-тегжейлі ақпарат төменде аталған ескертпеде көрсетілген. Компания басшылығы Компания ағымдағы және өлеуетті салық талабы бойынша осы жеке қаржылық есеп-қисапта қалыптастырылған резервтерден тыс елеулі залал шекпейді деп есептейді.

#### *(а) Трансферттік баға белгілеу*

Трансферттік бағаның құралуы туралы заңына сәйкес халықаралық операциялар мемлекеттің бақылауына жатады. Аталған заң қазақстандық компанияларға бағалар мен дифференциалдарды растайтын құжаттамалардың бар болуын қоса, халықаралық операцияларда пайдаланылған экономикалық негіздемені және баға есептеу әдісін сақтауға және қажет болса, ұсынуға тапсырады. Осыған толықтыру ретінде, дифференциалдар оффшорлы елдерде тіркелген компаниялармен халықаралық операцияларға қолданылмайды. Мәміле бағасы нарықтық бағадан ауытқыған жағдайда салық органдары салық салынатын баптарды түзеуге және қосымша салықтар, өсімпұлдар мен айыппұлдарды салуға құқығы бар.

Салық органдары Компанияның трансферттік бағасының құралу саясатына келіспеуі мүмкін тәуекелдеріне қарамастан, егер салық органдары Компанияның трансферттік бағасының құралу саясатына келіспеген жағдайда, онда ол өзінің позициясын негіздеуге және экспорттық бағалардың қалыптасуын растайтын қажетті барлық құжаттаманы ұсына алады деп басшылық есептейді. 2009 жылдың 1 қаңтарынан бастап Компания өз бетінше табыс салығына нарықтық бағаға дейін қоса есептеу жүргізіп отыр. 2015 жылда қоса есептеу сомасы 513 миллион теңгені (2014 ж.: 724 миллион теңге) құрады.

2012 жылғы желтоқсанда «Қазатомөнеркәсіп» ҰАК» АҚ-та 2007 жылдағы трансферттік бағаларды қолдану кезіндегі мемлекеттік бақылау мәселелері бойынша құжаттық тақырыптық тексеріс аяқталды. Тексеру қорытындысы бойынша Компанияға корпоративтік табыс салығы, айыппұл мен өсімпұлдың жалпы көлемі 6,390 миллион теңгедегі сомасын толықтыра есептеу туралы Тексеру актісі және 2012 жылғы 24 желтоқсандағы № 110 хабарлама ұсынылған болатын.

Компания Хабарламамен келіспеді және Алматы қаласының Мамандандырылған ауданаралық экономикалық сотына 2013 жылғы 22 мамырдағы №04-16/01527 шағымын жіберді. Соттың 2013 жылғы 12 шілдесіндегі №2-5996/13 ұйғарымымен Шағымды қанағаттандырудан толық көлемде бас тартылды. Бұдан кейін Компания Алматы қалалық соттың Апелляциялық алқасына 2013 жылғы 26 шілдедегі № 21.1.24 Апелляциялық шағымын жіберді.

### **39. Шартты және келісімшартты міндеттемелер (жалғасы)**

Алқаның 2013 жылғы 18 қыркүйектегі №2а-5300/13 қаулысы бойынша Алматы қаласының Мамандандырылған ауданаралық экономикалық сотының шешімі өзгеріссіз, ал Апелляциялық шағым қанағаттандырусыз қалдырылды.

Алматы қалалық сотының Апелляциялық алқасының 2013 жылғы 18 қыркүйектегі №2а-5300/13 шешімінің негізінде Компания 2013 жылғы қаржылық есептілігінде 2007 жылғы тексеріс бойынша есептелінген 2,984 миллион теңге көлеміндегі корпоративтік табыс салығын, 1,915 миллион теңге көлеміндегі өсімпұлды және 1,492 миллион теңге көлеміндегі айыппұлды бюджетке төлеу жөніндегі міндеттемелерін таныды. 2013 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша корпоративтік табыс салығы мен өсімпұлдың сомасы бюджетке толық төленді.

2014 жылы Компания тексеріс қорытындысына даулауды жалғастырды және Алматы қалалық сотының Кассациялық алқасына 2014 жылғы 16 қаңтарындағы №04-16/00117 Кассациялық Шағымын жіберді. 2014 жылғы 19 ақпанында өткен алқа отырысының қорытындысы бойынша Алматы қаласының Мамандандырылған ауданаралық экономикалық сотының шешімі өзгеріссіз, ал Кассациялық шағым қанағаттандырусыз қалдырылды.

Компания Қазақстан Республикасының Жоғарғы Сотында салық тексерісінің қорытындысына дау айтты. 2014 жылғы 24 қыркүйекте Қазақстан Республикасының Жоғарғы Соты салық органдары шығарған салық тексерісінің қорытындысы туралы хабарламаның күшін жойып, шешімді топтың пайдасына шешті. Тиісінше, 2014 жылы Компания 2013 жылы танылған өкімшілік шығыстар құрамындағы айыппұлдар мен өсімпұлдарды (11 Ескерту) 3,407 миллион теңгеге және корпоративтік табыс салығын (18 Ескерту) 2,984 миллион теңгеге түзетті.

2015 жылғы 22 шілдеде «Қазатомөнеркәсіп» ҰАК» АҚ-та 2008 жылғы трансферттік баға белгілеу жөніндегі бюджетке корпоративтік табыс салығын дұрыс және уақытылы төлеу мәселесі бойынша құжаттамалық тақырыптық тексеру аяқталды. Тексеру қорытындысы бойынша Компанияға жалпы 3,302 миллион теңге көлемінде корпоративтік табыс салығы мен өсімпұл сомасын, соның ішінде 2,512 миллион теңге сомасында корпоративтік табыс салығын және 790 миллион теңге мөлшерінде өсімпұлды қосымша есептеу туралы 2015 жылғы 22 шілдедегі №2041 хабарлама мен тексеру актісі ұсынылды. Талап қою арызының мерзімі өткеніне байланысты айыппұл есептелген жоқ. Осыған байланысты Қазақстан Республикасы Қаржы министрлігінің Мемлекеттік табыстар комитетіне 2015 жылғы 3 қыркүйектегі № 0416/2964 арыз жолданған болатын. 2015 жылғы 28 қыркүйектегі хабарлаумен арызды орындау мерзімі мемлекеттік органдарға арыздар жіберілгенге байланысты осы шоғырландырылмаған есептілікті шықару кезеңіне дейін тоқтатылды. Компанияда 2002-2006 жж. трансферттік баға белгілеуді тексеру актісін Қазақстан Республикасының сот органдарында ойдағыдай дауласу қорытындысы бар. Басшылық өз ұстанымын негіздей алады деп санайды, сондықтан аталған жеке қаржы есеп-қисапта аталған тексеру қорытындысы бойынша міндеттемелер мойындалмаған болатын.

#### *(б) Компания кәсіпорындарының кешенді салық тексерісі*

Астана қаласы бойынша салық департаментінің ұйғарымына сәйкес «Қазатомөнеркәсіп» ҰАК» АҚ-та 2009-2012 жылдар аралығында бюджетке салықтардың барлық түрлері және басқа да міндетті төлемдер бойынша салық міндеттемелерін орындау мәселесі бойынша кешенді салық тексерісі жүргізілді. Салық тексерісінің қорытындысы бойынша (2014 жылғы 30 желтоқсандағы № 186 актісі) Компанияға 1,735 миллион теңге сомасына (оның ішінде 980 миллион теңге сомасына корпоративтік табыс салығы, 155 миллион теңге сомасына үстеме пайдаға салық, 77 миллион теңге мүлік салығы, 234 миллион теңге сомасына қазбалы пайдаларды өндіруге арналған салық, 288 миллион теңге сомасына коммерциялық табу бонусы, 1 миллион теңге сомасына өзге салықтар) толықтыра есептелінген салықтарын және 339 миллион теңге сомасына өсімпұлды төлеуге хабарлама, сондай-ақ 961 миллион теңге сомасына өкімшілік айыппұлды төлеу талабы берілді.

2015 жылғы 13 ақпанда «Қазатомөнеркәсіп» ҰАК» АҚ салық тексеру қорытындысымен келіспейтіндігі туралы арызды ҚР Қаржы министрлігінің Мемлекеттік табыстар комитетіне жолдаған болатын. Арызға жауап ретінде Компания, жалпы 1,215 миллион теңге сомасына салық төлеу қорытындысы туралы хабарламасына салық төлеушінің арызын қарау қорытындысы туралы 2016 жылғы 18 қаңтарда №186/1 хабарлама алды, соның ішінде 522 миллион теңге сомасына корпоративтік табыс салығы, 91 миллион теңге сомасына үстеме пайда, 288 миллион теңге сомасына коммерциялық табу бонусы, 77 миллион теңге сомасына мүлік салығы, 21 миллион теңге сомасына пайдалы қазбаларды өндіруге салық, заңды-резидент мес тұлғалардан 1 миллион теңгеге табыс салығы мен 215 миллион теңге сомасына өсімпұл бар. Қазақстан Республикасының Салық кодексінің 396-бабына енгізілген өзгерістерді ескере отырып, Компания 77 миллион теңге сомасына өнідіске дайында бойынша капиталдандырылған шығыстар құнына мүлікке арналған салықты және 21 миллион теңге сомасына пайдалы қазбаларды өндіруге арналған салықты есептеді.

№186/1 хабарлама қорытындысы бойынша, Компания 901 миллион теңгеге сомасына, соның ішінде 522 миллион теңге сомасына корпоративтік табыс салығына, 91 миллион теңге сомасына үстеме пайдаға, 288 миллион теңге сомасына коммерциялық табу бонусына қосымша салық есептелеуін сот органдарында дауласуға ниетті.

### **37. Шартты және келісімшартты міндеттемелер (жалғасы)**

Сонымен қатар, шағымдану және болады деген тәуекелдер қорытындысын бағалай отырып, Компания 1,598 миллион теңге сомасына аталған салықты, өсімпұлды және айыппұлды қосымша есептеуге арналған резервті мойындады: табыс салығы бойынша шығыста 613 миллион теңгеге корпоративтік табыс салығын (17 Ескерту), барлау және бағалау активтері құрамындағы 288 миллион теңгеге коммерциялық табу бонусын (23 Ескерту) және ортақ және әкімшілік шығыстар құрамындағы өсімпұл мен айыппұлдарды (11 Ескерту).

#### **Жекешелендіру**

2014 жылы Қазақстан Республикасының Үкіметі жекешелендірудің кейбір мәселелері туралы қаулы қабылдады. Осы қаулыға сәйкес, Компанияға 2014-2016 жж. алты еншілес және тәуелді кәсіпорындардағы қатысу үлестерін өткізуге ұсыныс жасалынды. 2014 жылы Компания «Қазгеомаш» ЖШС-ке өз үлесін өткізді. 2015 жылы Қазақстан Республикасының Үкіметі 2016-2020 жылдарға арналған кешендік жекешелендіру жоспарын өткізудің нысаналы индикаторларын бекітті. Аталға жоспарды тағыда он алты маңызды емес кәсіпорынды бәсекелестік ортаға тапсыруды көздейді. ақырғы жоспар, өткізілуге жататын үлестерді айқындаумен қоса Компания бекітпегендіктен, Компания тиісті активтерді сатуға арналған деп белгілеген жоқ.

Компания акционері өткізуге жататын үлестерді айқындауды қоса, соңғы жоспарды бекітпегендіктен, Компания тиісті активтерді сатуға арналған деп көрсетпеді.

#### **Сақтандыру**

Қазақстандағы сақтандыру қызметін көрсететін нарық қалыптасу сатысында тұр және басқа елдерде таралған сақтандырудың көптеген түрлері әлі қолжетімді емес. Компанияның өз өндіріс ғимараттарына, өндірістің тоқтатылуымен болған залалдарға, немесе апаттың немесе Компания қызметінің нәтижесінде жылжымайтын мүлік объектілеріне, немесе қоршаған ортаға келтірілген зиянға байланысты үшінші тараптардың алдында туындаған міндеттемелерге қатысты толық сақтандыру арқылы қорғауы жоқ.

#### **Кепілдіктер**

Кепілдіктер Компанияның басқа тарап өз міндеттерін орындамаған жағдайдағы төлемдерді жүзеге асыру бойынша қайтарылмайтын міндеттемелерді білдіреді. Кейбір байланысты тараптарға ұсынылған қаржы кепілдіктері бойынша ең жоғары несиелік тәуекел 2015 жылғы 31 желтоқсандағы жағдайы бойынша 106,385 миллион теңгені құрады (2014ж.: 61, 540 млн. теңге).

#### **Кредит шарттарының талаптарын сақтау**

Компания көбінесе кредиттер және қарыздармен байланысты белгілі талаптарды орындауы тиіс (33 Ескерту). Осы талаптарды орындамау Компания үшін қарыз қаражаттар құнының артуын қоса, жағымсыз нәтижелерге әкелуі мүмкін. 2015 және 2014 жж. 31 желтоқсандағы жағдайы бойынша Компания кредит шарттарында көзделген талаптарды сақтады.

#### **Оңтүстік Қазақстан және Қызылорда облыстарының әкімдіктерімен жасалған меморандумдар**

19 ескертуде аталғандай, 2014 жылғы желтоқсанда Компания 2015-2016 жж. арналған әлеуметтік-экономикалық даму аясында Оңтүстік Қазақстан және Қызылорда облыстарының әкімдіктерімен ынтымақтастық туралы меморандумдарға қол қойды. Осы меморандумдарға сәйкес Компания еншілес және қауымдасқан кәсіпорындарға тиесілі әлеуметтік объектілерді 2015-2016 жж. оларды ұстауға 3.6 млрд. теңге көлеміндегі қаржы қаражаттарымен бірге облыстың коммуналдық меншігіне беруі күтілген болатын. Меморандумдар және де 2015-2016 жылдарда жалпы сомасы 3.2 млрд теңге тұратын үш әлеуметтік объектілерді салуды және Шымкент қаласында бизнес орталығын салуды жүзеге асыруды қарастырады. Меморандумдар заңды міндеттеуші құжаттар болып табылмағандықтан, 2015 жылғы 31 желтоқсанға Компания әлеуметтік-экономикалық дамудың қаржыландыру резервісін мойындамады.

#### **Жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарттар бойынша міндеттемелер**

Компанияның 2016 жылғы жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарттардың талаптарына сәйкес ең аз жұмыстардың бағдарламаларын орындауға қатысты күрделі шығындар бойынша 4,967 миллион теңге сомасында міндеттемелері бар.

**38. Қаржы активтері мен міндеттемелерді өзара есепке алу**

2014 жылғы 31 желтоқсанда өзара есепке алуға жататын қаржы құралдары мынаны құрады:

	Қаржылық жағдайы туралы есептемеде көрсетілген өзара есепке алуға дейінгі жалпы сомалар	Қаржылық жағдайы туралы есептемеде алынған жалпы сомалар	Қаржылық жағдайы туралы есептемеде көрсетілген өзара есепке алғаннан кейінгі нетто-сома
<i>Миллион қазақстандық теңгемен</i>			
<b>Активтер</b>			
Дебиторлық берешек	31,686	(31,686)	-
<b>Өзара есепке алуға жататын барлық активтер</b>	<b>31,686</b>	<b>(31,686)</b>	<b>-</b>
<b>Міндеттемелер</b>			
Кредиттер мен қарыздар	32,222	(31,686)	536
<b>Өзара есепке алуға жататын барлық міндеттемелер</b>	<b>32,222</b>	<b>(31,686)</b>	<b>536</b>

Қаржылық жағдайы туралы есептемедегі өзара есепке алу сомасы (i) өзара есепке алуға дейінгі жалпы сомасы мен (ii) өзара есепке алуға жататын тиісті құрал сомасының ең азы болып табылады.

20 Ескертуде ашылғандай, Компанияда «Бетпақ Дала» БК» ЖШС және «Қызылқұм» ЖШС пайдасына шығарылған вексельдер түріндегі міндеттеме және «Оңтүстік тау-кен химиялық компаниясы» БК» ЖШС мен «Қорасан-У (Қорасан-У)» БК» ЖШС-тен алынған вексельдер түріндегі талап бар. Геологиялық барлау және тау-кен – дайындық жұмыстарының қорытындыларын сатып алу және сату туралы шарттарға сәйкес, Компанияда вексель бойынша құқықты дебиторлардан кредиторларға қайта табыстауды жүргізу құқығы бар. Бұдан басқа, заңнаманы қолдану кәсіпорындарға индоссаментке қол қою арқылы вексельдерді аударуды жүргізуге рұқсат береді. Бұл туралы ақпарат ашылады, өйткені бұл өзара есепке алу қаржылық жағдайы туралы есептемеде жүргізілді. 2015 жылы Компания вексельдерді таза негізінде өтеді.

### 39. Қаржы тәуекелдерін басқару

Қаржы құралдарына қатысты есептік саясат және оның ашылуы қаржы құралдарының келесі жіктелімдерінде қолданылады:

<i>Миллион қазақстандық теңгемен</i>	<b>Ескерту</b>	<b>2014 ж.</b>	<b>2013 ж.</b>
<b>Қаржы активтері</b>			
Өзге де инвестициялар	27	67,039	67,039
Саудалық дебиторлық берешек	28	50,657	27,335
Өзге дебиторлық берешек	28	149	110
Пайдалануда шектеулі ақшалай қаражаттар	30	5,450	6,175
Байланысты тараптардың дивиденттер бойынша берешегі	30	4,501	6,467
Қызметкерлерге берілген қарыздар	30	883	1,198
Байланысты тараптарға берілген қарыздар	32	31,996	31,927
Банктағы ағымды шоттар	33	15,247	4,752
Талап етілетін салымдар	33	5	-
Кассадағы ақшалай қаражаттар	33	9	9
<b>Жалпы қаржы активтері</b>		<b>175,936</b>	<b>145,011</b>
<b>Қаржы міндеттемелері</b>			
Шығарылған облигациялар	35	91,705	76,970
Банктік кредиттер	35	14,513	20,493
Өзгелері	35	536	-
Сауда кредиторлық берешек	37	46,395	24,754
Өзге кредиторлық берешек	37	5,886	1,230
Өзге қаржы міндеттемелер	38	2,668	2,636
<b>Жалпы қаржы міндеттемелері</b>		<b>161,703</b>	<b>126,083</b>

Компанияның тәуекелдерді басқару функциясы қаржылық, операциялық және заңдық тәуекелдерге қатысты жүзеге асырылады. Қаржылық тәуекелдер кредиттік тәуекелді, өтімділік тәуекелін және нарықтық тәуекелді (валюталық тәуекел, пайыздық тәуекел және өзге бағалық тәуекел) қамтиды. Компанияның тәуекелді басқару саясаты Компания шалдығатын тәуекелдерді табу және талдау, тәуекел және бақылаудың тиісті тетіктерінің ұйғарынды шекті мәнділіктерін белгілеу, сондай-ақ тәуекелдерді мониторингілеу және белгіленген шектеулерді сақтау мақсатында әзірленді. Тәуекелдерді басқару саясаты мен жүйесі нарық жағдайлары мен Компания қызметінің өзгеруіне байланысты өзгерістерді енгізу қажеттілігі үшін күнделікті талданады. Компания барлық қызметкерлер өз рөлдері мен міндеттерін түсінетін, бақылаудың ретке келтірілген және ықпалды жүйесін құру мақсатында стандарттар және оқыту мен басқару рәсімдерін орнатады. Операциялық және заңды тәуекелдерді басқару аталған тәуекелдерді барынша азайту мақсатында ішкі саясаттар мен рәсімдердің тиісті жұмыс істеуін қамтамасыз етуі тиіс.

Осы ескертпеде әрбір көрсетілген қаржылық тәуекелдерге Компанияның шалдыққыштығы туралы, Компанияның мақсаты, оның саясаты мен бағалау рәсімі және осы тәуекелдерді басқару туралы және Компанияның капиталды басқару тәсілі туралы ақпарат ұсынылған. Сандық сипаттағы қосымша ақпарат осы жеке қаржылық есеп-қисаптың барлық мәтіні бойынша ашылады.

Директорлар кеңесі Компанияның алдына мақсат қоюына және тәуекелдерді басқару жөніндегі саясатты бекітуіне жауапты. Басқарма тәуекелдерді басқару саясатын іске асыруға және тәуекелдерді басқарудың тиімді жүйесін ұйымдастыруға жауапты. Тәуекелдерді басқару комитеті оның орындалуына жауапты және Басқарма мен Директорлар кеңесінің алдында өз жұмысы туралы ұдайы есеп береді.

#### **Кредиттік тәуекел**

Компания кредиттік тәуекелге шалдыққыш, атап айтқанда қаржылық құрал жөніндегі тараптың біреуі өз міндеттемелерін орындамаудың арқасында басқа тарапқа қаржылық залал келтіреді. Кредиттік тәуекелге шалдыққыштық төлемді кейінге шегеру және контрагенттер мен өзге мәмілелерді жасасу шартында Компанияның өнімдерді сату нәтижесінде туындайды, соның нәтижесінде қаржы активтері пайда болады. Кредиттік тәуекел негізінен Компанияда бар сатып алушылардың дебиторлық берешектерімен, ақшалай қаражаттар және оның эквиваленттерімен, қызметкерлер мен байланысты тараптарға берілген мерзімді депозиттер және қарыздармен байланысты.

#### 41. Қаржы тәуекелдерін басқару (жалғасы)

Қаржы активтерінің теңгерімділік құны Компанияның кредиттік тәуекелге шалдықшылығының ең жоғары деңгейін көрсетеді.

Ақшалай қаражаттар және оның эквиваленттерімен және мерзімді депозиттермен байланысты кредиттік тәуекелдер контрагенттер халықаралық рейтингтік агенттіктер берген жоғары кредиттік рейтингілі банкілермен көрсетілуіне байланысты шектеулі.

Төменде 2015 жылғы 31 желтоқсанына Компанияның салымдары орналастырылған қаржы мекемелерінің кредиттік рейтингісі туралы ақпарат көрсетілген:

<i>Миллион қазақстандық теңгемен</i>	Standard & Poor's B рейтингісімен	Жиыны
Банктегі ағымдағы шоттар	37,339	37,339
Талап етілгенге дейінгі салымдар	9	9
Пайладануда шектелген ақшалай қаражат	6,240	6,240
<b>Жиыны</b>	<b>43,588</b>	<b>43,588</b>

Төменде 2014 жылғы 31 желтоқсанына Компанияның салымдары орналастырылған қаржы мекемелерінің кредиттік рейтингісі туралы ақпарат көрсетілген:

<i>Миллион қазақстандық теңгемен</i>	Standard & Poor's B рейтингісімен	Standard & Poor's C рейтингісімен	Өзге	Жиыны
Банктегі ағымдағы шоттар	15,079	16	152	15,247
Талап етілгенге дейінгі салымдар	-	-	5	5
Пайладануда шектелген ақшалай қаражат	4,180	1,270	-	5,450
<b>Жиыны</b>	<b>19,259</b>	<b>1,286</b>	<b>157</b>	<b>20,702</b>

Саудалық дебиторлық берешекке қатысты Компанияның кредиттік тәуекелге шалдықшылығы негізінен әрбір сатып алушының жеке сипаттамаларына тәуелді. Сатып алушылар өзінің қызметін жүзеге асыратын нақты салаға немесе елге тән дефолт тәуекелін қоса, клиент базаларының демографиялық көрсеткіштері кредит тәуекелдерінің деңгейіне кем дәрежеде әсер етеді. Компания кредит тәуекелінің шоғырлауына шалдыққыш. 2015 жылы Компания табысының шамамен 80%-ы (2015 жылғы 31 желтоқсанына сауда дебиторлық берешектің 88%-ы) сату негізгі жеті сатып алушыларға келеді. Олар байланысты тараптар болып тұрғанда, Компания контрагенттерді ұқсас сипаттамалар бойынша айқындайды.

Компания кредиттік саясатты қолданады, оған сәйкес Компания үшін стандартты төлемдер мен жеткізілімдердің жүзеге асыру шарттары мен мерзімдері оған ұсынылғанға дейін, әрбір жаңа клиенттің кредитке қабілеттілігі жеке талданады.

Компания саудалық және өзге дебиторлық берешекке қатысты сақтандыру өтелімін талап етпейді.

Географиялық өңірлердің тұрғысында есепті күндегі жағдай бойынша саудалық дебиторлық берешекке қатысты кредиттік тәуекелдің ең жоғарғы деңгейі мынадай болды:

<i>Миллион қазақстандық теңгемен</i>	2015 ж.	2014 ж.
Қытай	37,360	16,877
АҚШ	23,096	3,313
Еуропа елдері	15,910	6,799
Қазақстан	7,774	12,596
Жапония	2,725	860
Өзге де өңірлер	2,112	10,212
<b>Барлығы</b>	<b>88,977</b>	<b>50,657</b>

#### **41. Қаржы тәуекелдерін басқару (жалғасы)**

Компанияның ең ірі клиенттері China Nuclear Energy Industry Corporation, TradeTech Energy LLC, CGNPC Uranium Resources Company Limited және Uranium One Inc. болып табылады. Есептік күндегі жағдай бойынша осы клиенттердің жиынтық дебиторлық берешегі 73, 707 миллион теңгені (2014 ж.: 16, 274 миллион теңге) құрайды.

Тауарларды өткізу бойынша орташа кредиттік кезең 30 күнді құрайды. Шот – фактураны ұсынған күннен бастап бірінші 30 күн үшін дебиторлық берешек бойынша пайыздар есептелмейді. Соңында пайыздар Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкісі белгілеген қайта қаржыландыру мөлшерлемесі бойынша өтелмеген қалдыққа есептеледі (2015 ж.: 5.5%; 2014 ж.: 5.5%). Күмәнді қарыздарды өтеуге арналған резерв контрагенттің міндеттемені орындамауының бұрынғы тәжірибесіне және контрагенттің ағымдағы қаржы жағдайының талдауына сүйене, мерзімі 30-дан 120 күнге дейін немесе 120 күннен астам мерзімі өткен дебиторлық берешек танылады.

Төменде кредиттік сапа бойынша саудалық дебиторлық берешектің талдауы көрсетілген:

<i>Миллион қазақстандық теңгемен</i>	<b>2015ж.</b>	<b>2014 ж.</b>
<b>Мерзімі өтпеген және құнсызданбаған</b>	<b>88,977</b>	<b>50,657</b>
<b>Мерзімі өткен және құнсызданған</b> 120 күндерден астам мерзімі өткен	9,374	52
<b>Барлық мерзімі өткен және құнсызданған</b>	<b>9,374</b>	<b>52</b>
Құнсыздану	(9,374)	(52)
<b>Барлығы</b>	<b>88,977</b>	<b>50,657</b>

Мерзімі өтпеген және құнсызданбаған берешек төлем мерзімі өтіп кеткен тарихы жоқ сатып алушылар жиынтығына жатады. Құнсыздану төлемі кідірілген дебиторлық берешектерге қатысты мойындалған.

Төменгі кестеде дебиторлық берешектің құнсыздануынан резервтің өзгеруі келтіріледі:

<i>Миллион қазақстандық теңгемен</i>	
2014 ж.1 қантарында құнсыздану резервісі	(52)
<b>2014 ж. 31 желтоқсанында құнсыздану резервісі</b>	<b>(52)</b>
Жыл ішінде құнсыздану резервісінің артуы	(9,322)
<b>2015 ж. 31 желтоқсанында құнсыздану резервісі</b>	<b>(9, 374)</b>

Байланысты тараптарға берілген қарыздарға (30 Ескерту) және қызметкерлер қарызына (28 Ескерту) қатысты кредиттік тәуекел берілген қаражаттардың қайтарылмау мүмкіндігінен пайда болады. Бірлескен және қауымдастырылған кәсіпорындарға және қызметкерлерге берген қарыздарға қатысты, Компания қарызгерлердің активтерін кепілдікке алу түріндегі қарыздарды қамтамасыз етуін ұсыну талабы арқылы кредиттік тәуекелді азайтады. Еншілес кәсіпорындарға берілген қарыздарға қатысты Компания қарызгердің ақша ағындарын басқаруға қатысу арқылы тәуекелді азайтады. Қарызгерлердің кредиттік рейтингісі жоқ.

#### **41. Қаржы тәуекелдерін басқару (жалғасы)**

##### **Өтімділік тәуекелі**

Өтімділік тәуекелі – кәсіпорын қаржылық міндеттемелерді орындау кезінде қиыншылықтарға тап болады деген тәуекел. Компания бар ақшалай қаражаттарды күнделікті пайдалану қажеттілігіне байланысты тәуекелге ұшырағыш. Өтімділік тәуекелін Компанияның Корпоративтік қаржы және қазынашылық департаменті басқарады. Басшылық Компанияның ақшалай қаражаттар қозғалысының болжамын ай сайын бақылайды.

Компания көбіне қарыздық қаражаттардан, сауда мен өзге кредиторлық берешектерден және борыштық құнды қағаздардан тұратын қаржыландырудың тұрақты базасын қолдауға тырысады. Компанияның өтімділікті басқару тәсілі, жай және қиын жағдайларда қабылданбайтын залалдардың пайда болуына жол бермей және Компанияның беделін тәуекелге душар етпей, мерзімінде өз міндеттемелерін өтеу үшін Компанияда жеткілікті өтімді қаражаттардың тұрақты бар болуын мүмкін болғанша қамтамасыз етуінде тұрады. Компания өтімділік деңгейіне болжанбаған талаптарға тез және тиісті түрде әсер ету мүмкіндігінің болуы үшін, өтімді активтердің әртараптандырылған портфельдеріне қаражаттарды инвестициялайды.

Компания әдетте болжалды операциялық шығыстарды жеткілікті көлемде өтеу үшін, бірінші талап бойынша қол жетімді ақшалай қаражаттардың бар болуын қамтамасыз етеді. Бұл ретте оның пайда болуын дәлелді болжауға болмайтын ерекше жағдайлардың әлеуетті әсері ескерілмейді, мысалы, табиғи апат .

Төменде өтімділік тәуекелін басқарудың маңызды элементі болып табылатын, қысқа мерзімді депозиттерде орналастырғандарды қоса, Компанияның пайдаланылмаған қарыздары және уақытша бос ақшалары туралы ақпарат көрсетілген:

<i>Миллион қазақстандық теңгемен</i>	<b>2015ж.</b>	<b>2014 ж.</b>
Қарыздар бойынша пайдаланылмаған сома	49,610	14,981
Шоттардағы ақшалай қаражаттардың сомасы	37,339	15,247
Қысқа мерзімді депозиттердегі сома	9	5
<b>Барлығы</b>	<b>86,958</b>	<b>30,233</b>

Одан әрі келтірілген кестеде өтеуге дейін қалған шарттық мерзімдер бойынша есептік күннің жағдайы бойынша міндеттемелерді бөлу көрсетіледі. Өтеу мерзімдерінің кестесіндегі ашылған сомалар алынған кредиттер мен қаржы кепілдіктері бойынша міндеттемелердің жалпы сомасын қоса, келісімшарттық дисконтталмаған ақшалай ағындарды көрсетеді. Бұл дисконтталмаған ақшалай ағындар қаржылық жағдайы туралы есептемесінде енгізілген сомадан айырмашылығы бар, өйткені қаржылық жағдайы туралы есептемесінде көрсетілген сома ақшалай қаражаттардың дисконтталған ағындарының негізінде есептелінген.

Төленетін сома тиянақты болып табылмаған жағдайда, кестедегі сома есептік күнде болған жағдайларға сүйене айқындалады. Валюталық төлемдер есептік кезеңнің аяғындағы споттың айырбас бағамын пайдалана отырып, қайта есептелінеді.



«ҚАЗАТОМӨНЕРКӘСІП» ҰЛТТЫҚ АТОМ КОМПАНИЯСЫ» АҚ  
2015 жылғы 31 желтоқсандағы жеке қаржы есептемеге ескертүүлөр

41. Қаржы тәуекелдерін басқару (жалғасы)

Төменде 2015 жылғы 31 желтоқсандағы қаржы міндеттемелерін өтеудің шарттық мерзімдері туралы ақпарат көрсетілген:

	Миллион қазақстандық теңгемен		Шарт бойынша ақшалай				
	Төңгерім-ділік құны	қаражаттар ағыны	Талап еткенге дейін және 1 айдан азырақ	1-ден 3 айға дейін	3 айдан 1 жылға дейін	1 жылдан 5 жылға дейін	5 жылдан астам
Банктік кредиттер	131,354	138,502	286	10,120	30,843	97,253	-
Сауда-саттық кредиторлық берешек	78,977	78,977	-	78,392	-	585	-
Тарихи шығындар бойынша міндеттемелер	3,749	4,366	-	190	569	3,104	503
Өзге кредиторлық берешек	51	51	-	51	-	-	-
<b>Жиыны</b>	<b>214,131</b>	<b>221,896</b>	<b>286</b>	<b>88,753</b>	<b>31,412</b>	<b>100,942</b>	<b>503</b>

Төменде 2014 жылғы 31 желтоқсанындағы қаржы міндеттемелерін өтеудің шарттық мерзімдері туралы ақпарат көрсетілген:

	Миллион қазақстандық теңгемен		Шарт бойынша ақшалай				
	Төңгерім-ділік құны	қаражаттар ағыны	Талап еткенге дейін және 1 айдан азырақ	1-ден 3 айға дейін	3 айдан 1 жылға дейін	1 жылдан 5 жылға дейін	5 жылдан астам
Шығарылған облигациялар Банктік кредиттер	91,705	94,024	-	-	94,024	-	-
Сауда-саттық кредиторлық берешек	46,395	46,395	-	46,081	-	314	-
Банктік кредиттер	14,513	14,701	-	14,009	692	-	-
Өзге кредиторлық берешек	5,886	5,886	-	5,886	-	-	-
Тарихи шығындар бойынша міндеттемелер	2,668	3,173	-	120	360	2,393	300
Өзге	536	536	536	-	-	-	-
<b>Жиыны</b>	<b>161,703</b>	<b>164,715</b>	<b>536</b>	<b>66,096</b>	<b>95,076</b>	<b>2,707</b>	<b>300</b>

Кепілдіктер бойынша келісімшарттық ақшалай ағымдардың ең жоғары сомасы 37 Ескертуде ашылған.

#### **41. Қаржы тәуекелдерін басқару (жалғасы)**

##### **Нарықтық тәуекел**

Компания нарықтық тәуекелдердің ықпалына ұшырағыш. Нарықтық тәуекел – бұл нарықтық бағаның өзгеруі Компанияның пайдасына немесе ондағы бар қаржы құралдарының құнына жағымсыз ықпал жасайды деген тәуекел. Нарықтық тәуекел нарықтағы жалпы және айрықша өзгерістер тәуекелдеріне ұшырайтын а) шетел валюталары, б) пайыздық активтер мен міндеттемелер және в) үлестік құралдар бойынша ашық жайғасымдармен байланысты. Нарықтық тәуекелді басқарудың мақсаты инвестициялардың табыстылығын оңтайландыруға жетуге ұмтыла отырып, нарықтық тәуекелге ұшырауды бақылауда және оны ұйғарынды шегінде ұстауда болып тұр. Басшылық қабылданатын тәуекелдердің деңгейіне қатысты лимиттерді белгілейді және тұрақты негізде олардың сақталуын бақылайды. Алайда осы тәсіл нарықтағы аса елеулі өзгерістер болған жағдайда, осы лимиттерден тыс залалдардың болуына тосқауыл бола алмайды.

Төменде көрсетілген нарықтық тәуекелге сезімталдығы барлық қалған өзгермелі сипаттамалар өзгеріссіз қалғанына қарамастан, бір фактордың өзгеруіне негізделген. Іс жүзінде оның болу мүмкіндігі шамалы және бірнеше факторлардың өзгеруі корреляция жасай алады – мысалы, пайыздық мөлшерлеме мен валюталық бағамдардың өзгеруі.

##### **Валюталық тәуекел**

Компания функциялық валютадан айырмашылығы бар валютада көрсетілген сату, сатып алу және қарыздарды тарту операцияларын жүзеге асыра отырып, валюталық тәуекелге ұшырағыш.

Қарыздар Компанияның жұмыс істейтін құрамдарының ақшалай қаражат ағындары генерирленетін валютаға сәйкес валютада көрсетілген. Сөйтіп, негізінен туынды құралдарды пайдаланбай, экономикалық хеджерлеу нәтижесіне жетеді.

Шетелдік валютада көрсетілген өзге ақшалай активтер мен міндеттемелерге қатысты, Компания валюталық төлемді ескере отырып, болашақ шығыстарды жоспарлау арқылы тәуекелге ұшырағыш нетто-жайғасымды ұйғарынды шегінде ұстап тұруға тырысады.

Компания негізінен АҚШ доллары ауытқуының тәуекеліне ұшырағыш. Компанияның валюталық тәуекелге ұшырағыштығы келесі түрде көрсетілген:

<i>Миллион қазақстандық теңгемен</i>	<b>2015 ж.</b>	<b>2014 ж.</b>
<b>АҚШ долларларында көрсетілген</b>		
Саудалық дебиторлық берешек	81,204	40,463
Ақшалай қаражаттар және олардың баламалары	36,782	9,105
Берілген қарыздар	31,132	17,941
<b>Барлық активтер</b>	<b>149,118</b>	<b>67,509</b>
Банктік кредиттер	(131,354)	(14,513)
Саудалық кредиторлық берешек	(733)	(10,356)
Шығарылған облигациялар	-	(91,705)
Өзге қаржылық міндеттемелер	(2,510)	(2,668)
<b>Барлық міндеттемелер</b>	<b>(134,597)</b>	<b>(119,242)</b>
<b>Валюталық тәуекелге шалдыққыш таза сома</b>	<b>14,521</b>	<b>(51,733)</b>

#### **41. Қаржы тәуекелдерін басқару (жалғасы)**

2015 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша АҚШ долларына қатысты теңге бағамының 60%-ға әлсіреуі және 20%-ға нығайуы (2014 ж.: 17.37 %) капитал шамасын және кезең ішіндегі пайда немесе залалды төменде көрсетілген сомаға арттырар/(азайтар) еді.

<i>Миллион қазақстандық теңгемен</i>	<b>2015 ж.</b>	<b>2014 ж.</b>
+60%-ға (2013ж 30%) АҚШ доллар бағамының арттуы (2014 ж.: 17.37%)	(7,188)	(20,297)
-20%-ға (2013 ж. -10%) АҚШ доллар бағамының азаюы(2014 ж.: 17.37%)	7,188	6,766

Теңге бағамының АҚШ долларына қарасты 60%)/20% мөлшерінде өзгеруі 2015 жылға тарихи нарықтық деректерің негізінде есептелген орта квадратикалық ауытқудың көлеміндегі нарықтық тәуекелдің мүмкін болу өзгерісі болып табылады.

##### *Уранның нарықтық бағасының өзгеру тәуекелі*

Компанияның қызметі халықаралық нарықта АҚШ долларында белгіленетін уран бағасының ауытқу ықпалына ұшырағыш. Компанияның жыл сайынғы бюджеті келесі жылдың уранның болжамды бағасының негізінде дайындалады.

Уран бағасы ауытқуларға ұшырап отырады және Компания бақылауынан тыс көптеген фактілердің ықпалында болады, оларға мыналар кіреді, бірақ шектеліп қоймайды:

- атом электрстанцияларының тарапынан отын ретінде пайдаланылатын уранға сұраныс,
- сұраныс пен ұсыныстың арасындағы алшақтықты жою үшін аралас жоғары байытылған компоненттерді екінші рет пайдалану мен бар болуы сияқты қайталама көздер деңгейінің таусылуы,
- Атом энергиясы жөніндегі халықаралық агенттіліктің нормативтік актілерінің ықпалы және
- тікелей уран саласына жататын өзге фактірлер.

Есептік күндегі жағдай бойынша Компанияның қаржы активтері мен қаржы міндеттемелеріне қатысты нарықтық бағаның өзгеру тәуекеліне елеулі әсер болған жоқ.

##### *Сыйақы мөлшерлемесінің өзгеру тәуекелі*

Сыйақы мөлшерлемесінің өзгеруі, немесе олардың әділ құнын (сыйақының тиянақты мөлшерлемесімен борыштық міндеттемелер), немесе олар бойынша ақшалай қаражаттардың болашақ ағындарын (сыйақының өзгермелі мөлшерлемесімен борыштық міндеттемелер) өзгерту негізінен тартылған қарыздарға әсер етеді.

Жаңа кредиттер мен қарыздарды тартқан кезде сыйақының қандай мөлшерлемесі (беркітілген немесе өзгермелі) өтеу мерзімі басталғанға дейін болжалды кезеңнің ішінде Компания үшін пайдалы болатынын басшылық өзінің кәсіби пайымдамасының негізінде айқындайды.

2015 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Компанияның сыйақысының беркітілген ставкасы бар алмастыру құралдары жоқ ( 2014 ж.: Компанияның алмасу құралдарының шамамен 86%-да сыйақының беркітілген ставкасы бар.

#### 41. Қаржы тәуекелдерін басқару (жалғасы)

Есептік күнде сыйақы мөлшерлемесінің түрлері бойынша топтастырылған Компанияның пайыздық қаржылық құралдырының құрылымы мынадай болды:

<i>Миллион қазақстандық теңгемен</i>	<b>2015 ж.</b>	<b>2014 ж.</b>
<i>Сыйақының беркітілген мөлшерлемесімен құралдар</i>		
Байланысты тараптарға берілген зайымдар	33,717	31,996
Шығарылған облигациялар	-	(91,705)
Өзгелері	-	(536)
<b>Таза жайғасым</b>	<b>33,717</b>	<b>(60,245)</b>
<i>Сыйақының өзгермелі мөлшерлемесімен құралдар</i>		
Банктік кредиттер	(131,354)	(14,513)

*Сыйақының беркітілгені мөлшерлемесімен қаржы құралдарының әділ құнының сезімталдығына талдау*

Компания өзгерісі кезең ішіндегі пайда немесе залал құрамында көрсетілетін әділ құны бойынша бағаланатын құралдар үшін көзделген тәртіпте сыйақының тиянақты мөлшерлемесімен ешқандай қаржы активтері мен қаржы міндеттемелерін есептемейді. Сондықтан есептік күндегі сыйақы мөлшерлемесінің қандай болса да өзгерісі кезең ішіндегі пайда немесе залал көрсеткішіне әсер етпейді. Алайда қаржы активтері мен қаржы міндеттемелері пайыздық мөлшерлердің өзгеруінің салдарынан әділдік құнның өзгеру тәуекеліне ұшырағыш. Пайыздық мөлшерлеменің ықтимал өзгерісі осындай қаржы активтері мен қаржы міндеттемелерінің әділ құнына елеулі әсер етпейді.

*Сыйақының өзгермелі мөлшерлемесімен қаржы құралдарының әділ құнының сезімталдығына талдау*

Есептік күндегі сыйақы мөлшерлемесінің 50 (12) базистік пункттерге ( 2014 ж.: 200 базистік пункт) артуы (кемуі), төменде көрсетілген сомаға кезең ішіндегі капиталды және пайда немесе залал шамасын азайтар (арттар) еді. Аталған болжау басшылықтың ағымдағы нарықтық мөлшерлемеге, сондай-ақ экономикалық ортаға негізделген пайыздық мөлшерлемелердегі ықтимал өзгерістердің негізділігін бағалау болып саналады. Осы талдау барлық өзге айналмалылар, атап айтқанда шетел валюталардың айырбас бағамдары өзгермей қалды, және есептік күндегі өтелмеген міндеттердің сомасы жыл бойы өтелмей қалды деген жорамалға сүйене жүргізілді.

<i>Миллион қазақстандық теңгемен</i>	<b>2015ж.</b>	<b>2014 ж.</b>
50 базистік пункттерге (2014 ж.: 200 базистік пункттерге) артуы	(525)	(290)
12 базистік пункттерге (2014 ж.: 200 базистік пункттерге) кемуі	126	290

*Теңгерімділік құнмен салыстырғандағы әділ құны*

Келесі кестеде көрсетілген құралдарды қоспағанда, Компания қаржылық есептілікте танылған қаржы активтері мен қаржы міндеттемелерінің теңгерімділік құны олардың қысқа мерзімді сипатына байланысты олардың әділ құнына шамамен тең деп есептейді.

**41. Қаржы тәуекелдерін басқару (жалғасы)**

<i>Миллион қазақстандық теңгемен</i>	2015 ж.		2014 ж.	
	Теңгерім-ділік құны	Әділ құны	Теңгерім-ділік құны	Әділ құны
<b>Қаржы міндеттемелері</b>				
Банктік кредиттер	131,354	131,354	14,513	14,512
Шығарылған облигациялар	-	-	91,705	87,767
Өзге қаржы міндеттемелері	3,749	3,380	2,668	3,173
<b>Барлығы</b>	<b>135,103</b>	<b>134,734</b>	<b>108,886</b>	<b>105,452</b>

Қаржы міндеттемелерінің әділ құнын бағалау кезінде басшылық келесі болжауды пайдаланды: (а) пайызсыз қаржылық міндеттемелер және тиянақты пайыздық мөлшерлемесі бар міндеттемелер үшін қаржы міндеттемелері нарықтыққа барынша жуық тиімді пайыздық мөлшерлеме бойынша дисконтталды; (б) өзгермелі мөлшерлемесі бар қаржылық міндеттемелер үшін қаржылық міндеттемелердің әділ құны теңгерімділік құнынан іс жүзінде айырмашылығы жоқ, өйткені ақшаның уақытша құнының тиімділігі шамалы.

**Капиталды басқару**

Компания Компанияның үздіксіз қызметін жалғастыру, инвесторлардың, кредиторлар мен нарықтың сенімін сақтау қабілетін қамтамасыз ету, акционерге табыстылықтың қолайлы деңгейін қамтамасыз ету, капитал құнын ықшамдауға мүмкіндік беретін капиталдың оңтайлы құрылымын қолдау, сондай-ақ бизнестің болашақ дамуын қамтамасыз ету үшін капиталдың тұрақты базасын қолдау саясатын көздейді. Капитал барлық капитал мен Компания резервтерін қамтиды.

Компания келесі көрсеткіштердің мониторингін жүзеге асырады:

- қаржыны тұрақтандыру, кредиттерді басқару үшін қабылданатын шаралар, қарыздық қаражаттарды өткізу деңгейін айқындауды;
- табыстылық, шаруашылық қызметті жүзеге асыру барысында өтемпаздықты, активтер мен капиталды басқарудың жалпы тиімділігін айқындауды.

Компания акционері Борышты және қаржылық тұрақтылықты басқару саясатын бекітті, оның мақсаты қаржы институтына жатпайтын ұйымдар үшін борышты және қаржылық тұрақтылықты басқарудың бірыңғай принциптері мен тетіктерін қабылдау арқылы қаржы тәуекелдерін басқару болып табылады.

Компанияның қаржылық тұрақтылығын бағалау үшін мынадай негізгі қаржы коэффициенттері пайдаланылады:

- қаржы борышының меншікті капиталына қатынасы 1-ден артық емес;
- қаржы борышының салықтарды, пайыздарды, тозу мен амортизацияны төлегенге дейінгі пайдаға арасалмағы (Борыш/ЕБИТДА) 3.5-тен артық емес.

2015 және 2014 жж. ішінде Компания капитал деңгейіне, ковенанттарды қосқанда, барлық сыртқы талаптарды сақтады (33 Ескерту).

## **26. Қаржы құралдарының әділ бағасы**

Әділ бағаны бағалаудың нәтижесі әділ бағасының иерархия деңгейі бойынша былай талданады және бөлінеді: (i) 1-ші Деңгейге – сәйкес активтер мен міндеттемелер үшін белсенді нарықтардағы белгіленімді (түзетілмеген) баға бойынша бағалау жатады, (ii) 2-ші Деңгейге – бағалау әдісінің көмегімен алынғандар, ондағы барлық пайдаланылатын елеулі бастапқы деректер активтер мен міндеттемелер үшін тура (яғни, мысалы, бағалар) немесе жанама (яғни, мысалы, бағадан туынды) бақыланатын болып табылады, және (iii) 3-ші Деңгейді бағалау, олар бақыланатын нарықтық деректерге негізделмеген бағалаулар болып табылады (яғни, бақыланбайтын бастапқы деректерге негізделген). Қаржы құралдарын әділ баға иерархиясындағы не ол, не бұл санаттарына жатқызған кезде басшылық пайымдаманы пайдаланады. Егер әділ бағаны бағалауда елеулі түзетуді талап ететін бақыланатын деректер пайдаланылса, онда ол 3-ші Деңгейге жатқызылады. Пайдаланылатын деректердің мәнділігі әділ бағаның барлық жиынтық бағалауы үшін бағаланады.

*Әділ бағасы бойынша бағаланбайтын активтер мен міндеттемелер, алайда олар үшін әділ құнның ашылуы жасалады.*

Облигацияларды қоспағанда, әділ құны бойынша бағаланбайтын, алайда олар үшін әділ құнның ашылуы жасалатын барлық активтер мен міндеттемелерді бағалау әділ құн иерархиясының 3-ші Деңгейіне жатқызылады. Облигацияларды бағалау 1-ші Деңгейге жатқызылады.

Әділ құн иерархиясының 3-ші Деңгейінде әділ құнды бағалау ақшалай қаражаттардың дисконтталған ағындар әдісінің көмегімен орындалды. Белсенді нарықта баға белгіленуі жоқ өзгермелі пайыздық мөлшерлемесімен туынды құралдардың әділ құны теңгерімдік құнға тең қабылданды. Белсенді нарықта баға белгіленуі жоқ тиянақты пайыздық мөлшерлемесімен құралдардың әділ құны ұқсас кредиттік тәуекелдер мен ұқсас өтеу мерзімдерін болжайтын жаңа құралдар үшін қарыз алу нарығында қолданыстағы пайыздық мөлшерлемені пайдалана, ақшалай қаражаттардың дисконтталған ағындар әдісіне негізделеді.

*Амортизациялық құн бойынша көрсетілетін қаржы активтері*

Өзгермелі пайыздық мөлшерлемесімен құралдардың әділ құны әдетте оның теңгерімдік құнына тең. Амортизацияланған құнмен көрсетілетін активтердің әділ құнын бағалау 3-ші Деңгейге жатады. Тиянақты пайыздық мөлшерлемесімен құралдардың бағалау әділ құны ұқсас кредиттік тәуекелдер мен ұқсас өтеу мерзімдерін болжайтын жаңа құралдар үшін қолданыстағы пайыздық мөлшерлемені пайдалана, ақшалай қаражаттардың болжалды болашақ ағындарының дисконтталған сома әдісіне негізделеді. Дисконттаудың пайдаланылатын мөлшерлемесі контрагенттің кредиттік тәуекеліне байланысты.

*Амортизациялық құн бойынша көрсетілетін міндеттемелер*

Евро облигациялардың әділ бағасы нарықтық баға белгілеуіне негізделеді. Өзге міндеттемелердің әділ бағасы бағалау әдісін пайдаланумен айқындалады. Тиянақты пайыздық мөлшерлемесімен және өтеудің белгіленген мерзімімен құралдардың есептік әділ бағасы өтеуге дейін ұқсас кредиттік тәуекелдері және ұқсас мерзімдерімен жаңа құралдарға арналған пайыздық мөлшерлемелерді пайдаланумен болжалды дисконтталған ақша ағындарына негізделеді. Талап бойынша өтелетін немесе күнілгері хабарлау кезінде өтелетін міндеттемелердің әділ құны («талап бойынша өтеуге жататын міндеттемелер») міндеттемелерді өтеу туралы талаптарды әлеуетті ұсынудың бірінші күнінен бастап дисконтталған талап бойынша төленетін сома ретінде есептелінеді. Пайдаланылатын дисконттау мөлшерлемесі өтеу мерзімі мен міндеттеме валютасына байланысты жылдық 3,3 %-дан 6,3 %-ға дейін өзгереді.

## **27. Бағалау санаты бойынша қаржы құралдарын ұсыну**

39-ші «Қаржы құралдары: тану және бағалау» ҚЕХС-қа (IAS) сәйкес бағалау мақсатында, Компания өзінің қаржы активтерін келесі санаттарға жатқызады: а) қарыздар және дебиторлық берешек, б) сатуға арналған қолда бар қаржы активтері, в) өтеуге дейін ұсталынып қалған қаржы активтері, г) оның өзгерісі пайда немесе залалдың құрамында көрсетілетін әділ бағасы бойынша бағаланатын қаржы активтері. Оның өзгерісі пайда немесе залалдың құрамында көрсетілетін әділ бағасы бойынша бағаланатын қаржы активтері екі санат бөліктеріне бөлшектенеді: (i) аталған санатқа бастапқы танылған сәттен бастап жатқызылған активтер, және (ii) сатуға арналған деп сыныптамалатын активтер. Өзге инвестицияларды қоспағанда, Компанияның барлық қаржы активтері қарыздар мен дебиторлық берешектер санатына жатқызылады. Өзге инвестициялар сатуға арналған қолда бар қаржы активтер санатына жатқызылады.

Компанияның барлық қаржылық міндеттемелері өзге қаржылық міндеттемелер санатына жатқызылады.